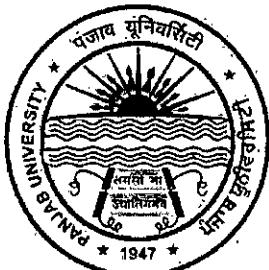

ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ (ਗਮਾੜਾ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ)

ਐਸ. ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ, ਪੰਜਾਬ

ਪੇਸ਼ ਕਰਤਾ
ਐਸ. ਆਈ. ਏ. ਟੀਮ

ਮਾਨਵ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ
ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਟੀਮ

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ

ਪ੍ਰ. ਏ. ਕੇ. ਸਿਨਹਾ

ਸਲਾਹਕਾਰ

ਪ੍ਰ. ਆਰ. ਕੇ. ਪਾਠਕ

ਪ੍ਰ. (ਸ੍ਰੀਮਤੀ) ਇੰਦੂ ਤਲਵਾਰ

ਪ੍ਰ. ਰਾਜਨ ਗੌਰ

ਪ੍ਰ. ਅਭਿਕ ਐਸ

ਡਾ. ਕੇਵਲ ਕਿਸ਼ਨ (ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁੱਖੀ)

ਡਾ. (ਮਿਸ) ਗਾਈਤਰੀ ਪਦਮਾਨਾਬਨ

ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਸਾਹਨੀ

ਡਾ. ਜੇ. ਐਸ. ਸ਼ੇਰਾਵਤ

ਖੇਤ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਡਾ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ

ਡਾ. ਮੇਨਿਕਾ ਸੈਣੀ (11.04.2018 ਤੋਂ 21.05.2018)

ਰਤਿਕਾ ਠਾਕੁਰ

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਹਾਇਕ

ਆਕਸੀ

ਅਮਨਜੇਤ ਸਿੰਘ

ਜਸਨਜੇਤ ਕੌਰ ਬਰਾੜ

ਕਿਰਨ ਜੋਤੀ ਕੌਰ

ਕੁਮਦ ਚੰਦਰ ਨਾਇਕ (11.04.2018 ਤੋਂ 30.06.2018)

ਡਾ. ਮੁਨੀਰ ਮੁਹੰਮਦ

ਰਜਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰੀ

ਰਮਨਦੀਪ ਕੌਰ

ਸ਼ਾਲਵੀ

ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਪਾਤਰ

ਇਹ ਖੋਜ ਅਧਿਐਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਕਦਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਨੀ ਮਹਾਜਨ (ਆਈ.ਏ.ਐਸ), ਉਪ-ਮੁੱਖੀ (Vice-Chairman), ਗਮਾਡਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਵੀ ਭਗਤ (ਆਈ.ਏ.ਐਸ), ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ (Chief Administrator), ਗਮਾਡਾ, ਐਸ. ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪੀਆ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ।

ਐਸ. ਆਈ. ਏ. ਟੀਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਿਨਾ ਦੁੱਗਲ (ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਗਮਾਡਾ) ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕਿਰਤੀ ਬਾਸ (ਸਲਾਹਕਾਰ, ਜ਼ਮੀਨਗ੍ਰਾਹਿਣ, ਗਮਾਡਾ) ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਦੇ ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਨਿਰਤਰ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਅਸੀਂ (ਐਸ.ਆਈ.ਏ. ਟੀਮ) ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ CAS-II, DST ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਮਿਲੀ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾ ਇਸ ਸਹੂਲਤ ਤੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਦਫਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰ ਦੇ ਹਾਂ।

ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਪ੍ਰੋਫ. ਰਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਜੇਹਲ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਰਿਸਰਚ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਸੈਲਿੱਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਸੰਜੀਵ ਪੁਰੀ ਆਨਰੋਗੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇੰਡਸਟਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪਾਰਟਨਰ ਸਿਲਿਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੇਂਦਰ (CIIPPP) ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖੋਜ ਦੇ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਫੰਡ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੰਦ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਸਫਵਨੀ ਰੰਭੀਰ, ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਖੋਜਕਾਰ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚ, ਸਥਾਨਕ ਪਟਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆ ਮਜਨੜਾ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਆਪਣਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਐਸ.ਆਈ.ਏ. ਟੀਮ

ਤਤਕਾਰਾ

ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ	ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ
ਸਾਰਣੀ ਸੂਚੀ	
ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਸੂਚੀ	
ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ	
ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਣ	
ਪਾਠ 1: ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦਾ ਵਰਣਣ	1-5
1.1 ਏਰੋਸਟੀ ਵਿਸਥਾਰ	2
1.2 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	3
1.3 ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ	5
ਪਾਠ 2 : ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੁਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ	6-14
2.1. ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੁਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ	6
2.1.1. ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੁਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ	6
2.1.2. ਭੁਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ	7
2.1.3 ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ	7
2.1.4. ਸਥਾਨਕ ਮੌਸਮ	7
2.1.5 ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਿਸਮ	8
2.1.6. ਪ੍ਰਮੱਖ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਫਸਲਾਂ	9
2.1.7 ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ	9
2.1.8 ਸਥਾਨਕ ਬਨਸਪਤ	9
2.1.8.1 ਦਰੱਖਤ	9
2.1.8.2 ਫਲਦਾਰ ਰੁੱਖ	9
2.1.9 ਚਾਰਾ	10
ਪਾਠ 3 : ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀ	15-26
3.1 ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵ	16
3.2 ਨਮੂਨਾ ਆਕਾਰ (Sample Size)	18
3.3 ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ (Data Collection)	18
3.4 ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਇੰਟਰਵਿਊ (In-depth Interview)	19
3.5 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਕਸੇ (Mapping)	21
3.6 ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ (Data Analysis)	23
3.7 ਅੰਤਿਮ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ	24
3.8 ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ	24
3.9 ਖੇਤਰੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਆਇਆ ਚੁਣੌਤੀਆਂ	25
ਪਾਠ 4: ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਢੰਗ	27-35
4.1 ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰਾ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ	27
4.2 ਜਾਤੀ ਬਣਤਰ	28

4.2.1 ਧਰਮ	29
4.2.2 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੇਤ	29
4.2.3 ਸਮਾਜਿਕ ਸ੍ਰੋਟੀ	30
4.3 ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ	30
4.3.1 ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ	31
4.3.2 ਆਵਾਜਾਈ	31
4.3.3 ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ	31
4.3.4 ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ	31
4.4 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੰਮ	32
4.5 ਪਸੂਪਨ	32
4.6 ਘਰੇਲੂ ਸੰਪਤੀ	32
4.7 ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ	32
4.8 ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਵਾਇਤਿਆਂ	34
4.9 ਜਨਮ ਰਿਵਾਜ	35
4.10 ਮੌਤ ਸਬੰਧਿਤ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ	35
ਪਾਠ 5: ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਨਸੰਖਿਆ	36-52
5.1 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ	38
5.2 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ	39
5.3 ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	39
5.3.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ	39
5.3.2 ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਰਦਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ	40
5.3.3 ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਧਰਮ-ਆਧਾਰਿਤ ਵੰਡ	41
5.3.4 ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ	41
5.4 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰ	42
5.4.1 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ	42
5.4.2 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ	42
5.5 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	43
5.6 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਤਤ	44
5.7 ਮਕਾਨਾਂ/ਪੁਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	44
5.7.1 ਘਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ	44
5.7.2 ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	44
5.7.3 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਊਣ ਦੇ ਸਾਧਨ	46
5.7.4 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਾਈ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤ	46
5.7.5 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ	46
5.8 ਪਸੂਪਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ Livestock Assets of PAFs	46
5.9 ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ	47

5.9.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਕਿੱਤਾ	47
5.9.2 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵੰਡ	48
5.9.3 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ	49
5.9.4 ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ	50
5.10 ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ	50
5.11 ਜਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	51
5.12 ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ	51
ਪਾਠ 6: ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮੂਹ	53-56
6.1 ਸਮਾਜਿਕ ਸ੍ਰੋਣੀ	53
6.2 ਆਰਥਿਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ	54
6.3 ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਘਰ	55
6.4 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਹਾਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ	56
6.5 ਜਾਤ ਭੇਦ-ਭਾਵ	56
ਪਾਠ 7 : ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਪਿੰਡ, ਸਮਿਤੀਆਂ, ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	57-60
7.1 ਰੁੜਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ	57
7.2 ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	58
7.3 ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ	59
7.4 ਹੋਰ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	59
7.5 ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	60
7.6 ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	60
7.7 ਏਰੋਸਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ	60
ਪਾਠ 8: ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ	61-66
8.1 ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ	61
8.1.1 ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਢਾਂਚਾ	62
8.1.2 ਸਥਾਨਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	62
8.1.3 ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ	62
8.1.4 ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	63
8.1.5 ਵਧੀਆ ਸੜਕਾਂ	63
8.1.6 ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	63
8.1.7 ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	64
8.2 ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ	64
8.2.1 ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ	65
8.2.2 ਆਮਦਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	65
8.2.3 ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ	65
8.2.4 ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ	66
8.2.5 ਪ੍ਰਵਾਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	66
8.2.6 ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ	66
8.2.7 ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	66

8.2.8 ਸਮਾਜਿਕ , ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ	66
ਪਾਠ 9: ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਸਰ	67-69
9.1 ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ	68
9.2 ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿਮਾਰੀਆਂ	68
9.3 ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਣ ਤਣਾਅ	68
ਪਾਠ10: ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ	70-73
10.1 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ	71
10.2 ਘਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	72
10.3 ਹੋਰ ਉਸਾਰੀਆਂ	72
10.4 ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ	72
10.5 ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨੁਕਸਾਨ	73
ਪਾਠ 11: ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ	74-77
11.1 ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ	74
11.1.1 ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ	74
11.1.2 ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ	75
11.1.3 ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡ	75
11.1.4 ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ	75
11.2. ਸਾਂਝੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੌਮੇ ਜਾਂ ਸਾਧਨ	76
11.3 ਬਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ	76
11.4 ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਚਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ	77
ਪਾਠ 12: ਜਨਤਕ ਸੁਲਵਾਈ	78-85
12.1. ਪਿੰਡ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	80
12.1.1 ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲ	80
12.2 ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ	81
12.2.1 ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲ	82
12.3 ਸਫੀਪੁਰ	83
12.3.1 ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਸਵਾਲ	83
12.4 ਰੁੜਕਾ	85
ਪਾਠ 13: ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ	86-93
13.1 ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ	86
13.1.1 ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	86
13.1.2 ਸੰਭਾਵੀ ਸਿਹਤ ਮੁੱਦੇ	87
13.1.3 ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲਗਾਵ ਦੀ ਭਾਵ	87
13.1.4 ਰਵਾਇਤੀ/ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ	87
13.1.5 ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ	87
13.1.6 ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਮੰਗ	88
13.1.7 ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ	89
13.1.8 ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰ	90

13.1.9 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਖਲਲ	90
13.1.10 ਤਾਲ ਮੇਲ ਵਿਚ ਘਾਟ	91
13.1.11 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ , 2013 ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ	91
13.2 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ	91
13.2.1. ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ	91
13.2.2 ਮੁਆਵਜ਼ਾ	92
13.2.3 ਤਾਲ ਮੇਲ ਵਿਚ ਘਾਟ	92
13.2.4 ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ	92
13.2.5 ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣੀ	92
13.2.6 ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਾਇਦਾ	93
ਪਾਠ 14: ਉਪਚਾਰ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ	94-99
14.1 ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਬੰਧ	94
14.2 ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਮਾਡਾ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਉਪਚਾਰ ਤੇ ਉਪਾਅ	96
14.3 ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ	97

ਸਾਰਣੀ ਸੂਚੀ

ਜਾਣਕਾਰੀ	ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ
ਸਾਰਣੀ 1.1 ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	4
ਸਾਰਣੀ 4.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਅਤ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ	28
ਸਾਰਣੀ 4.2 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ	29
ਸਾਰਣੀ 4.3 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡ	29
ਸਾਰਣੀ 4.4 ਦੇਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੀਂਹ ਵਾਲੇ ਪਾਈ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ	31
ਸਾਰਣੀ 4.5 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਦਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ	32
ਸਾਰਣੀ 4.6 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਰੇਲੁ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ	33
ਸਾਰਣੀ 5.1 ਉੱਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ	40
ਸਾਰਣੀ 5.2 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਲਿੰਗ-ਆਧਾਰਿਤ ਵੰਡ	40
ਸਾਰਣੀ 5.3 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਧਰਮ-ਆਧਾਰਿਤ ਵੰਡ	41
ਸਾਰਣੀ 5.4 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ	41
ਸਾਰਣੀ 5.5 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ	42
ਸਾਰਣੀ 5.6 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ	43
ਸਾਰਣੀ 5.7 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ	43
ਸਾਰਣੀ 5.8 ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਤਰ	44
ਸਾਰਣੀ 5.9 ਘਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ	45
ਸਾਰਣੀ 5.10 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	45

ਸਾਰਣੀ 5.11 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ	46
ਸਾਰਣੀ 5.12 ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿੱਤੇ	48
ਸਾਰਣੀ 5.13 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ	48
ਸਾਰਣੀ 5.14 ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ	49
ਸਾਰਣੀ 5.15 ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	51
ਸਾਰਣੀ 5.16 ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	51
ਸਾਰਣੀ 6.1 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਦੀ ਵੰਡ	54
ਸਾਰਣੀ 6.2 ਆਰਥਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਂ ਦੀ ਵੰਡ	55
ਸਾਰਣੀ 6.3 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰਸ ਜਾਂ ਐਰਤ ਪ੍ਰਾਪਨ ਘਰ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ ਦੀ ਵੰਡ	55
ਸਾਰਣੀ 8.1 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਾਹ	62
ਸਾਰਣੀ 8. 2 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰੋਸ਼ਿਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਾਹ ਸਰਵੇਖਣ	64
ਸਾਰਣੀ 12.1 ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੂਚੀ	72
ਸਾਰਣੀ 12.2 ਲੈਡ ਪੂਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ	78
ਸਾਰਣੀ 13.1 ਉਤਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਾਹੁਕਤਾ	88
ਸਾਰਣੀ 13.2 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜੇ ਦੇ ਉਮੀਦ	89
ਸਾਰਣੀ14.1 ਭੂਮੀ ਗੁਹਿਣ ਐਕਟ 1894 ਐਂਡ 2013 ਵਿਚ ਤੁਲਨਾ	95

ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਤਸਵੀਰ 3.1 ਖੇਤਰ ਸਰਵੇਖਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਦੇ ਮੌਬਾਰ	16
ਤਸਵੀਰ 3.2 ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਦੇ ਮੌਬਾਰ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਵਾਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ	20
ਤਸਵੀਰ 11.1 ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਡੇਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਕਰਪੁਰ	75
ਤਸਵੀਰ 11.2 ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ	76
ਤਸਵੀਰ 12.1 ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	81
ਤਸਵੀਰ 12.2 ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਸਫੀਪੁਰ	84
ਤਸਵੀਰ 12.3 ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਰੁੜਕਾ	85

ਗ੍ਰਾਫ ਸੂਚੀ

2.1 ਮੇਹਾਲੀ ਦੇ ਸਲਾਨਾ ਅੰਸਤਨ ਮੌਸਮੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ	8
5.1 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ (ਏਕੜਾਂ ਵਿਚ)	38
5.2 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ	39
5.3 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਸੂਪਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ	47
5.4 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ	50
10.1 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ	71

ਨਕਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨਕਸ਼ਾ 3.1 ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਐਰੋਸਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਯੋਜਨਾ	17
ਨਕਸ਼ਾ 3.2 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ	22

ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ

ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ, ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਤਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਰਾ ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜਨ-ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ -ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜੋ ਸਿਧੇ ਜਾ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਸੁਚੱਜਾ ਅਧਿਅਨ ਹੈ। ਐਸ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, RFCLRR Act 2013(Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act 2013, ਯੋਗ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਹੱਕ, ਤੁਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਪਾਰ ਦਰਸਿਤਾ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਮੁੜਵਸੇਬਾ ਐਕਟ 2013) ਦੇ ਭਾਗ 4 ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੈਣ ਵਾਲੇਆਂ ਤਹਿਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਦੇ ਅਧਿਆਨ ਵਿਚ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਵੇਖਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤੁਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਕੇ ਦੇਨਾਂ ਤੁਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਥਾਰਿਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਮੀਨਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਿੱਧ ਹੋਣਗੀਆਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਨਾਕਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤਾਪਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਚਾਰ ਉਪਾਂਖ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਕੇ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਵ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਸੰਖੇਪ ਵਰਨਣ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ, ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਇਕ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ 2013 ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨੇਸ਼ਨਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਪਾਲਿਸੀ (2007) ਅਤੇ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਹੱਕ, ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ (RFCLLARR, 2013) ਬਣਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ-4 ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਐਸ.ਆਈ.ਏ.) ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ (Aero City Expansion)

ਗਮਾਡਾ (Greater Mohali Area Development Authority) ਦੁਆਰਾ 'ਏਰੋਸਿਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ 5431 ਏਕੜ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ 7 ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ, ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ, ਸਫ਼ੀਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਮਟਰਾਂ, ਬੜੀ, ਛੱਤ, ਸੈਣੀ ਮਾਜ਼ਰਾ, ਸਿਆਊ, ਕੁਰੜੀ, ਚਾਉ ਮਾਜ਼ਰਾ, ਮਨੋਲੀ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ (ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਜਾਬ) ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਮਾਨਯੋਗ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ, ਪੰਜਾਬ ਯੁਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਰਿਸਰਚ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਸੈਲ (RPC) ਅਤੇ ਆਨਰੋਗੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇੰਡਸਟਰੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੇਂਦਰ (CIIPP) ਨੇ 'ਏਰੋਸਿਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ' ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਐਸ.ਆਈ.ਏ.) ਕਰਨ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਐ.ਕੇ.ਸਿਨਹਾ (ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ) ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ-

1. ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ
2. ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਘਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ
3. ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਜਨਤਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ, ਮਕਾਨ, ਬਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਮ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲਗਾਉਣਾ
4. ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਘਟੇ ਘੱਟ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ
5. ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲਾਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ

ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

1. ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਢੁਕਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2. ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸਾਰਬਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
3. ਇਸ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਦਾ ਇਕ ਟੀਚਾ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਿਨਾਰੇ ਕੀਤੇ ਲੋਕ ਵਰਗ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਦੇ ਯੋਗ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ (ਪਾਲਿਸੀ ਮੇਕਰ) ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਦਦ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਕੁਲ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਅਧਿਅਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 762 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ, ਸਫੀਪੁਰਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ, ਹਨ। ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਉਪ-ਕਟਿਬੰਦੀ ਮੈਸਮੀ ਖੇਤਰ (ਸਬ -ਟ੍ਰਾਂਫਿਕਲ) ਹੈ, ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਨਮੀ ਭਰੀ ਗਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਸਰਦੀਆਂ, ਇਸ ਦੀ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ, ਇਥੋਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਪਸੂ-ਪਾਲਣ ਵਾਲੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਣਕ, ਚੌਲ, ਮੱਕੀ, ਜੌਂ, ਗੰਨਾ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਆਲੂ, ਟਮਾਟਰ, ਮਿਰਚ, ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ ਆਦਿ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਫਲ ਬੇਰ, ਜਾਮਣ, ਅੰਬ, ਅਮਰੂਦ, ਨਿੰਬੂ, ਜਦਕਿ ਸਫੈਦਾ ਅਤੇ ਡੇਕ ਆਦਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਆਮ ਦਰੱਖਤ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਬਾਕਰਪੁਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰਾ ਵਿਚ, ਏਅਰਪੋਰਟ ਰੋਡ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਬੇਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ।

ਖੇਤ ਵਿਧੀ

ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਖੇਤ ਤਚੀਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੋਂ ਆਕੜੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਾ, ਆਕੜੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਣਾ (ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇਣਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਐਸ.ਆਈ.ਏ. ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਟਰਵਿਊ, ਨਿਰੀਖਣ, ਸਮੁਹਿਕ ਚਰਚਾ, ਜਨਤਕ

ਮੁਣਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਸਤ੍ਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ (6), ਬਾਕਰਪੁਰ (12) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ (44) ਤੋਂ ਕੁੱਲ 152 ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਅਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ

ਸ਼ੁਰੂਵਾਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਐਸ ਆਈ ਏ ਟੀਮ ਨੂੰ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿੰਨਾ ਵਿੱਚੋਂ, ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਅਤੇ ਗਮਾੜਾ ਵੱਲੋਂ ਹੋਈ ਵਿਤੀ ਦੇਰੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਟੀਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ।

ਨਤੀਜੇ

ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅਬਾਦੀ ਪੱਥੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ, ਜਦਕਿ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਵਰਗ (ਓ ਬੀ ਸੀ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੈਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਕੋਲ ਸੀ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ (ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਸਿੱਟੇ ਵੱਜੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲੀ ਹਾਲਾਤ ਚੰਗੇ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਪਿੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਭਿੰਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ, ਇਕ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸਕੂਲ ਸੀ ਅਤੇ ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਦੋ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕੱਲੇ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਡਿਸਪੈਸਰੀ ਸੀ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਹਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਜਿਵੇਂ ਡਿਸਪੈਸਰੀ ਜਾਂ ਸਬ-ਸੈਟਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਏਅਰਪੋਰਟ ਰੋਡ ਅਤੇ ਐਰੋ-ਸਿਟੀ ਰੋਡ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰੁੜਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਆਵਾਜ਼ਾਈ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਗਮਾੜਾ ਵੱਲੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਰੋਸਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਉੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਵਧੀਆ ਸੜਕਾਂ, ਬਿਹਤਰ ਸੀਵਰੇਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਬਿਜਲੀਕਰਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਮੌਕੇ ਆਦਿ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਮਾਨਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਹੋਟੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਤੁਰੰਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਕਿੱਤੇ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਪਰਵਾਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਘਨ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਰੁੱਖ ਕਰਨਾ ਪੈਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾਂ, ਪਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਨਿਰਾਸਾਜਨਕ ਤਜਰਬਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਮਿਲਣ ਵਿਚ ਆਈ ਪਰੋਸਾਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਉਸਾਰੀਆਂ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਵਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗਮਾੜਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਢਾਂਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ, ਜੇ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ।

ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ RFCLRR Act 2013 (Right to Fair Compensation and Transparency in Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act 2013) ਦੇ ਭਾਗ 5 ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨੀਤੀਗਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਭਰਨਾ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਬੈਠਕ 31 ਮਈ, 2018 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰਾ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ, ਰੁਕਬਾ ਵਿਚ 11:45 ਵਜੇ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 12:30 ਵਜੇ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਗਮਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਲਾਭਕਰਤਾ/ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਂਡ-ਪੂਲਿੰਗ ਸਕੀਮ, ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਇਹਨਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਿੰਡਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਦੀ ਟੀਮ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆ।

ਮੁੱਖ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਮੰਗਾਂ

ਏਰੋ-ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ, ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਖੇਤਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਲਾਹੌਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਬਿਹਤਰ ਨੀਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਸਕੀਮ, ਨੈਕਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਢਾਂਚਿਆਂ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੇਰ ਵਰਗ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸਨ; ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਗਮਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਪਿੰਡ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਮਾਲੀਆਂ ਅਦਸਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੈਰਾਨ ਆਇਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਨਰਾਜ ਸਨ। ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਬੱਧ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹਿਚਕਿਚਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ (2013) ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਟਾਇਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣ ਸਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਵ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖਲਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੇਕ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ 50% ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਪਚਾਰ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ, 2013 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ, ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਪਚਾਰ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਪਚਾਰ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੈਂਦੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

- ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ,ਪ੍ਰਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ , ਪ੍ਰਤਾਵਿਤ ਢਾਂਚਿਆਂ, ਦਰੱਖਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਜੋ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ,ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ, ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੋਣੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਬਦਲੇ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰੇਟ ਕੱਢਣ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਕਰਾਰ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।
- ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਲੈਡ ਪੂਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਬਲਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਲਿਸੀ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰ.ਐਫ.ਸੀ.ਟੀ.ਐਲ.ਆਰ.ਆਰ. ਐਕਟ 2013 (RFCLARR Act,2013) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਢੁਕਵੇਂ ਸੰਚਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਲੜਣ ਅਤੇ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਮੰਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿੱਤਾ। ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਦੀ ਟੀਮ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮੰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੇਯ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਜ਼ਿਮੰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।
- ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਫ਼ੀ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਸ਼ੇਯ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਕੁਲੈਕਟਰ ਰੇਟ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।ਸਰਪੰਚ ,ਪਟਵਾਰੀ ਅਤੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ

ਗਮਾੜਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਚਾਰ ਜਾਂ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ
ਲਗਾਤਾਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂਬੱਧ ਵਾਅਦਾ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਈ ਪ੍ਰਤਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਮੁਆਵਜੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਮੈਜ਼ੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਛਿਜਕ ਰਹੇ ਸਨ।
- ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ, ਸਬੰਧਿਤ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਈਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਿਖਿਆ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨੈਕਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇ ਵਿਕਾਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਆਰਥਿਕ ਬੋਝ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਸਕੇ।
- ਜੇਕਰ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਥਾਰਿਟੀ (ਗਮਾੜਾ) ਨੂੰ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪਾਠ - 1

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਵਰਨਣ

ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਐਸ.ਆਈ. ਏ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ 2007 (Rehabilitation and Resettlement Act 2007) ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ RFCTLRR Act 2013 (Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013/ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਹੱਕ, ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ, 2013) ਦੇ ਭਾਗ 4 ਅਨੁਸਾਰ, ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਕ ਪ੍ਰੋਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਦਖਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੀਤੀਆਂ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਪਲਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਉੱਤੇ ਪਏ ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਅਣਚਾਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਨਾ ਦਖਲਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਥਾਈ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਯੂਕਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ (ਬੇਕਰ ਅਤੇ ਵੈਕਲੇ 2003)

ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, RFCTARR, 2013 ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। GMADA ਪੰਜਾਬ ਖੇਤਰੀ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਧਾਰਾ 1995 (Punjab Regional & Town Planning & Development Act, 1995) ਦੇ ਭਾਗ 29(1)) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਸ.ਏ.ਐਸ ਨਗਰ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ, ਵੱਡੀਆਂ ਤੇ ਛੇਟੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਉਹਨਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਤੇ ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

1.1 ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ Aero-city Expansion Project

ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇਲਾਕੇ, ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਵੱਖ- ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੇੜਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਆਰਥਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਟਲ, ਸ਼ੋਪਿੰਗ, ਸਿਹਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਏ.ਟੀ.ਐਮ., ਬਿਏਟਰਾਂ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਟਿਕਾਉ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏਰੋਸਿਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਮੇਹਾਲੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤ 'ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਏਅਰਪੋਰਟ' ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਕੇਵਲ ਘਰੇਲੂ ਉਡਾਣਾਂ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆ ਹਨ। ਵੱਧ ਰਹੀ ਯਾਤਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣਾ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਤਾਵਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਬੇਹਤਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਰਹੀ ਅਰਥਵਿਸਥਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:

- ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ
- ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ
- ਉਦਯੋਗ ਵਾਸਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ
- ਆਕਰਸ਼ਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਆਮਦਨ ਸਹੂਹ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ

ਗਮਾਡਾ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਸ.ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਮੇਹਾਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਸ.ਏ. ਐਸ ਨਗਰ (ਮੇਹਾਲੀ) ਵਿੱਚ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇੜਲ ਸੈਂਟਰ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਚੈਨਲ ਰਾਹੀਂ, ਮਾਨਵ

ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ। (ਅਨੁਲਗ-1)

ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

- ਰਹਿਣ - ਸਹਿਣ
- ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਸਥਾਸ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ, ਕਦਰਾਂ ਅਤੇ ਕੀਮਤਾਂ
- ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ
- ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਆਲਾ- ਦੁਆਲਾ
- ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਤੰਦਰੂਸਤੀ
- ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਅਧਿਕਾਰ
- ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ
- ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੁੱਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ :

1. ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੁਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ
2. ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਬੇਖਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ
3. ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਜਨਤਕ ਤੇ ਨਿੱਜੀ, ਮਕਾਨ, ਬਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਮ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ
4. ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਘਟੇ ਘੱਟ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਲੋੜਾਂਦੀ ਹੈ
5. ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਕਲਪਕ ਬਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ)
6. ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲਾਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

1.2 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਆਈ.ਟੀ.ਸਿ.ਟੀ, ਮੋਹਾਲੀ (ਪੰਜਾਬ) ਦੇ ਨੇੜੇ ਏਰੋ-ਸ਼ਾਹਿਰ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਏਟ੍ਰੋਪੋਲਿਸ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਚੌਬਾ ਸੁਤੰਤਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨੌਲਿਜ

ਸਿਟੀ (Knowledge City) , ਏਰੋਸਿਟੀ (Aero City) ਅਤੇ ਆਈ.ਟੀ.ਸਿਟੀ (IT City) ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੁੱਲ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ 5438 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਜਾਣੀ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ - ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਗਰਾਇਣਗੜ੍ਹ, ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ, ਸਫ਼ੀਪੁਰ, ਰੁੜ੍ਹਕਾ, ਮਟਰਾਂ, ਬੜੀ, ਛੱਤ, ਸੈਣੀ ਮਾਜ਼ਰਾ, ਸਿਆਉ, ਕੁਰੜੀ, ਚਾਉ ਮਾਜ਼ਰਾ, ਮਨੌਲੀ ਅਤੇ ਪੱਤੋਂ । ਸਾਰਣੀ 1.1 ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਾਰਣੀ 1.1: ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸੂਚਨਾ (ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ) ਨੰਬਰ	ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਏਕੜ ਵਿਚ)
6/05/2017-6HG1/1118721/1	ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਗਰਾਇਣਗੜ੍ਹ, ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ, ਸਫ਼ੀਪੁਰ ਅਤੇ ਰੁੜ੍ਹਕਾ	762
6/05/2017-HG1/1118750/1	ਬਾਕਰਪੁਰ, ਮਨੌਲੀ, ਮਟਰਾਂ ਅਤੇ ਚਾਉ ਮਾਜ਼ਰਾ	215
6/05/2017-6HG1/1118766/1	ਮਟਰਾਂ, ਬੜੀ, ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ ਅਤੇ ਛੱਤ	1429
6/05/2017-6HG1/1118793/1	ਮਨੌਲੀ, ਸੈਣੀ ਮਾਜ਼ਰਾ ਅਤੇ ਸਿਆਉ	246
6/05/2017-6HG1/1118805/1	ਸਿਆਉ, ਬੜੀ, ਕੁਰੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ	975
6/05/2017-6HG1/111825/1	ਪੱਤੋਂ, ਸੈਣੀ ਮਾਜ਼ਰਾ ਅਤੇ ਚਾਉ ਮਾਜ਼ਰਾ	505
6/05/2017-6HG1/1118834/1	ਪੱਤੋਂ, ਕੁਰੜੀ ਅਤੇ ਸਿਆਉ	1306

ਮੌਜੂਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰੁੜ੍ਹਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਗਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫ਼ੀਪੁਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ । ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪਿੰਡ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 1 (6/05/2017-6HG1/1118721/1) (ਸਾਰਣੀ 1.1) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ 762 ਏਕੜ ਹੈ (ਅਨੁਲਗ -2) । ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪਿੰਡ ਰੁੜ੍ਹਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਗਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫ਼ੀਪੁਰ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ 762 ਏਕੜ ਹੈ (ਅਨੁਲਗ -3) । ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ, ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਥਾਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਅਤੇ ਸਿਧੇ ਅਤੇ ਅਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਏਰੋਸਿਟੀ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਸੋਚ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

1.3 ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ

ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

1. ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਐਰੋਸਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਢੁਕਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।
2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸਾਰਥਕ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
3. ਇਸ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਇਕ ਟੀਚਾ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਿਨਾਰੇ ਕੀਤੇ ਲੋਕ ਵਰਗ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਦੇ ਯੋਗ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।
4. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਬਦਲ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਬਿਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪਾਠ 2

ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭੂਗੋਲ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭੂਗੋਲਿਕ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਤੱਲ-ਖੇਤਰ, ਬਨਸਪਤੀ, ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ, ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਤਾਪਮਾਨ, ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਭਾਗ-1 ਵਿੱਚ 4 ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਠ 4 ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਜੋ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਸ. ਏ. ਐਸ ਨਗਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਸ. ਏ. ਐਸ ਨਗਰ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰਾਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹਨਾਂ 4 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਕੁੱਲ 5,431 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 762 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

2.1 ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ (ਐਸ. ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ), ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜੀਤਗੜ੍ਹ ਜਾਂ ਮੇਹਾਲੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਐਸ. ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ ਨੂੰ ਸਾਲ 2006 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 18 ਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਜੋਂ ਬਣਾਈਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਸ. ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ, $30^{\circ} 21'00''$ ਅਤੇ $30^{\circ} 56'00''$ ਉੱਤਰੀ ਅਕਸਾਂਸ ਅਤੇ $76^{\circ} 30'00''$ ਅਤੇ $76^{\circ} 55'00''$ ਪੂਰਬੀ ਲੰਬਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਕੁੱਲ ਭੂਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ 1189 ਵਰਗ ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਰੋਪੜ, ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਪੰਜਕੁਲਾ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਅੰਬਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਸਮ ਵਿਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਬਟੋਪਿਕਲ ਮੌਨਸੂਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

2.1.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਅਧਿਐਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ 4 ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ, ਐਸ. ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਕੇ ਸਿਵਾਲਿਕ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰ ਪੱਧਰ

ਤੋਂ ਐਸਤ ਉਚਾਈ 296 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਸਿਵਾਲਿਕ ਪਹਾੜਿਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

2.1.2 ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ

ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ਾ-ਸੂਚੀ, ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਬਣਤਰ, ਢਲਾਨ, ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਤਲ ਆਦਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਖੇਤਰ ਰੇਤਲੀ ਚੁਕਣੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੱਧਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਭੂਮੀ ਦੀ ਢਲਾਨ ਪੱਛਮੀ ਮੈਦਾਨ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

2.1.3 ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ

ਪ੍ਰਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ੍ਰੋਟੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

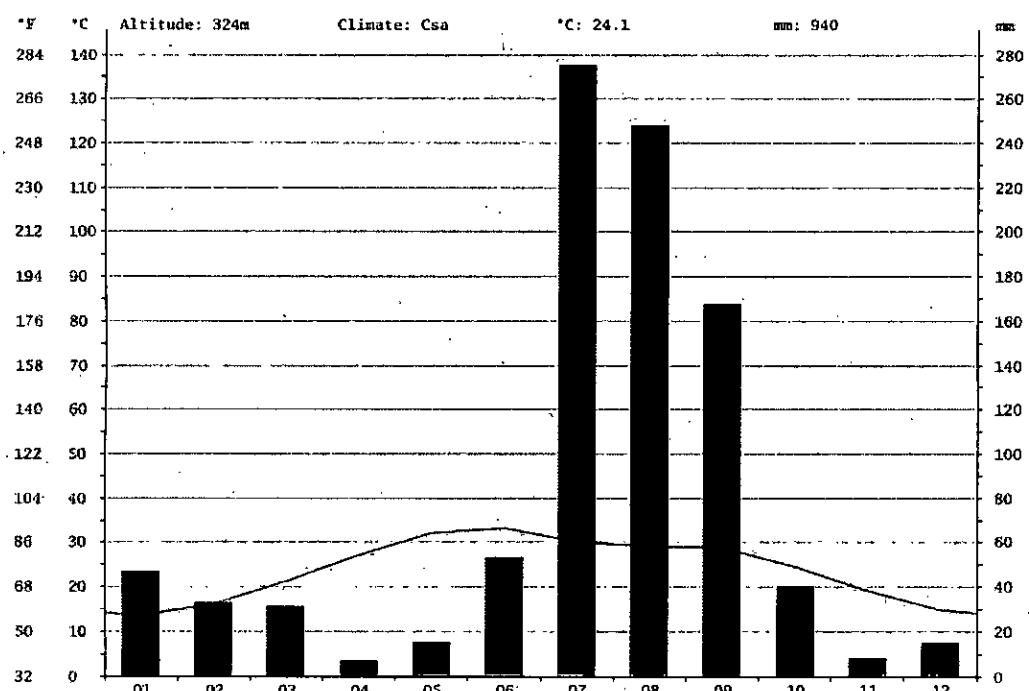
- 1) **ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ:** ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਪੇਦਾ ਕਰਨ, ਪਸੂਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੇਸ਼ਣ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ, ਚਾਰੇ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਬਾਲਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:
 - ਓ) ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ: ਸਿੰਚਾਈ ਚੁਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਫਸਲਾਂ ਪੇਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਉਪਜਾਊ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
 - ਅ) ਸਿੰਚਾਈ ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ: ਸਿੰਚਾਈ ਰਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੋਈ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਰਨ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੇਦਾਵਾਰ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
 - ਈ) ਮਸਤਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨ: ਮਸਤਾਰਕ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਉਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫਸਲ ਦੀ ਪੇਦਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਜਾਊ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਜਰ ਵੀ।
- 2) **ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ:** ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਪਜਾਊ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

2.1.4. ਸਥਾਨਕ ਮੌਸਮ

ਜ਼ਿਲਾ ਐਸ.ਏ.ਐਸ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਅਤੇ ਨਮੀ ਵਾਲੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਪਮਾਨ 30 ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀਗਰੇਡ ਤੋਂ ਲੇ ਕੇ 40 ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀਗਰੇਡ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਐਸਤਨ ਸਾਲਾਨਾ ਤਾਪਮਾਨ 24.1 ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀਗਰੇਡ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਮਈ ਅਤੇ ਚੁਨ ਸਭ ਤੋਂ

ਵੱਧ ਗਰਮੀ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਦਸੰਬਰ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਠੰਡੇ ਮਹੀਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ 1 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 5 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 7 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ 15 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਨਸੂਨ ਦੌਰਾਨ ਹਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨ ਨਮੀ ਲਗਭਗ 70 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਐਸ. ਐਸ. ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਐਸਤਨ ਸਾਲਾਨਾ ਬਾਰਸ਼ 940 ਐਮ. ਐਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਮੌਸਮੀ ਹਾਲਾਤ ਹਨ।

ਗਰਾਫ 2.1 ਮੇਹਾਲੀ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਐਸਤਨ ਮੌਸਮੀ ਹਾਲਾਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ

2.1.5. ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਿਸਮ

ਐਸ. ਐ. ਐਸ ਨਗਰ ਲੇਖ ਪਤਿਕਾ -2011 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਗਲਾਂਕਿ, ਨੇੜਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਦਰਿਆ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਸਿਵਾਲਿਕ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਤਲਹਟੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪੈਂਦੇ ਪੱਧਰੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਚੁਕਣੀ ਤੇ ਰੇਤਲੀ ਹੈ, ਚੁਕਣੀ ਮਿੱਟੀ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰੇਤ ਅਤੇ ਗਾਰ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਚੁਕਣੀ ਮਿੱਟੀ ਹੋਰ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿੱਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸਤਾਂ ਨਰਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਅਤੇ ਨਮੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਅਤੇ ਫਾਸਫੇਟ ਵਧੇਰੇ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੱਟ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਘਾਹ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਈ ਫਸਲਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੌਲ, ਕਣਕ, ਗੰਨਾ, ਆਦਿ ਜ਼ਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

2.1.6. ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਫਸਲਾਂ

ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਖੜੀਫ਼ (ਸਾਊਣੀ)ਜਾਂ ਪਤਸ਼ੜ ਦੀ ਵਾਢੀ ਅਤੇ ਰਬੀ (ਹਾੜੀ) ਜਾਂ ਬਸੰਤ ਦੀ ਫਸਲ। ਖੜੀਫ਼ ਜਾਂ ਮੰਹਿ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਫਸਲਾਂ ਮੈਨਸੂਨ ਵਿਚ ਚੁਨ ਤੋਂ ਲੇ ਕੇ ਅਗਸਤ ਤਕ ਬੀਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਾਊਣੀ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਝੋਨੇ, ਮੱਕੀ, ਗੰਨਾ, ਹਨ।

ਰਬੀ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਕਤੂਬਰ-ਨਵੰਬਰ ਵਿਚ ਬੀਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਟਾਈ ਮੱਧ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮੱਧ ਮਈ ਤਕ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਰਬੀ ਫਸਲਾਂ ਵਿਚ ਕਣਕ, ਚੌਲ, ਜੋਤੇ, ਤਿਲ ਅਤੇ ਮੌਸਮੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਆਲੂ, ਟਮਾਟਰ, ਮਿਰਚ, ਗੋਭੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਆਲੂ, ਟਮਾਟਰ, ਬੈਂਗਣ, ਭਿੰਡੀ, ਮਿਰਚ, ਛੁੱਲ ਗੋਭੀ ਆਦਿ ਵੀ ਰਬੀ ਫਸਲਾਂ ਹਨ।

2.1.7 ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ

ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜ੍ਹਕਾ, ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੌਸਮੀ ਨਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਫੀਪੁਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਤਾਲਾਬ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਦੋ ਤਾਲਾਬ ਸਨ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤਰੀ ਲੋਕ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਲਕਾ ਅਤੇ ਸਬਮਰਮੀਬਲ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ।

2.1.8 ਸਥਾਨਕ ਬਨਸਪਤੀ

ਬਨਸਪਤੀ ਸ਼ਬਦ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ (ਭੂਮੀ) ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖ, ਪੈਂਦੇ, ਫਸਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਨਸਪਤੀ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਲਵਾਯੂ, ਭੌਤਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ, ਖੇਤਰ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗੇਇਆ ਹੈ:

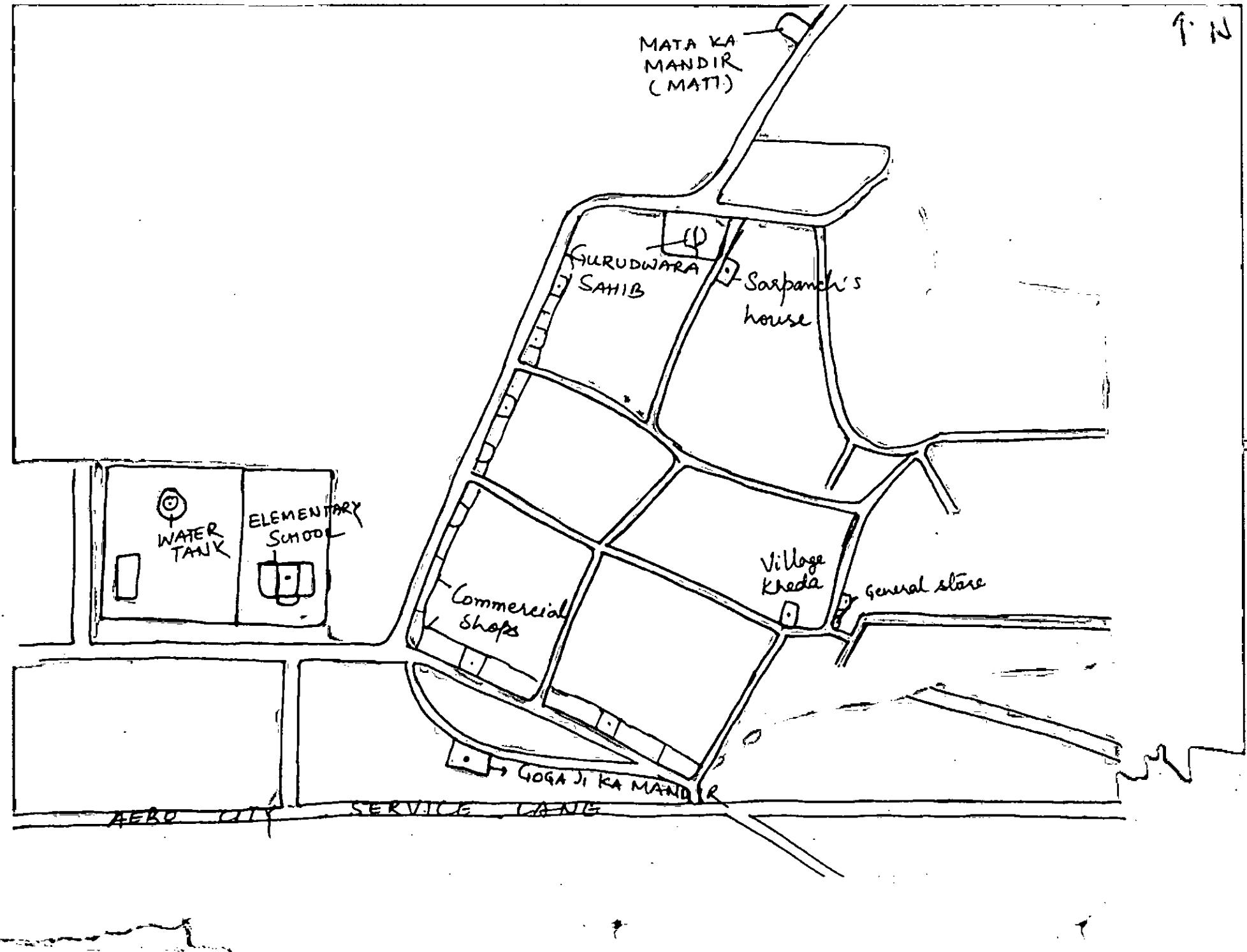
2.1.8.1 ਫਰਨੀਚਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦਰੱਖਤ

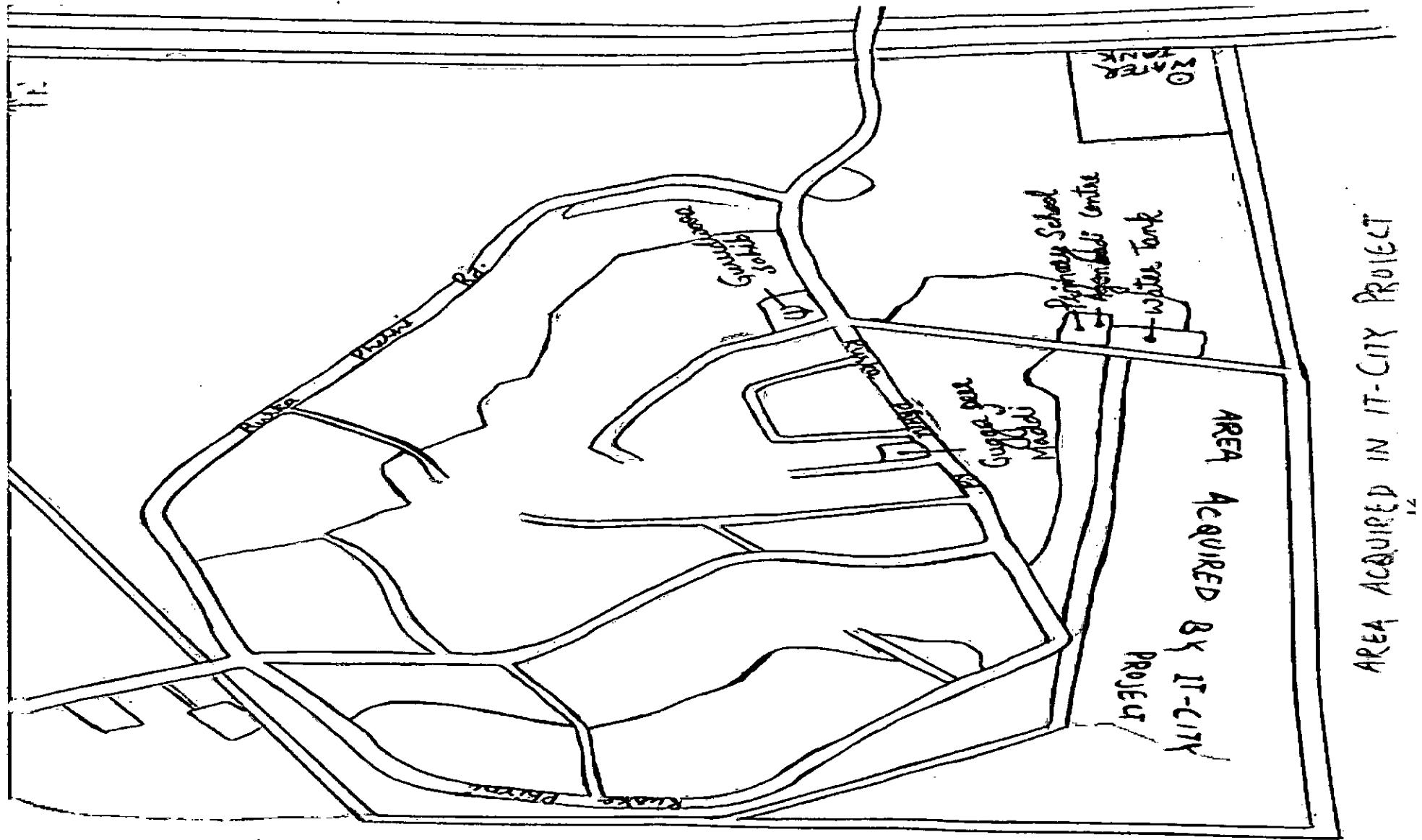
ਲੱਕੜਾ ਵਾਲੇ ਦਰੱਖਤ ਉਹ ਦਰੱਖਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਲੱਕੜ ਫਰਨੀਚਰ ਆਦਿ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਦਰੱਖਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿਕਰ, ਸਿਸ਼ਮ, ਸਫੈਦਾ, ਨੀਮ, ਡੇਕ ਅਤੇ ਪਾਪਲਰ ਆਦਿ ਹਨ।

2.1.8.2. ਫਲਦਾਰ ਰੁੱਖ

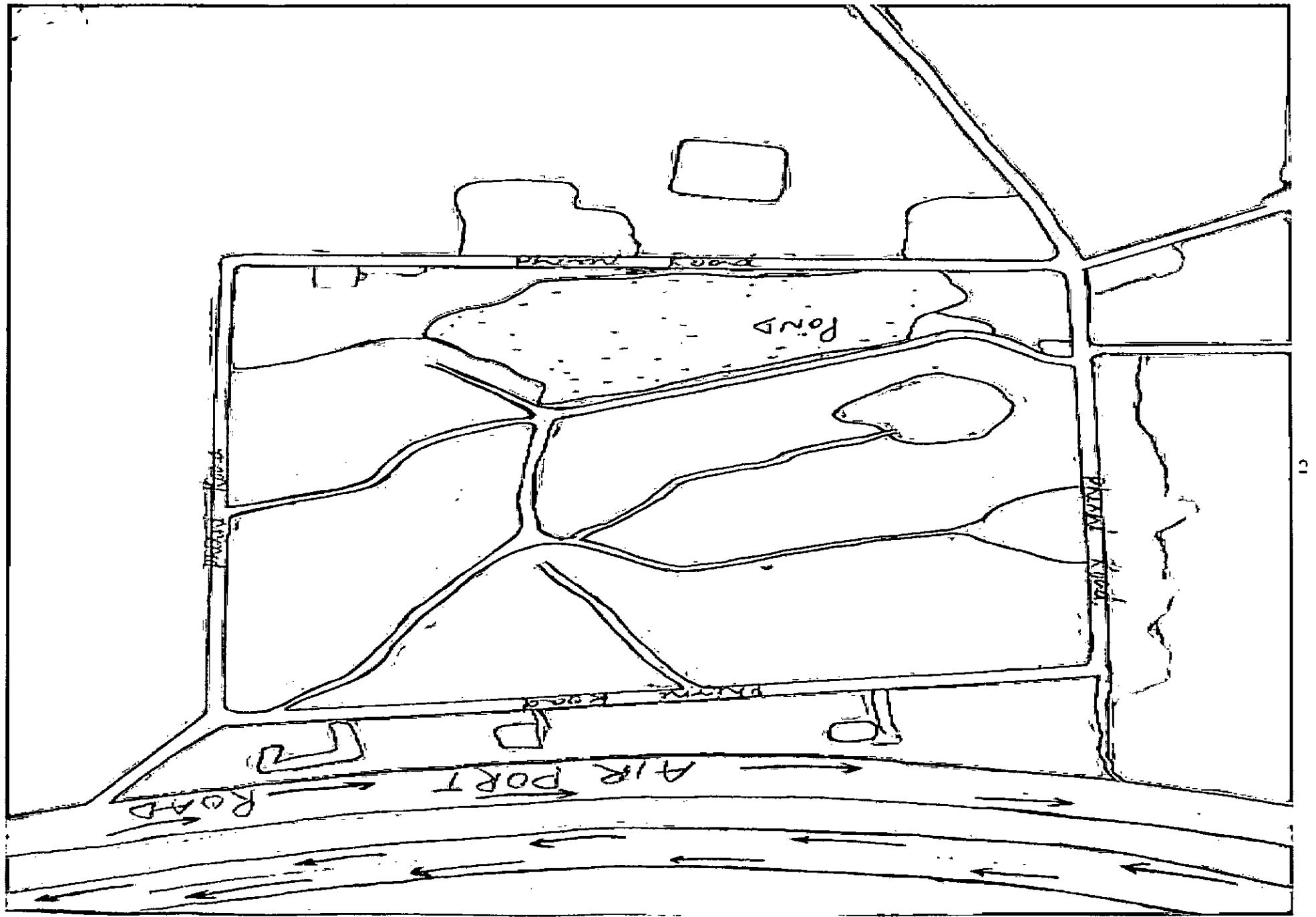
ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫਲਦਾਰ ਦਰੱਖਤ ਬੇਰ, ਜਾਮੁਨ, ਅੰਬ, ਅਮਰੂਦ, ਨਿੰਬੂ ਅਤੇ ਮੌਸਮੀ ਆਦਿ ਹਨ।

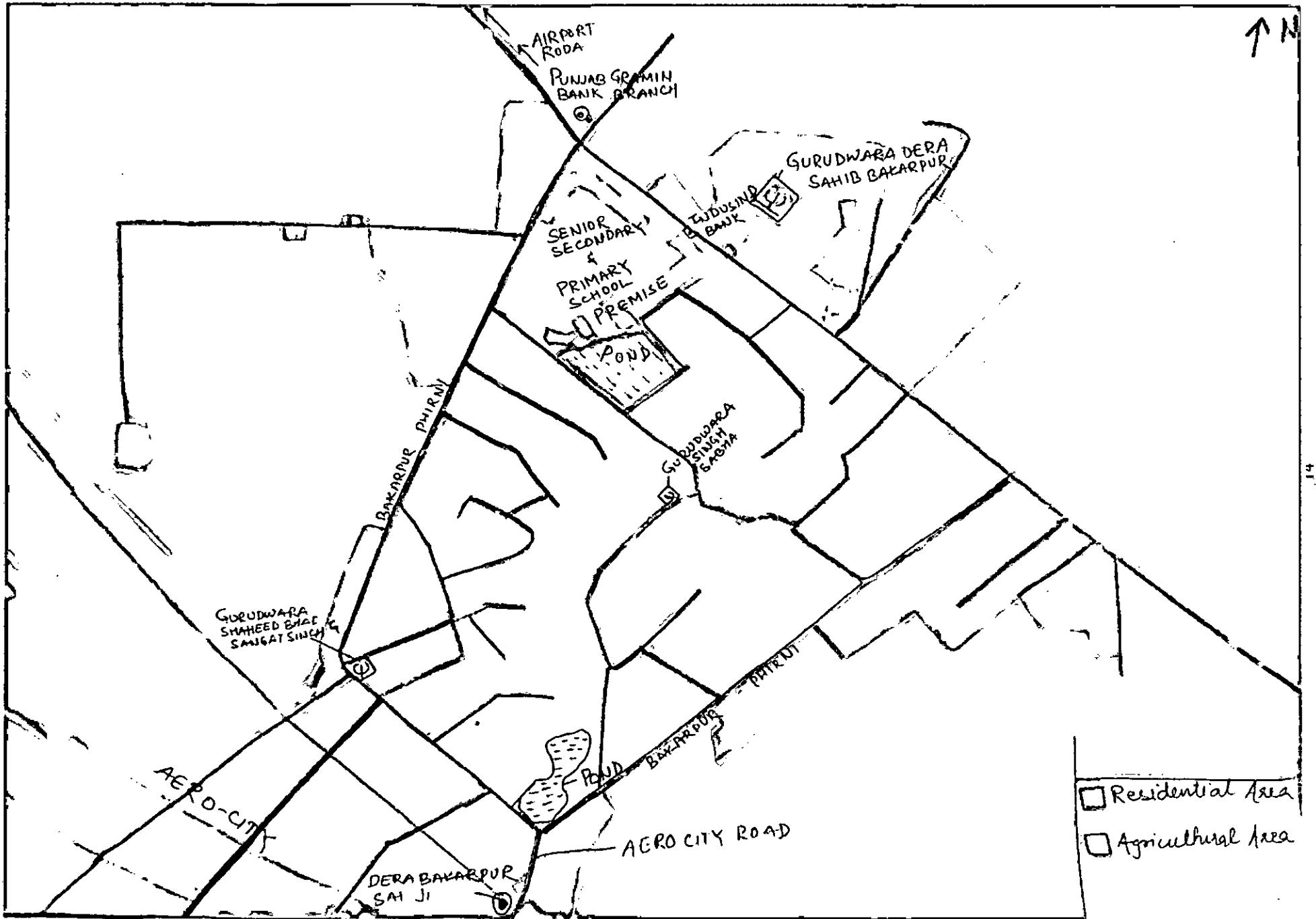
N

AREA ACQUIRED IN IT-CITY
PROJECT

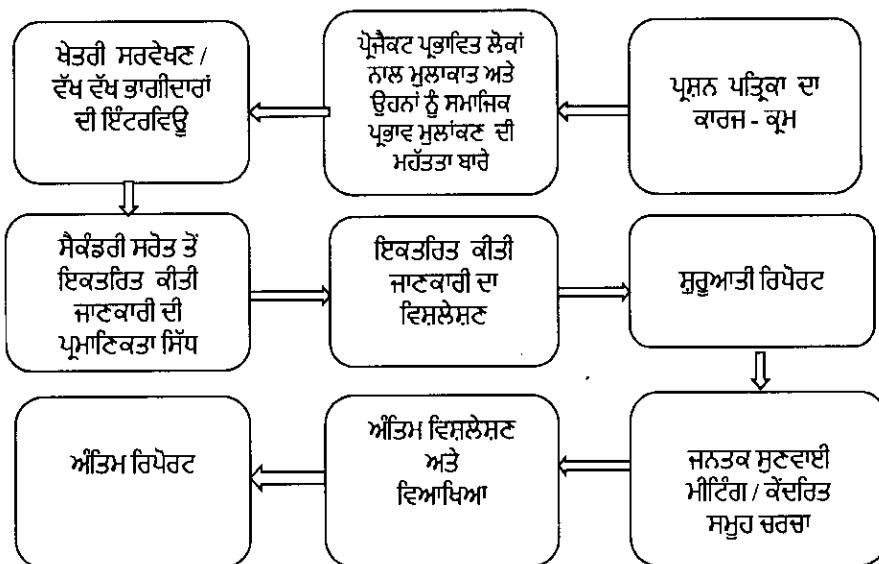
ਪਾਠ - 3

ਅਧਿਐਨ ਵਿਧੀ

ਖੇਜ ਅਣਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕਯੁਕਤ, ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੁਪੀ ਤੇ ਉਜਾਗਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਕ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਏਟ ਵਿਚ ਖੇਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧੀ, ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਖੇਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਅਨੁਸਾਰ ਤਹਿਕੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿਮੰਦਾਰ, ਭੂ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੀਮਤ ਸਮੂਹ, ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਿੱਧੇ ਜਾ ਅਸਿਥੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂਜੂਦਾ ਐਸ.ਆਈ.ਏ. ਰਾਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਤਹਿਸੀਲ ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਏ. ਐਸ. ਨਗਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਸ.ਆਈ.ਏ. ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧਿਤ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ, ਜਾਂਚਣਾ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੁਟਾਉਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲੀਅਤ ਅਤੇ ਗੁਣਤਮਕ (Qualitative) ਅਤੇ ਸੰਖਿਅਕ (Quantitative) ਦੇਵੇਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਣਤਮਕ (Qualitative) ਵਿਧੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ, ਅਨੁਭਵ, ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਤੇ ਪਾਏ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਾਲੀ ਖੇਜ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਧੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਫਲੋਚਾਰਟ 3.1)। ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਣ ਤਕ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦਿੱਤਾ ਚਿੱਤਰ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:

ਫਲੋਚਾਰਟ 3 ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵ

3.1 ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵ

ਮੌਜੂਦਾ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤਕ ਦੇ ਪੜਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਰੋ-ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਬੰਧਿਤ 'ਸੂਚਨਾ ਪੱਤਰ' 5 ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਕੁਲ 5437.84 ਏਕੜ ਖੇਤਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਵ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਢਲੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ "ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ" ਤੋਂ "ਬੇਲੋੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ" ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਆਕਾਰ, ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ ਸੀ।

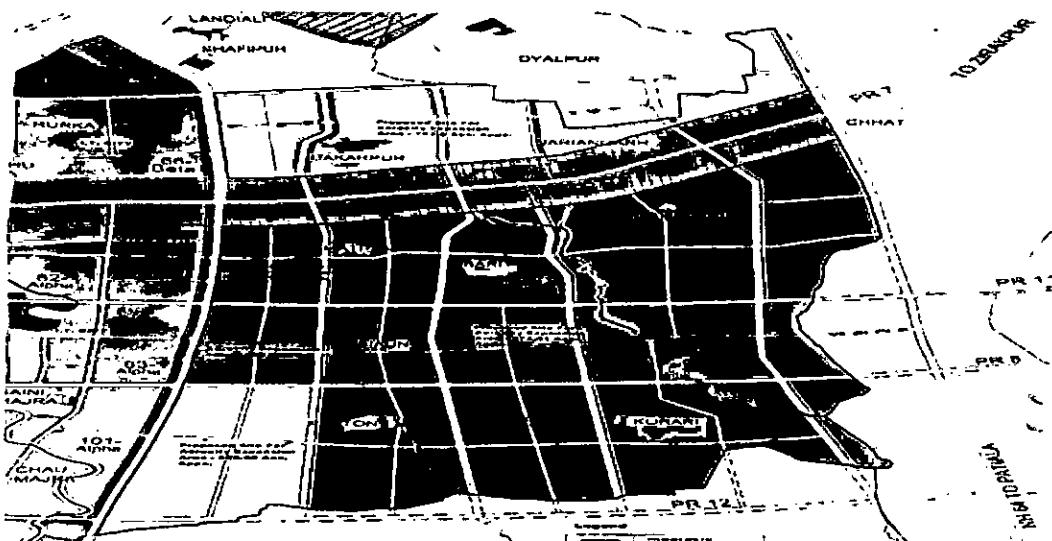

ਤਸਵੀਰ 3.1 ਖੇਤਰ ਸਰਵੇਖਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰ

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੀਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼ੁਰੂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ, ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਵੇਖਣਾ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਇਕ ਮਕਸਦ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਰਵੇਖਣ ਬਾਰੇ ਸੁਚਿਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਤਿਆਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਸੁਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਬਈ ਬਾਵਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਗਲਤਫ਼ਾਹਿਮੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਆਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਅਧਿਐਨ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਦੇ ਤੀਜੇ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਦੱਸੇ ਗਏ। ਜਿਸ ਕਰਨ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਉਰਜਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਖੇਤਰੀ ਦੰਗ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀਕਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭੁਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕੀ ਸਥਿਤੀ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਕਾਸ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ।

ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਏਰੇ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਯੋਜਨਾ

3.2 ਨਮੂਨਾ ਆਕਾਰ (Sample Size)

ਨਮੂਨਾ ਆਕਾਰ ਅਧਿਐਨ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਚਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਰੁੜਕਾ (10 ਏਕੜ), ਬਾਕਰਪੁਰ (600 ਏਕੜ), ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ(146 ਏਕੜ) ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ (6 ਏਕੜ) ਦੀ ਕੁੱਲ 762 ਏਕੜ ਜਮੀਨ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ(6), ਬਾਕਰਪੁਰ(12) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ(44) ਵਿਚ ਕੁਲ 62 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2011 ਦੇ ਜਨ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 219 ਘਰ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੱਲ 1062 ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ 561 ਮਰਦ ਅਤੇ 501 ਔਰਤਾਂ ਸਨ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ 10 ਏਕੜ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ ਸਰਵੇਖਣ ਅਧੀਨ 6 ਘਰਾਂ ਦੇ ਮੌਬਰਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨ ਅੰਕੜਿਆਂ (2011) ਅਨੁਸਾਰ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 87 ਘਰ ਸਨ। ਜਮੀਨਧਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 44(50%) ਨੇ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਦਕਿ ਕੁਝ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 2292 ਜਨਸੰਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 420 ਘਰ ਸਨ (ਜਨ ਅੰਕੜੇ 2011)। ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 12 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਬੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਮਾਡਾ ਨਾਲ ਮੱਤਭੇਦ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਜਮੀਨ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੇ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਬਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਾਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਜਮੀਨ ਧਾਰਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਕੁੱਲ 62 ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਿੰਨਾ ਦੀ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਥੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਦੂਸਰੇ (ਭਰਾ, ਚਾਚਾ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3.3 ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ (Data Collection)

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਦੇਵਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਤ਼੍ਰਕਾ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਨ ਅੰਕੜੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ

-ਆਰਥਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜ਼ਮੀਨ, ਜੰਗਲ, ਪਸੂ, ਸਿਹਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਦਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ -ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ, ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮਹੱਤਵ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ (ਗਮਾਡਾ) ਦੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ। SIA ਟੀਮ ਨੇ 11-07-2018 ਨੂੰ, ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਤੁਮੀ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਕੁਲੋਕਟਰ, TILA ਕਸਲਟੈਟ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ TILA ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਪਹਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪਹਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ, ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਾਲਾ ਮਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਰਵੇ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਇਕਤਾਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸੂਚੀ ਦਾ ਮਿਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਆਬਾਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸੀ ਤੋਂ ਛੁੱਘਾਈ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖੇਤਰੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਡਾਟਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

3.4 ਛੁੱਘਾਈ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ / ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਇੰਟਰਵਿਊ (In-depth Interview)

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਟਰਵਿਊ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੁੱਘਾਈ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਫਸਰਾਂ, ਪਟਵਾਰੀ, ਕਾਨੂੰਗੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਜਨ ਅੰਕੜੇ ਬਾਰੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਪੰਚ, ਨੰਬਰਦਾਰ, ਸਿਹਤ ਕਾਰਜਕਰਤਾ (ASHA workers), ਸਹਾਇਕ ਨਰਸ (ANM), ਸਕੁਲ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਤਸਵੀਰ 3.2 ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਟੀਮ ਦੇ ਮੌਬਰ ਏਰੋ

ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਲਈ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਆਦਿ ਦੇਖ ਪਰਿਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਾਰੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਪੱਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਰ ਇੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਤੋਂ ਸੁਚਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

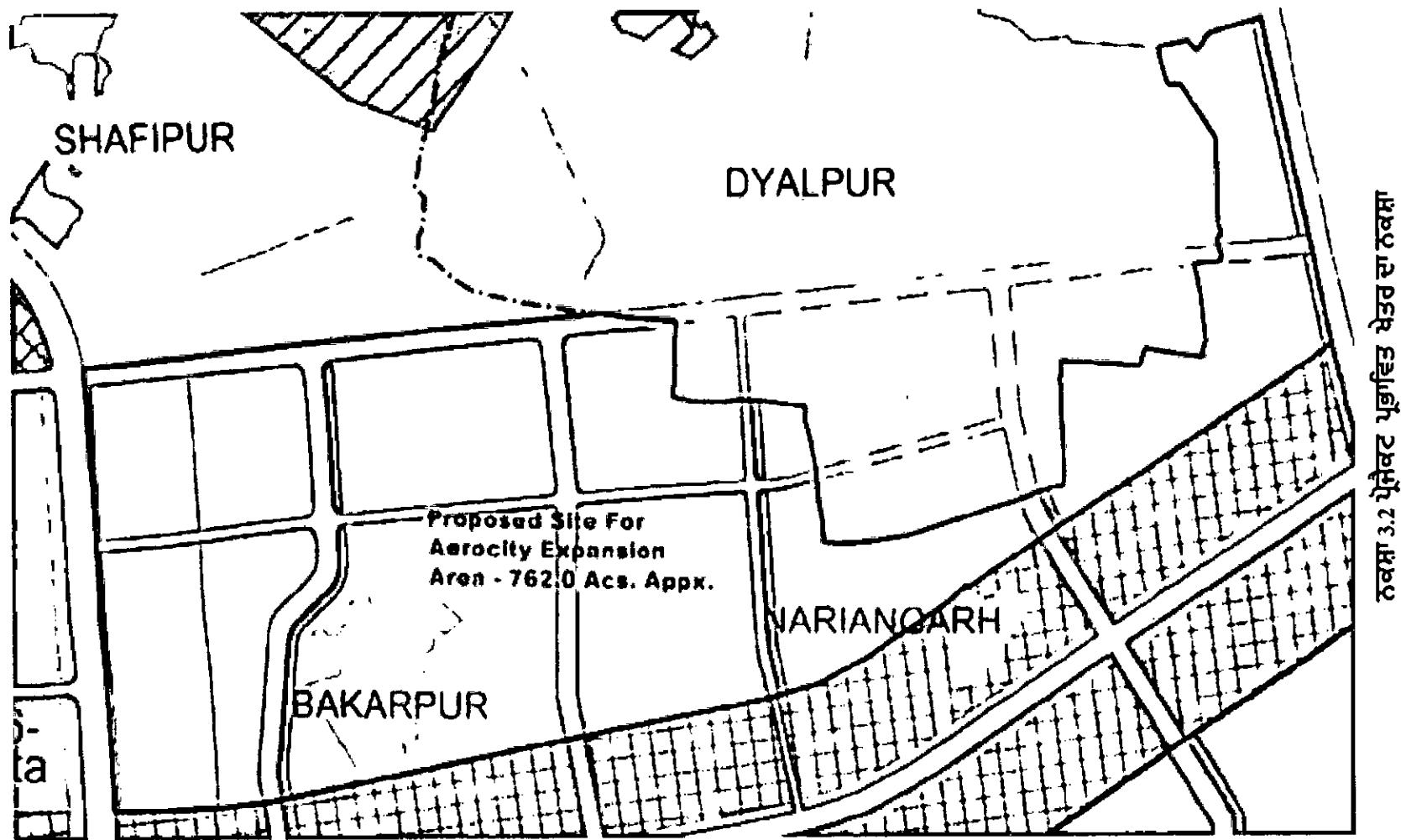
- **ਘਰੇਲੂ (ਸਮਾਜਿਕ-ਜਨਗਣਨਾਤਮਿਕ) ਸਰਵੇ (Household (Socio-Demographic) Survey):** ਘਰੇਲੂ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਜਨਗਣਨਾਤਮਿਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਧਾਰਕ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚ

ਉਮਰ, ਲਿੰਗ, ਜਾਤ, ਗੌਤਮ, ਵਿਵਾਹਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਸਿੱਖਿਆ, ਕਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅਯੋਗਤਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਸਾਰੀਆਂ, ਜ਼ਮੀਨ, ਪੈਂਦੇ, ਪਸੂਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਰਵੇਖਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮਦਨ, ਖਰਚੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਜੇਬੰਦੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- **ਸਮੁੱਹਿਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ (Focus Group Discussion):** ਸਮੁੱਹਿਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਸੱਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਲੋਕਾਂ (ਭੂਮੀ ਮਾਲਕਾਂ) ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੁੱਹ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ, ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਣ, ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਸਰ, ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਆਦਿ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕੇਂਦ ਸਮੁੱਹਿਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ (FGD) ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਸਕੂਲ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ ਆਦਿ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
- **ਨਿਰੀਖਣ (Observation):** ਨਿਰੀਖਣ, ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੇ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਾਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਢਾਂਚੇ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ, ਪਸੂ ਪਾਲਣ, ਪੈਂਦੇ, ਆਦਿ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.5 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਕਸੇ (Mapping)

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਕਸੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਦੂਜਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ 'ਏਰੋ-ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ' ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦਾ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹਰੇਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਕਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਵਰਤਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

नम्बर ३२ प्रेस्ट एवं बड़ावा राजमा

3.6 ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ (Data Analysis)

ਖੇਤਰੀ ਸਰਵੇਖਣ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਗੁਣਾਤਮਕ (Qualitative) ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗਿਣਾਤਮਕ (Quantitative) ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗਿਣਾਤਮਕ (Quantitative) ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰੁਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧ ਲੱਭਣ ਲਈ SPSS 2.0 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਸਿਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵਜ਼ੋਤੀ ਗੁਗਲ ਮੈਪ (Google Map) ਅਤੇ Arc-GIS ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਜੁਟਾਈ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖੇਜਕਰਤਾ ਫੇਰ ਤੋਂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੰਗ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੁੱਟਾਂ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀਭਾਗੀ ਨਿਰੀਖਣ (Participant Observation) ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖੇਜਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਆਖਿਆ ਮੇਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਿਖਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜਾਂ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- ਮੁੱਢਲੀ ਰਿਪੋਰਟ (Preliminary Report):** ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਆਪਕ ਗਿਆਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਭਿੰਨ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਆਮ ਰੁਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਆਮ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਭੰਡਾਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਦਿ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਓਹਨਾ ਤਰੁਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੰਨਾਂ ਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਬੈਠਕ (Public Hearing Meeting):** ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਦੋਂ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਬੈਠਕ (PHM) ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਬੈਠਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਲੋਕ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮਿਲਕੇ ਇਕ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। PHM ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ

ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸ ਸਕਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਣ।

ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਿੰਤਾ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸਦਾ ਮਕਸਦ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਤਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਦੋਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਓਹਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨਵਸ਼ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ।

ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰੌਹਣ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਕ ਨੀਤੀ ਜਾ ਸਬੰਧਤ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ/ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤਸਵੀਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

3.7 ਅੰਤਿਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਖੇਤਰੀ ਸਰਵੇਖਣ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਿਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ।

3.8 ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਐਸ.ਆਈ.ਏ. ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਲੋਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ 2011 ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਨੀਚੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਜਨਗਣਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ: ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਭੁਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਜਨ ਅੰਕੜੇ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਭੂਮੀ, ਜਨਸੰਖਿਆ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸੰਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਨਗਣਨਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਵਿਕਾਸ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਪੰਚਾਇਤ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

- ਪਟਵਾਰੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਏ ਭੂਮੀ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਰਵਾਇਤੀ ਅਮਲ, ਰਵਾਇਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਮਲ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਸੀ।
- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੇਖਪਤਿੰਕ ਤੋਂ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।
- ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
- ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਦਦਗਾਰ ਸੀ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਲੇਖ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ।
- ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਔਨਲਾਈਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3.9 ਖੇਤਰੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਆਇਆ ਚੁਣੌਤੀਆਂ

- ❖ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੁਣੌਤੀ ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਟੀਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਟੀਮ ਹੈ।
- ❖ ਲੋਕ ਨਵੇਂ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਭਾਗ 4 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜੋ ਕੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਨਹੀਂ ਸਨ।
- ❖ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਆ ਰਹੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ।
- ❖ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਚੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਇਆ।
- ❖ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮਰਦ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਗੈਰ ਮੈਂਸ਼ੇਟਰੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।
- ❖ ਕੰਮ ਦੀ ਸ਼ਾਮੂਲੀਅਤ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦਾ ਢੰਗ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਜਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਢੰਗ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਜਾਂਚ" ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕ (ਮਰਦ, ਔਰਤ, ਬਾਲਗ, ਬੱਚੇ, ਜਮੀਨਧਾਰਕ, ਬੇਜ਼ਮੀਨ, ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ, ਅਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹੇ) ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ, ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ, ਨਸਲੀ ਬਣਤਰ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ, ਸਿਹਤ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸੌਤਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

4.1 ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ, ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ
 ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਰੁੜਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ, ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੀਆਂ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰ ਵਿਚ 3-4 ਵਾਰ ਜਾਨ ਮਗਰੋਂ, 2011 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੇਰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸਫੀਪੁਰ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਸਾਰਣੀ 4.1 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, 2011 ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 219, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 87, ਸਫੀਪੁਰ ਵਿੱਚ 93, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 420 ਘਰ ਸਨ। ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਪੱਖੋਂ, ਸਥ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 2292 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 1062, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 601, ਸਫੀਪੁਰ ਵਿਚ 507 ਸਨ। 0-6 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 129, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 78, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 255, ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਵਿੱਚ 53 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਾਰਣੀ 4.1 ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ 85.28 ਫੀਸਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੱਖੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਰਦ ਸਾਖਰਤਾ (ਰੁੜਕਾ - 85.74 %, ਬਾਕਰਪੁਰ - 85.70 %, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ - 87.94 %, ਸਫੀਪੁਰ - 83.04%) ਮਹਿਲਾ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ (ਰੁੜਕਾ - 74.48%, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ - 82.16%, ਬਾਕਰਪੁਰ - 74.10%, ਸਫੀਪੁਰ - 72.61%) ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਅਨ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੈ:-

ਸਾਰਣੀ 4.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਗਤਿ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਲੜੀ ਨੰ	ਜਨਸੰਖਿਆ - ਤੱਥ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ			
		ਤੁੜਕਾ	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	ਸਫੀਪੁਰ
1	ਕੁੱਲ ਘਰ	219	420	87	93
2	ਕੁੱਲ ਜਨਸੰਖਿਆ	1062	2292	601	507
	ਮਰਦ	561	1243	319	245
	ਔਰਤ	501	1049	282	262
3	ਕੁੱਲ ਅਣਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਜਨ ਸੰਖਿਆ	598	851	0	225
	ਮਰਦ	318	451	0	105
	ਔਰਤ	280	400	0	120
4	0-6 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ	129	255	78	53
	ਮਰਦ	63	152	37	21
	ਔਰਤ	66	103	41	32
5	ਸਾਖਰਤਾ-ਦਰ	80.49%	80.31%	85.28%	77.75%
	ਮਰਦ ਸਾਖਰਤਾ-ਦਰ	85.74%	85.70%	87.94%	83.04%
	ਔਰਤ ਸਾਖਰਤਾ-ਦਰ	74.48%	74.10%	82.16%	72.61%
6	ਕੁੱਲ-ਮਜ਼ਦੂਰ	300	750	276	196
	ਮਰਦ	277	627	189	129
	ਔਰਤ	23	123	87	33
7	ਮੁਖ-ਮਜ਼ਦੂਰ	246	603	223	162
8	ਸੀਮਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰ	54	147	53	34

ਸਰੋਤ: - ਜਨ ਗਣਨਾ 2011

ਜਨਗਣਨਾ 2011 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਸਾਰਣੀ 4.1 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸ਼ਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕਾਢੀ ਹਿੱਸਾ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰ/ਕਾਮੇ/ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਨ।

ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ, ਤੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 300, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 276, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 750 ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਵਿੱਚ 196 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕਮਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਨਗਣਨਾ 2011 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 246, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 223, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 603 ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਵਿੱਚ 162 ਮੁੱਖ ਕਾਮੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਤੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 54, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 53, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 147 ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਵਿੱਚ 34 ਸੀਮਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰ/ਕਾਮੇ/ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

4.2 ਜਾਤੀ ਬਣਤਰ

ਜਾਤੀ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਵਿਵਹਾਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਆਬਾਦੀ ਦੀ ਜਾਤੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਗੋਤਰ (ਕਬੀਲੇ) ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਨਸਲੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ

ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਵਿਦਿਆਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4.2.1 ਧਰਮ

ਅਧਿਐਨ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦੇ 100% ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ 4.2 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 4.2 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਧਰਮ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ			ਕੁੱਲ
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	
ਸਿੱਖ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ਸਰੋਤ ਖੇਤਰ ਸਰਵੇਖਣ

4.2.2 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗੋਤਰ

ਪਿੰਡ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੈਣੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਾਤੀ ਜਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੀ।

4.2.3 ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਬ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਨਰਲ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਓ ਬੀ ਸੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਜਨਮੰਧਿਆ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਅਨੁਸ਼ਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਜਨਮੰਧਿਆ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰਣੀ 4.3 ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (70.96%) ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਰਲ ਸਮੂਹ (29.03%) ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 4.3 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡ

ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ			ਕੁੱਲ
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	
ਜਨਰਲ	7	5	6	18
	58.33%	83.33%	13.64%	29.03%
ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ (ਓ.ਬੀ.ਸੀ.)	5	1	38	44
	41.67%	16.67%	86.41%	70.96%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ਮਾਰਣੀ 4.3 ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 58.33 % ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ 41.67 % ਉੱਥੀ ਸੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ। ਰੁਜ਼ਕਾ ਵਿਚ 83.33% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ, 16.67% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉੱਥੀ ਸੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 13.64 % ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਅਤੇ ਅਤੇ 86.41 % ਉੱਥੀ ਸੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਨ।

4.3 ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਢੁਕਵੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ, ਆਵਾਜਾਈ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਨ। ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਵੇਰਵਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

4.3.1 ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਨ

ਬਾਕਰਪੁਰ

ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਨਵਚੇਤਨ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਨਵਚੇਤਨ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਰਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਸੰਬਾਪਨਾ ਸਾਲ 1904 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਸਹਿ-ਸਿੱਖਿਅਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ 33 ਅਧਿਆਪਕ ਸਨ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਪੰਜਾਬੀ ਸੀ। ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਰੁਜ਼ਕਾ

ਰੁਜ਼ਕਾ ਵਿਚ ਆਂਗਨਵਾੜੀ ਅਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਸੀ। ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਕੂਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੋਚਿਆਂ ਦੀ ਉੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡੇ ਬਾਹਰ ਬਾਕਰਪੁਰ ਭੇਜਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ

ਪਿੰਡ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਸੀ। ਬੋਚਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 62 ਸੀ, ਜਿਆਦਾਤਰ ਬਚੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਮੰਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਚੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ।

4.3.2 ਆਵਾਜਾਈ

ਅਧਿਆਨ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਰੋਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਕੇਲ ਆਪਣੇ ਵਾਹਨ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਜਿਆਦਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

4.3.3 ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਸਪੈਸਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਿਥੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਡਾਕਟਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਡਿਸਪੈਸਰੀ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸਿਹਤ ਪੱਖੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵੱਡੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਲੋਕ ਮੇਹਾਲੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕ ਆਸ਼ਾ ਵਰਕਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਡਿਸਪੈਸਰੀ ਆ ਕਲਿਨਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਲੱਥੇ ਹੋਏ ਸਿਹਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਹਾਲੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

4.3.4 ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਟੈਂਕੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 4.4 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 4.4 ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (46.77%) ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਪਾਈਪ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (30.64%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਸਪਲਾਈ ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਪੰਪਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 4.4 ਦੇਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ

ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ			ਕੁੱਲ
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	
ਪਾਈਪ ਸਪਲਾਈ	7	6	16	29
	58.34%	100.00%	36.36%	46.77%
ਪਾਈਪ ਅਤੇ ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਪੰਪ	1	0	13	14
	8.33%	0.00%	29.55%	22.58%
ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਪੰਪ	4	0	15	19
	33.33%	0.00%	34.09%	30.64%
ਹੋਰ	0	0	0	0
	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ਸਰੋਤ : ਖੇਤਰ ਸਰਵੇਖਣ

ਸਾਰਣੀ 4.4 ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 100 %, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਜਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (58.34%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ (36.36 %) ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪਾਈਪ ਸਪਲਾਈ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ।

4.4 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੰਮ

ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੇਜਨ, ਚਾਰਾ ਅਤੇ ਬਾਲਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਕਣਕ, ਚੌਨਾਂ, ਆਲੂ, ਮੱਕੀ ਆਦਿ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਾਜ਼ੇ-ਸਾਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਟਰਾਲੀ, ਹੈਰੋ, ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਸਿੰਚਾਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਉੱਚ ਉਪਜ ਵਾਲੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਉਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਰਸਾਇਨਿਕ ਖਾਦ, ਕੀਡੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸਾਰਣੀ 4.5 ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਦਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ (70.967%) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਦ ਸਨ ਅਤੇ (29.03%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਦ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

4.5 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਦਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਦ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ			ਕੁੱਲ
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	
ਹਾਂ	5	2	37	44
	41.67%	33.33%	84.09%	70.96%
ਨਾਂ	7	4	7	18
	58.33%	66.67%	15.91%	29.03%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ਸਰੋਤ : ਖੇਤਰ ਸਰਵੇਖਣ

ਸਾਰਣੀ 4.5 ਹੋਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 41.67%, ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 33.33 % ਜਦਕਿ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ (84.09%) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਔਜ਼ਾਰ/ਸੰਦ ਸਨ।

4.5 ਪਸੂਧਨ

ਪਸੂਧਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਸੂਧਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਸਾਧਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਮੱਝਾ ਅਤੇ ਗਾਵਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮੁਹਾਲੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਵੇਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਈ ਲੋਕ ਦੁੱਧ ਡੇਇਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਦੁੱਧ ਦਾ ਮੁੱਲ ਚੰਗਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਸੂਧਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਮਾਈ ਸਾਧਨ ਸੀ।

4.6 ਘਰੇਲੂ ਸੰਪਤੀ

ਘਰੇਲੂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੋਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਸੰਪਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਪਸੂ ਪਾਲਣ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣ, ਗੈਰ-ਫਾਰਮ ਵਪਾਰਕ ਸਾਜ਼ੇ ਸਾਮਾਨ,

ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਟਿਕਾਊ ਘਰੇਲੂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਪਤੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਕੇਬਲ ਸੇਵਾ, ਰਸੋਈ ਗੈਸ, ਡਰਿੱਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟਰੀਕਲ ਉਪਕਰਨਾਂ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਆਮ ਪਾਏ ਗਏ, ਕੁਝ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਵੀ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 4.6 ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਘਰੇਲੂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਣੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟੀ.ਵੀ., ਡਰਿੱਜ, ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਮਸੀਨ, ਮੋਬਾਈਲ, ਕੁਲਰ, ਨਿਜੀ ਵਾਹਨ ਆਦਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, (67.74%) ਉਤਰਦਾਤਵਾਂ ਕੋਲ ਟਰੈਕਟਰ ਸਨ, (50%) ਉਤਰਦਾਤਵਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਲੈਪਟਾਪ ਅਤੇ (80.64%) ਉਤਰਦਾਤਵਾਂ ਕੋਲ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 4.6 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਘਰੇਲੂ ਸੰਪਤੀ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ			ਕੁੱਲ
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਚੁੜਕਾਂ	ਨਰੈਟਗੜ੍ਹ	
ਟੀ.ਵੀ.	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
ਫਰਿੱਜ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100%
ਵਾਸਿੰਗ ਮਸੀਨ	12	6	42	60
	100.00%	100.00%	95.45%	96.77%
ਟੈਲੀਫੋਨ / ਮੋਬਾਈਲ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
ਦੋ ਪਹੀਆ	12	6	41	59
	100.00%	100.00%	93.18%	95.16%
ਚਾਰ ਪਹੀਆ	11	6	41	58
	91.67%	100.00%	93.18%	93.50%
ਟਰੈਕਟਰ	4	3	35	42
	33.33%	50.00%	79.55%	67.74%
ਮਿਕਸਰ	8	5	40	53
	66.67%	83.33%	90.91%	85.48%
ਕੰਪਿਊਟਰ / ਲੈਪਟਾਪ	4	1	26	31
	33.33%	16.67%	59.09%	50.00%
ਪੱਥਾ / ਕੁਲਰ	11	6	44	61
	91.67%	100.00%	100.00%	98.38%
ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਰ	7	3	40	50
	58.33%	50.00%	90.91%	80.64%

ਸਰੋਤ : ਖੇਤਰ ਸਰਵੇਖਣ

4.7 ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਸੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਮਰਦਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਤੜਾ-ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੜਾਉਣ ਅਤੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਕਈ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਸਹੂਰੇ ਅਤੇ ਜੇਹਠ ਅੱਗੇ ਕੁੱਡ ਕੱਢਦੀਆਂ ਸਨ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘਰ ਦੇ

ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀਦਾਰੀ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ ਸੀ।

4.8 ਸੌਭਿਆਚਾਰਕ ਰਵਾਇਤਿਆਂ

ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸੌਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਯਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਮਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਲਈ, ਸੌਭਿਆਚਾਰਕ ਅਭਿਆਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਰਖਦੇ ਹਨ।

ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਅਬਾਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦਰਗਾਹ ਡੇਰਾ ਬਾਕਰਪੁਰ ਸੰਥਿਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਪੀਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ਜੌਹਰ ਪੀਰ, ਬਾਗੜ, ਲਖਦਾਤਾ ਪੀਰ, ਗੌਂਸ ਪਾਕ ਸਰਕਾਰ (ਗਿਆਰਵੀ ਦਾ ਪੀਰ), ਸਾਬੀਰ ਪਾਕ (ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਦੇ ਭੜੀਜੇ), ਹਜ਼ਰਤ ਸ਼ੇਖ ਮਲੇਰਕੇਟਲਾ ਅਤੇ ਖਵਾਜਾ ਪੀਅਰ। ਡੇਰਾ ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਲੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਅਬਦੂਲ ਕਾਦਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਨੀ ਗਿਆਰਵੀ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹਜ਼ਰਤ ਸਈਯਦ ਜਨਾਬ "ਗੌਨਸਪਾਕ" ਪੀਰ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰਾ ਜਾਹਰਵੀਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੰਵ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਡੇਰਾ ਬਾਕਰਪੁਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰੁੜ੍ਹਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਇਕ ਗੁੱਗਾ ਮਾੜੀ, ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਇਕ ਗੁੱਗਾ ਮਾੜੀ, ਇਕ ਮਾਟੀ (ਦੂਰਗਾ ਮਾਤਾ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ) ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਮ ਤਿਉਹਾਰ ਵਿਸਾਖੀ, ਗੁਰੂਪੁਰਬ, ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ, ਮਕਰ ਸੁਕੰਤੀ, ਬਸੰਤ ਪੰਚਮੀ ਅਤੇ ਲੋਹੜੀ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ, ਦੁਸਹਿਰਾ, ਹੇਲੀ ਅਤੇ ਰਖੜੀ ਲਈ ਵੀ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤ ਰਵੀ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਨ। "ਲੰਗਰ" ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਭੋਜਨ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨੌਰਾਤਿਆਂ ਦੇ ਦਿੰਨਾ ਵਿੱਚ ਜਗਰਾਤੇ ਅਤੇ ਜਾਗਰਣ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

4.9 ਜਨਮ ਰਿਵਾਜ

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਘਰ ਵਿੱਚ, ਬੱਚੇ ਦਾ ਜਨਮ ਬੇਅੰਤ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਨਾਮ ਦੀ ਰਸਮ (ਨਾਮਕਰਨ) ਅਰਦਾਸ (ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ) ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਤਰਤੀਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੰਨੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਖਰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

4.10 ਮੌਤ ਸਬੰਧਿਤ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ

ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਦੀ ਰਸਮ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। 3-5 ਦਿਨ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ "ਸਹਿਜ ਪਾਸ" ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪੱਧਰ ਇਕ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿੰਡ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ, ਆਵਾਜਾਈ, ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਾਂ ਆਦਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਕੁ ਘਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪੜਨ੍ਹ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਪਛੜੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਪਾਠ 5

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਨਸੰਖਿਆ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਉਸਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣਾ ਇਕ ਪਹਿਲਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੌਜੂਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ, ਵਪਾਰਕ ਆਦਿ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਨਿਵਾਸ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਲੋਕ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦੇ ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ/ ਪਰਿਵਾਰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ / ਪਰਿਵਾਰ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਾਂਤਰਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਜਾਂ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ, ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਥਾਨ, ਰਿਹਾਇਸ਼, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਆਦਿ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਕੇਵਲ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ 'ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸਵ ਬੈਂਕ, ਐਸੀਅਨ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਧਾਨਿਕ ਐਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ 1894, ਅਤੇ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਹੱਕ, ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ 2013 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਐਸੀਅਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਪਰਿਵਾਰ, ਫਰਮਾਂ, ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਦੇ ਕਾਰਨ; (i) ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ; (ii) ਮਕਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ, ਜ਼ਮੀਨ, (ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ, ਵਪਾਰਕ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪੌਦੇ, ਜੰਗਲ ਅਤੇ/ ਜਾਂ ਗਰਾਊਂਡ) ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਜਲ ਸਰੋਤ, ਸਥਿਰ ਜਾਂ ਅਸਥਿਰ ਜਾਇਲਾਟ, ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਹਾਸਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਅਤੇ/ਜਾਂ (iii) ਵਪਾਰ, ਕਿੱਤੇ, ਕੰਮ ਦੀ ਥਾਂ ਜਾਂ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਜਾਂ ਵਿਸਥਾਪਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸਥਾਪਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਆਬਾਦੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ; i) ਮਾਰਗ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਉਸਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ; ii) ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ

ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਤਪਾਦਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰੁੱਖ, ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ; (iii) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; , (iv) ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੰਮ / ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਤੇ(v) ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਝੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ / ਸੰਪੰਤੀ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ, 2004 ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਪੁਨਰ ਸਥਾਪਤੀ ਜਾਂ ਭੂਮੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਦਲਾਅ ਕਾਰਨ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕੋਲੇਨੀਅਲ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਭੌ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ (1894) ਵਿੱਚ 'ਸਵੈਇਛਕ' ਅਤੇ 'ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਸਵੈਇਛਕ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਏਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਉੱਜੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਯੋਗ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

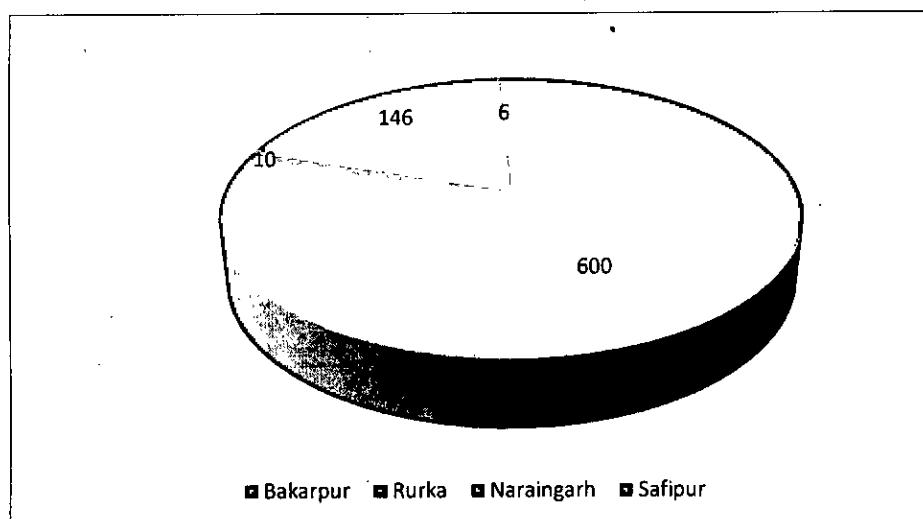
- I. ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਥਿਰ ਸੰਪੰਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ;
- II. ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਕੇਲ ਕੇਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਰੀਗਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ 3 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਸਰੋਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ;
- III. ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਜੋ *Scheduled Tribes and Other Traditional Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006 (2 of 2007)* ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੰਗਲ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ;
- IV. ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਸ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਰੋਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜੰਗਲਾਂ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੇਮਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੰਗਲੀ ਉਤਪਾਦ ਮੱਛੀ ਪਲਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ;

- V. ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸੱਪੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਈਰਿੰਗ ਅਧੀਨ ਹੈ ਭਾਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।
- VI. ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਸਰੋਤ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪਾਠ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਸ.ਏ.ਐਸ. ਨਗਰ ਮੋਹਾਲੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਸਫ਼ੀਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਤਾਵਿਤ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਅਕਸਪੈਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸੁਚਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ, ਉਮਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬਣਤਰ, ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਪੜਾਈ ਦਾ ਸਤਰ, ਘਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ, ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਅਤੇ ਪਸੁਧਨ ਆਦਿ ਸੁਚਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ, ਖਰਚੇ, ਕਰਜੇ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

5.1 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ

ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਲਈ ਚਾਰ ਪਿੰਡਾਂ (ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਸਫ਼ੀਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ) ਦੀ ਕੁਲ 762 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ (ਅਨੁਲਾਗ - 3)। ਗ੍ਰਾਫ 5.1 ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗ੍ਰਾਫ 5.1: ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ

ਗ੍ਰਾਫ 5.1 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਤੋਂ 600 ਏਕੜ , ਰੁੜਕਾ ਤੋਂ 10 ਏਕੜ , ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 146 ਏਕੜ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਤੋਂ 6 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ।

5.2 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ । ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੇ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੌਰਾਨ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਦੇ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕੁਲ 62 ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਗਈ । ਗ੍ਰਾਫ 5.2 ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਗ੍ਰਾਫ 5.2: ਪਿੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਗ੍ਰਾਫ 5.2 ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 44, ਰੁੜਕਾ ਤੋਂ 6 ਅਤੇ ਬਾਕਰਪੁਰ ਤੋਂ 12 ਉਤਰਦਾਤਾ ਸਨ ।

5.3 ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ, ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਉਮਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ, ਪ੍ਰਵਾਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵੇਰਵਾ ਲਿਆ ।

5.3.1 ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਮਰ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ, ਇੱਕ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਘਣਤਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਸਾਰਣੀ 5.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ (29%) ਉਤਰਦਾਤਾ 61-70

ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ ਸਨ, ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ 24.1%, 51-60 ਉਮਰ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ, 20.9% ਉਤਰਦਾਤਾ 41-50 ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.1: ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਉਮਰ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ			
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	ਕੁੱਲ
21-30	1	0	7	8
	8.33%	0.00%	15.91%	12.9%
31-40	0	2	2	4
	0.00%	33.33%	4.55%	6.4%
41-50	1	1	11	13
	8.33%	16.67%	25.00%	20.9%
51-60	1	2	12	15
	8.33%	33.33%	27.27%	24.1%
61-70	7	1	10	18
	58.33%	16.67%	22.73%	29%
70 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ	2	0	2	4
	16.67%	0.00%	4.55%	6.4%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ਸਾਰਣੀ 5.1 ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 21-30 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਬਾਕਰਪੁਰ ਤੋਂ 1 (8.33%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 7(15.91%) ਉਤਰਦਾਤਾ ਸਨ। 31-40 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਵਿਚ 2(33.33%) ਉਤਰਦਾਤਾ ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਅਤੇ 2(4.55%) ਉਤਰਦਾਤਾ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਤੋਂ 1(8.33%), ਰੁੜਕਾ ਤੋਂ 1 (16.67%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 11 (25%) ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 41-50 ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। 51-60 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਬਾਕਰਪੁਰ ਤੋਂ 1 (8.33%), ਰੁੜਕਾ ਤੋਂ 2 (33.33%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 12 (27.27%) ਉਤਰਦਾਤਾ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਤੋਂ 7(58.33%), ਰੁੜਕਾ ਤੋਂ 1(16.67%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 10(22.73%) ਉਤਰਦਾਤਾ 61-70 ਸਾਲ ਦੇ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 16.67% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 4.55% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 70 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਤਰਦਾਤਾ 70 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਮਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

5.3.2 ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਸਾਰਣੀ 5.2 ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 88.7% ਉਤਰਦਾਤਾ ਮਰਦ ਅਤੇ 11.2% ਉਤਰਦਾਤਾ ਔਰਤਾਂ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.2 ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ					
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
ਮਰਦ	12	100.0%	5	83.3%	38	86.4%
ਔਰਤਾਂ	0	0.0%	1	16.7%	6	13.6%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%
					62	100.0%

ਸਾਰਣੀ 5.2 ਅਗੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 100%, ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 83.3% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 86.4% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਰਦ ਸਨ। ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 16.7% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 13.6% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਔਰਤਾਂ ਸਨ।

5.3.3 ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਧਰਮ-ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗੀਕਰਨ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਨ ਸੂਚਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੌਭਿਆਜ਼ਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੂਚਕ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 5.3 ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (100%) ਸਿੱਖ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.3: ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਧਰਮ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ			
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	ਕੁੱਲ
ਸਿੱਖ	12	6	44	62
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

5.3.4 ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ, ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੀ ਸ੍ਰੋਟੀ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 5.4 ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। 29% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਤੋਂ ਅਤੇ 70.9% ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਤੋਂ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਰਣੀ 5.4: ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ			
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	ਕੁੱਲ
ਜਨਰਲ	7	5	6	18
	58.33%	83.33%	13.64%	29%
ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ	5	1	38	44
	41.67%	16.67%	86.41%	70.9%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ਸਾਰਣੀ 5.4 ਅਗੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ (58.33%) ਅਤੇ ਰੁੜਕਾ (83.33%) ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਵਰਗ ਤੋਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕਰਪੁਰ ਤੋਂ 41.67%, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 86.41% ਅਤੇ ਰੁੜਕਾ ਤੋਂ 16.67% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਤੋਂ ਸਨ।

5.4 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਤੇ ਆਕਾਰ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਚਲਣ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਅਧੀਨ ਜਨਮੰਧਿਆ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਮੁਖ ਸਾਧਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਜਮੀਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮਤਲਬ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰਤਾ। ਇਸਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਰੂਰੀ ਨਿਰਣਾਯਕ ਤੱਥ ਹਨ।

5.4.1 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਨ - ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਪਰਿਵਾਰ, ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਪਰਿਵਾਰ। ਸਾਰਣੀ 5.5 ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ (88.7%) ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਲੇ ਪਰਿਵਾਰ (9.5%) ਅਤੇ ਕੇਵਲ (1.61%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.5 : ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ	ਪਿੱਛੇ			
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	ਕੁੱਲ
ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਪਰਿਵਾਰ	0	1	0	1
	0.00%	16.67%	0.00%	1.61%
ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ	11	4	40	55
	91.67%	66.66%	90.91%	88.7%
ਇਕੱਲਾ ਪਰਿਵਾਰ	1	1	4	6
	8.33%	16.67%	9.09%	9.5%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.0%	100.00%	100.00%	100.00%

ਸਾਰਣੀ 5.5 ਅੱਗੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (91.67%) ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਵੰਜੋਂ ਅਤੇ 8.33% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਕੱਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਤ੍ਰਾਹ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 16.67% ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਪਰਿਵਾਰ, 66.66% ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ 16.67% ਇਕੱਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਨ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ (90.91%) ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਪਰਿਵਾਰ (9.09%) ਹੀ ਸਨ।

5.4.2 ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਸ੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਛੋਟਾ ਪਰਿਵਾਰ (≤ 4 ਮੈਂਬਰ), ਮੱਧਮ ਪਰਿਵਾਰ (5-8 ਮੈਂਬਰ) ਅਤੇ ਬੜਾ ਪਰਿਵਾਰ (9-12 ਮੈਂਬਰ)। ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 5.6 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ

ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 40.3% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬੜੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, 37% ਮੱਧਮ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ 22.5% ਛੋਟੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.6: ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ

ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ	ਪਿੰਡ							
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ		ਕੁੱਲ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
ਬੜਾ ਪਰਿਵਾਰ	4	3.33%	3	50.0%	18	40.9%	25	40.3%
ਮੱਧਮ ਪਰਿਵਾਰ	7	58.3%	1	16.7%	15	34.1%	23	37%
ਛੋਟਾ ਪਰਿਵਾਰ	1	8.3%	2	33.3%	11	25.0%	14	22.5%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਸਾਰਣੀ 5.6 ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (58.3%) ਮੱਧਮ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੜੇ ਪਰਿਵਾਰ (33.33%) ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਪਰਿਵਾਰ (8.3%) ਸਨ। ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅਤੇ 50% ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 40.9% ਬੜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਨ। ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 16.7% ਮੱਧਮ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ 33.3% ਛੋਟੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਨ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 34.1% ਮੱਧਮ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ 25% ਛੋਟੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੰਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

5.5 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜਾ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਪਰਵਾਸ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਵਸੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 5.7 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (96.77%) ਇਥੋਂ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਸਨ ਅਤੇ 2.22% ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਰਣੀ 5.7: ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਤਰੀਕਾ

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ							
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ		ਕੁੱਲ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ	10	83.3%	6	100.0%	44	100.0%	60	96.77%
ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਕੇ ਆਏ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ	2	16.7%	0	0.0%	0	0.0%	2	2.22%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਸਾਰਣੀ 5.7 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 83.3%, ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 100% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 100% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 2(16.7%) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

5.6 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਤਰ

ਸਾਰਣੀ 5.8 ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (35.4%) ਹਾਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤਕ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ 20.9% ਲੋਕ ਮਿਡਲ ਅਤੇ 14.5% ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। 6.4% ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ, 1.6% ਗੈਜ਼ੂਏਸ਼ਨ, 3.2% ਪੇਸਟ ਗੈਜ਼ੂਏਸ਼ਨ ਤਕ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦਕਿ 17.7% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.8 : ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਤਰ

ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਤਰ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ							
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ		ਕੁੱਲ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
ਅਨਪੜ੍ਹ	5	41.7%	0	0.0%	6	13.6%	11	17.7%
ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤਕ	1	8.3%	0	0.0%	8	18.2%	9	14.5%
ਮਿਡਲ ਤਕ	2	16.7%	2	33.3%	9	20.5%	13	20.9%
ਹਾਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤਕ	3	25.0%	1	16.7%	18	40.9%	22	35.4%
ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੱਕ	0	0.0%	3	50.0%	1	2.3%	4	6.4%
ਗੈਜ਼ੂਏਸ਼ਨ	0	0.0%	0	0.0%	1	2.3%	1	1.6%
ਪੇਸਟ ਗੈਜ਼ੂਏਸ਼ਨ	1	8.3%	0	0.0%	1	2.3%	2	3.2%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਸਾਰਣੀ 5.8 ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 8.3% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੱਕ, 16.7% ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਤੱਕ, 25% ਹਾਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੱਕ ਅਤੇ 8.3% ਪੇਸਟ ਗੈਜ਼ੂਏਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 50% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੱਕ, 33.3% ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਤੱਕ, 16.7% ਹਾਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 40.9% ਹਾਈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੱਕ, 20.5% ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਤੱਕ, 18.2% ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੱਕ, 2.3% ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ, ਗੈਜ਼ੂਏਸ਼ਨ, ਪੇਸਟ ਗੈਜ਼ੂਏਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 41.7% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 13.6% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਨ।

5.7 ਮਕਾਨਾਂ/ਘਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਮਕਾਨਾਂ/ਘਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ - ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਮਕਾਨਾਂ/ਘਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਚ ਮਕਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਕਮਰਿਆਂ ਤੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਲੈਟਰੀਨ, ਬਿਜਲੀ ਤੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਆਦਿ ਉਪਲੱਬਧ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

5.7.1 ਘਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵਰਤੇ ਸਾਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਟ ਤੇ ਗਾਰਾ, ਇੱਟ ਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਜਾਂ ਇੱਟ, ਗਾਰਾ, ਸੀਮਿੰਟ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਆਦਿ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਘਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੋਣੀਵੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 5.9 ਅਨੁਸਾਰ 51.6%

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇੱਟ ਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ 6.4% ਇੱਟ ਅਤੇ ਗਾਰੇ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ | ਜਦਕਿ 41.9% ਘਰ ਗਾਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦੇ ਮਿਸ਼ੂਣ ਨਾਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ।

ਸਾਰਣੀ 5.9 ਘਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਕਿਸਮ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ						ਕੁੱਲ	
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ			
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%		
ਇੱਟ ਅਤੇ ਗਾਰੇ	0	0.00%	0	0.00%	4	9.10%	4	6.45%
ਇੱਟ ਤੇ ਸੀਮੰਟ	11	91.70%	5	83.30%	16	36.40%	32	51.61%
ਗਾਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦਾ ਮਿਸ਼ੂਣ	1	8.30%	1	16.70%	24	54.60%	26	41.93%
ਕੁੱਲ	12	100.00%	6	100.00%	44	100.00%	62	100.00%

ਸਾਰਣੀ 5.9 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 11(91.7%) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦੇ ਅਤੇ 1 (8.3%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਘਰ ਗਾਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦੇ ਮਿਸ਼ੂਣ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 5(83.3%) ਘਰ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦੇ ਅਤੇ 1(16.7%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਘਰ ਗਾਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 54.6% ਘਰ ਗਾਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦੇ, 36.4% ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮੰਟ ਦੇ, 9.10% ਇੱਟ ਅਤੇ ਗਾਰੇ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ ।

5.7.2 ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

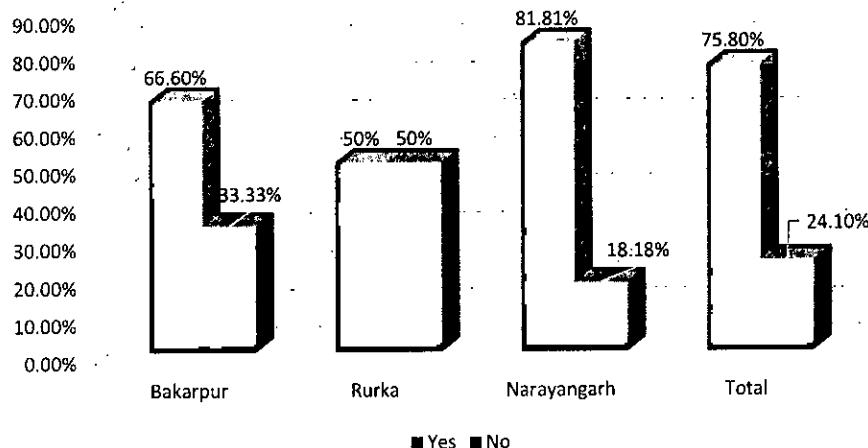
ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਬਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 5.10 ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 14.5% ਘਰਾਂ ਵਿਚ 2 ਕਮਰੇ, 43.5% ਘਰਾਂ ਵਿਚ 3-5 ਕਮਰੇ ਅਤੇ 40.3% ਘਰਾਂ ਵਿਚ 6-7 ਕਮਰੇ ਸਨ। 10-13 ਕਮਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਕੇਵਲ 3.2% ਸਨ। ਜਦਕਿ 6.4% ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ 13 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਰੇ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.10: ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਕਮਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਪਿੰਡ						ਕੁੱਲ	
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ			
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%		
2 ਕਮਰੇ	0	0.0%	0	0.0%	9	20.5%	9	14.5%
3-5 ਕਮਰੇ	5	41.7%	0	0.0%	22	50.0%	27	43.5%
6-7 ਕਮਰੇ	5	41.7%	1	16.7%	9	20.5%	15	40.3%
8-9 ਕਮਰੇ	0	0.0%	1	16.7%	4	9.1%	5	8.0%
10-13 ਕਮਰੇ	2	16.6%	0	0.0%	0	0.0%	2	3.2%
13 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਰੇ	0	0.0%	4	66.7%	0	0.0%	4	6.4%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਣੀ 5.10 ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ – 3-5 ਕਮਰੇ ਅਤੇ 6-7 ਕਮਰੇ ਵਾਲੇ 41.7%, 10-13 ਕਮਰੇ ਵਾਲੇ 16.6 % ਘਰ ਸਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 6-7 ਕਮਰੇ, 8-9 ਕਮਰੇ ਵਾਲੇ 16.7% ਅਤੇ 13 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਰੇ ਵਾਲੇ 66.7% ਘਰ ਸਨ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਘਰਾਂ

ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 75.8% ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਸੂ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਦਕਿ 24.1% ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਕੇਈ ਪਸੂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਗ੍ਰਾਫ 5.3: ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਸੂਧਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਉਪਰੋਕਤ ਗ੍ਰਾਫ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 66.6%, ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 50% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 81.81% ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਪਸੂ ਸਨ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ 33.3% ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ, 50% ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ ਅਤੇ 18.18% ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਸੂ ਨਹੀਂ ਰੱਖੇ ਸਨ।

5.9 ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ

ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਰਵੇਖਣ ਪ੍ਰਸ਼ਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਆਕਾਲਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਸਤਰ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕੁਝ ਮਾਣਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਸਰੋਤ, ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ, ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ, ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੋਟੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸਰਵੇਖਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।

5.9.1 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿੱਤੇ

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੁਖ ਕਿੱਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲੋਕ ਹੋਰ ਕੰਮਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰਣੀ 5.12 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੋਜਗਾਰ ਅਤੇ ਕਿੱਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਲ 67.7% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੰਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਪਾਰ (8%), ਦੱਧ ਉਤਪਾਦਨ (1.6%), ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ (4.8%), ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੌਕਰੀ (8%), ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ (6.4%) ਆਦਿ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 3.2% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਦਸਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ।

(50%) ਵਿਚ 3-5 ਕਮਰੇ ਸਨ , ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਤੇ 20.5% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ 6-7 ਕਮਰੇ , 9.1% ਦੇ ਵਿਚ 8-9 ਕਰਮੇ ਅਤੇ 20.5% ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ 2 ਕਮਰੇ ਸਨ ।

5.7.3 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਰਿਵਾਰ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਪਰਾਗਤ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਰਣੀ 5.11 ਵਿਚ ਦੇਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 40.3% ਲੋਕ ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਪਰਾਗਤ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੇਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ 59.6% ਲੋਕ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਕੇਵਲ ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ ਗੈਸ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.11: ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ	ਪਿੰਡ			
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	ਕੁੱਲ
ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ ਗੈਸ	5	5	27	37
	41.66%	83.33%	61.3%	59.6%
ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਪਰਾਗਤ ਚੁੱਲ੍ਹੇ	7	1	17	25
	58.33%	16.6%	38.6%	40.3%
ਕੁੱਲ	12	6	44	62
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ਸਾਰਣੀ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 83.33%, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 41.66% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 61.3% ਉਤਰਦਾਤਾ ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ ਗੈਸ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਐਲ.ਪੀ.ਜੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਪਰਾਗਤ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਦੇਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 58.33%, ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 16.6% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 38.6% ਸੀ।

5.7.4 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਦੀਆ ਸਹੂਲਤਾਂ

ਸਰਵੇਖਣ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ (100%) ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਸਫ਼ਾਈ ਸੰਬੰਧੀ ਅਤੇ ਲੈਟਰੀਨ ਆਦਿ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

5.7.5 ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ

ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ (100%) ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਉਪਲੱਬਧ ਸੀ।

5.8 ਪਸੁਧਨ

ਤਿੰਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖਾਦ ਅਤੇ ਦੁੱਧ ਲਈ ਮੱਸ਼ਾਂ, ਗਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਲਦ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਾਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਡ 5.3 ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਸੁਧਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਸਾਰਣੀ 5.12: ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿੱਤੇ

ਮੁੱਖ ਕਿੱਤਾ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ							
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ		ਕੁੱਲ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
ਖੇਤੀਬਾੜੀ	9	75.0%	2	33.3%	31	70.5%	42	67.7%
ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਨ	1	8.3%	0	0.0%	0	0.0%	1	1.6%
ਫ੍ਰਾਈਵਿੰਗ	0	0.0%	0	0.0%	3	6.8%	3	4.8%
ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੌਕਰੀ	0	0.0%	1	16.7%	4	9.1%	5	8.0%
ਵਪਾਰ	0	0.0%	3	50.0%	2	4.6%	5	8.0%
ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ	0	0.0%	0	0.0%	4	9.1%	4	6.4%
ਪੈਨਸ਼ਨ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0%
ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ	2	16.7%	0	0.0%	0	0.0%	2	3.2%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕਿਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕਰਪੁਰ (75%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ (70.5%) ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 50% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ (16.7%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 2(33.3%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 3(6.8%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਫ੍ਰਾਈਵਿੰਗ, 4.6% ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, 9.1% ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਦੇ 2(16.7%) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

5.9.2 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਕੱਢੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 5.13 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 16.2% ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 40001-50000, 9.6% ਉੱਤਰਦਾਤਾ 20001-30000 ਅਤੇ 10000 ਤੱਕ, 6.4% ਉੱਤਰਦਾਤਾ 30001-40000, 4.8% ਉੱਤਰਦਾਤਾ 10001-20000 ਅਤੇ 50001-70000 ਅਤੇ 70001-90000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਮਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ 43.5% ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਰਣੀ 5.13: ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ

ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ							
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ		ਕੁੱਲ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
0-10000	1	8.3%	0	0.0%	5	11.4%	6	9.6%
10001-20000	0	0.0%	1	16.7%	2	4.6%	3	4.8%
20001-30000	1	8.3%	0	0.0%	5	11.4%	6	9.6%
30001-40000	1	8.3%	1	16.7%	2	4.6%	4	6.4%
40001-50000	2	16.7%	3	50.0%	5	11.4%	10	16.2%
50001-70000	1	8.3%	1	16.7%	1	2.3%	3	4.8%
70001-90000	0	0.0%	0	0.0%	3	6.8%	3	4.8%
90000 ਤੋਂ ਵੱਧ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
ਪਤਾ ਨਹੀਂ	6	50.0%	0	0.0%	21	47.7%	27	43.5%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਦੇ 8.3% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 10000 ਤੱਕ, 20001-30000, 30001-40000 ਅਤੇ 50001-70000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਜਦਕਿ 16.7% ਉਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਆਮਦਨ 40001-50000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਰੁਜ਼ਬਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅੱਧੇ (50%) ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਆਮਦਨ 40001-50000 ਸੀ ਅਤੇ 16.7% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 10001-20000, 30001-40000 ਅਤੇ 50001-70000 ਸੀ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੇ 11.4% ਉਤਰਦਾਤਾ 10000 ਤੱਕ ਅਤੇ 20001-30000, 40001-50000 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਦੇ 50%, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੇ 47.7% ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

5.9.3 ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ

ਪੜ੍ਹਾਈ, ਸਿਹਤ, ਘਰੇਲੂ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਲੇੜਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚੇ ਦਾ ਅੰਦਰਾਜਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਲਈ 62 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਰਣੀ 5.14 ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (22.5%) ਦਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ 15001-20000 ਤੱਕ, 12.9% ਉਤਰਦਾਤਾ 20001-30000, 40001-50000 ਤੱਕ, 6.4% ਉਤਰਦਾਤਾ 10001-15000, 30001-40000 ਤੱਕ, 4.8% 10000 ਤੱਕ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। 25.8% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਰਣੀ 5.14: ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ

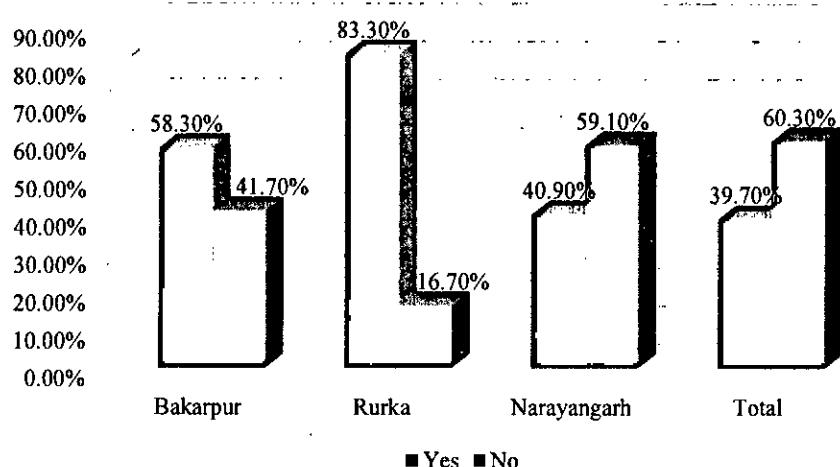
ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ							
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁਜ਼ਬਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ		ਕੱਲ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
10000 ਤੱਕ	1	8.3%	0	0.0%	2	4.6%	3	4.8%
10001-15000	0	0.0%	0	0.0%	4	9.2%	4	6.4%
15001-20000	1	8.3%	1	16.7%	12	27.3%	14	22.5%
20001-30000	0	0.0%	1	16.7%	7	15.9%	8	12.9%
30001-40000	2	16.7%	1	16.7%	1	2.3%	4	6.4%
40001-50000	3	25.0%	2	33.3%	3	6.8%	8	12.9%
50000 ਤੋਂ ਉਪਰ	1	8.3%	1	16.7%	3	6.8%	5	8.0%
ਪਤਾ ਨਹੀਂ	4	33.3%	0	0.0%	12	27.3%	16	25.8%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਸਾਰਣੀ 5.14 ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 25% ਉਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ 40001-50000, 16.7% ਦਾ 30001-40000, 8.3% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ 10000 ਤੱਕ, 15001-20000 ਅਤੇ 50000 ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ ਸੀ। ਰੁਜ਼ਬਾ ਵਿਚ 33.3% ਉਤਰਦਾਤਾ 40001-50000 ਤੱਕ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 4.6% ਉਤਰਦਾਤਾ 10000, 9.2% ਉਤਰਦਾਤਾ 10001-15000, 27.3% ਉਤਰਦਾਤਾ 15001-20000, 15.9% ਉਤਰਦਾਤਾ 20001-30000, 2.3% ਉਤਰਦਾਤਾ 30001-40000, 6.8% ਉਤਰਦਾਤਾ 40001-50000

ਮਹੀਨਾਵਰ ਖਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਨ | ਬਾਕਰਪੁਰ ਦੇ 33.3% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੇ 27.3% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨਾਵਰ ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

5.9.4 ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ

ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਲੈਣ ਦੇਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜੇ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਿ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ | ਗ੍ਰਾਫ 5.4 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ | ਇਸਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 39.7% ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸਨ ਜਦਕਿ 60.3% ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਸੀ ।

ਗ੍ਰਾਫ 5.4: ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਗ੍ਰਾਫ 5.4 ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 58.3%, ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 83.30 % ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 40.9% ਉਤਰਦਾਤਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਸਨ । ਜਦਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਦੇ 41.70%, ਰੁੜਕਾ ਦੇ 16.70% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੇ 59.1% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

5.10 ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ੍ਰੇਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਸਿੰਚਾਈਯੁਕਤ ਜਾਂ ਅਣ-ਸਿੰਚਾਈਯੁਕਤ ਸੀ । ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ (100%) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਸੀ ।

5.11 ਜਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਾ ਦੇਨਾਂ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਾਰਣੀ 5.15 ਜਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 98.3% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਕੇਵਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਸਿਰਫ 1(1.6%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਦੇਨਾਂ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.15: ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਜਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ					
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
ਖੇਤੀਬਾੜੀ	11	91.7%	6	100.0%	44	100.0%
ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਦੇਨਾਂ	1	8.3%	0	0.0%	0	0.0%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%
					62	100.0%

ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 91.7%, ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 100% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 100% ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਵਰਤ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਇਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮੰਤਵ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ।

5.12 ਭਾਰੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਭਾਰੀਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਮਤਲਬ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਿਕ ਹਨ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਜਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਸਾਂਝੀ ਸੀ। ਭਾਰੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੱਕ 6 ਦੇਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰਣੀ 5.16 ਭਾਰੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਆਦਾਤਰ (64.5%) ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕੇ ਮਲਕੀਅਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੀ। 11.29% ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 2 ਭਾਰੀਦਾਰ, 11% ਵਿਚ 3 ਭਾਰੀਦਾਰ, , 3.2%, ਵਿਚ 4 ਭਾਰੀਦਾਰ, 8.6% ਵਿਚ 5 ਭਾਰੀਦਾਰ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 5.16: ਭਾਰੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਭਾਰੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ							
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ			
ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	
ਵਿਅਕਤੀਗਤ	8	66.7%	1	16.7%	31	70.5%	40	64.5%
2 ਭਾਰੀਦਾਰ	1	8.3%	1	16.7%	5	11.4%	7	11.29%
3 ਭਾਰੀਦਾਰ	2	16.7%	1	16.7%	5	11.4%	8	12.9%
4 ਭਾਰੀਦਾਰ	0	0.0%	1	16.7%	1	2.3%	2	3.2%
5 ਭਾਰੀਦਾਰ	1	8.3%	2	33.3%	2	4.6%	5	8.06%
6 ਭਾਰੀਦਾਰ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 66.7% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 70.5% ਜਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸੀ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 8.3% 2 ਭਾਰੀਦਾਰ, 16.7% 3 ਭਾਰੀਦਾਰ ਅਤੇ 8.3% 5 ਭਾਰੀਦਾਰ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਸਨ। ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 33.3% 5 ਭਾਰੀਦਾਰ, 16.7% 2,3,4 ਭਾਰੀਦਾਰ ਜਮੀਨ

ਪਾਠ-6

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮੂਹ

ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਅਬਾਦੀ ਵੱਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ, ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ, ਬੇਘਰ, ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਪਛੜੇ, ਸਾਂਝੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮੂਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ, ਲਿੰਗ, ਉਮਰ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਉੱਚ ਜੋਖਮ (ਏਰੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਤ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ "ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਖੇਤਰ ਜੋ ਪੱਖਪਾਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ, ਹਿੰਸਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤਬਾਹੀ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਰਨ ਜੋਖਮ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਸਮਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ) ਜੋ ਕਿ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ" ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ, ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰਤਾ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ, ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ), ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੋਠਾਂ (BPL) ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਮਹਿਲਾ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਦੇ ਅੰਪੰਗਤਾ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

6.1. ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ

ਸਮਾਜਿਕ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੁੜਕਾ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (General Caste), ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ (SC) ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ (OBC) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਾਰਣੀ 6.1 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 62 ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ 18 (29.03%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਨਰਲ ਵਰਗ (General Caste) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ ਅਤੇ 44 (70.97%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੋਰ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗਾਂ (OBC) ਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਰਣੀ 6.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੁਹ ਦੀ ਵੰਡ

ਸਮਾਜਿਕ ਸ੍ਰੋਟੀ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ			ਕੁੱਲ
	ਬਾਕਰਪੁਰ	ਰੁੜਕਾ	ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	
ਆਮ ਸ੍ਰੋਟੀ (General Caste)	7 58.33%	5 83.33%	6 13.64%	18 29.03%
ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਵਰਗ (OBC)	5 41.67%	1 16.67%	38 86.41%	44 70.97%
ਕੁੱਲ	12 100.00%	6 100.00%	44 100.00%	62 100.00%

ਸਾਰਣੀ 6.1 ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 41.67% (ਗਿਣਤੀ = 5) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ (OBC) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। 1(16.67%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਅਤੇ 38(86.41%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਤਿੰਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਤਿੰਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਜਤੂਰੀ ਸੀ। ਜਨ ਅੰਕੜੇ (2011) ਅਨੁਸਾਰ ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ 1062 ਸੀ ਇਸ ਵਿਚ 598 (56.31%) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਨਸੰਖਿਆ 2292 ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਵਰਗ ਦੇ 851 (37.13%) ਲੋਕ ਸਨ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 601 ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਜਮੀਨ ਹੋਵੇ ਜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਕੋਲ ਜਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜਮੀਨ ਤੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਮਜਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਖੁਸ਼ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਿਆਦਾ ਗਰੀਬੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਢੂਜੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਜਦੂਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ।

6.2. ਆਰਥਿਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ

ਆਰਥਿਕਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ/ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮੀਂ ਰੇਖਾਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਹੁੱਪ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ APL ਅਤੇ BPL ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 6.2 ਆਰਥਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਂ

ਦੀ ਵੰਡ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁੱਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 (3.22%) BPL ਵਰਗ ਦੇ ਸਨ।

ਮਾਰਣੀ 6.2: ਆਰਥਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਵੰਡ

ਆਰਥਿਕ ਵਰਗ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ						ਕੁੱਲ	
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ			
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	No	%
APL	10	83.4%	6	100.0%	43	97.7%	59	95.16%
BPL	1	8.3%	0	0.0%	1	2.3%	2	3.22%
ਕੁੱਝ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ	1	8.3%	0	0.0%	0	0.0%	1	1.61%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 10 (83.4%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 43 (97.7%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ APL ਵਰਗ ਦੇ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ (8.3%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ (2.3%) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ BPL ਵਰਗ ਦਾ ਸੀ।

6.3 ਔਰਤ ਪ੍ਰਾਪਾਨ ਘਰ

ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਸੰਭਾਲਦੀ ਤੇ ਖੁਦ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਂਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਔਰਤ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਘਰ ਨੂੰ ਔਰਤ ਪ੍ਰਾਪਾਨ ਘਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਲਿੰਗ ਭੇਦਭਾਵ, ਲਿੰਗ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨਿਕਾਲਾ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਘਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਅਣਵਿਆਹੇ, ਤਲਾਕ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਣੀ 6.3 ਅਨੁਸਾਰ 33.87% ਘਰ ਔਰਤ ਪ੍ਰਾਪਾਨ ਘਰ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 6.3 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਪ੍ਰਾਪਾਨ ਘਰ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ ਦੀ ਵੰਡ

ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ						ਕੁੱਲ	
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ			
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ	9	75.0%	6	100.0%	21	47.7%	36	58.06%
ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਘਰ	1	8.3%	0	0.0%	20	45.5%	21	33.87%
ਬਜ਼ੁਚਗ ਬਿਨਾ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ	2	16.7%	0	0.0%	3	6.8%	5	8.06%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%	62	100.0%

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 20 (45.5%) ਘਰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 1 (8.3%) ਘਰ ਔਰਤ ਪ੍ਰਾਪਾਨ ਘਰ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੀਂ ਘਰ ਔਰਤ ਪ੍ਰਾਪਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

6.4. ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਉਮਰ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਜੋਖਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 6.3 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 2 (16.7%) ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 3 (6.8%) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਨ।

6.5. ਜਾਤ ਭੇਦ-ਭਾਵ

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਸਣ ਸੰਬੰਧੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹ ਲਈ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੇਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਰਮ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਤਕਰੇ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇ ਸਾਧਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਰਾਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਇਕ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਵਰਤੋਂ ਸੀ।

ਸੰਖੇਪ

ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਕਈ ਸਮੂਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਾਅ ਨਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮੂਹਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਠ - 7

ਪੰਜਾਬ ਪੰਡਿਤਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਪਿੰਡ, ਸਮਿਤੀਆਂ, ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਭਾਰਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਪੰਜਾਬ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਹੈ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸਵਰਾਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 40 ਵਿਚ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ 3-ਤਹਿ ਬਣਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 73ਵੀਂ ਸੋਧ 1993 ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਐਕਟ ਸੰਬੰਧੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੇਲੋਂ 20 ਅਪ੍ਰੈਲ 1994 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 9, 1994 ਦੇ ਤੋਰ 'ਤੇ ਮਿਲੀ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 11 ਵੇਂ ਸਫ਼ੀਊਲ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਆਰਟੀਕਲ 243G)। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਐਕਟ 1994 ਵਿਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ- ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਵੇਟਰਾਂ ਵੱਜੋਂ ਦਰਜ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਖੇਤਰ- ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਹੱਦ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਜਾਬ- ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਦੇਖਰੇਖ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਚੋਣ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਚੋਣ ਕੰਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮੌਬਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰਡ ਮੌਬਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਤਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

7.1 ਰੁੜਕਾ ਬਾਕਰਪੁਰ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫ਼ੀਪੁਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ

ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਰਪੰਚ (ਐਰਤ) ਸਮੇਤ ਸੱਤ ਪੰਚ ਸਨ। ਸਰਪੰਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਸੱਤ ਪੰਚਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਮਰਦ ਅਤੇ 2 ਔਰਤਾਂ ਸਨ। 5 ਮਰਦ ਪੰਚਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੇਣੀ ਅਤੇ 3 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਸ੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਪੰਚ ਪੱਛਮੇ ਵਰਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਸ੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ।

ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 9 ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਪੰਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਮਾਈਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨਾਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸੀ। 9 ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ 7 ਮਰਦ ਸਨ। 2 ਮਹਿਲਾ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਨ ਜਦਕਿ 7 ਮਰਦ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਚਾਰ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਨ।

ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ 4 ਪੰਚ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਚਾਇਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੋਟੀ (ਓ.ਬੀ.ਸੀ) ਜਾਤੀ ਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਰਪੰਚ ਮਹਿਲਾ ਸੀ ਅਤੇ 4 ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ 2 ਮਰਦ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਨੰਬਰਦਾਰ ਸੀ।

ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸਰਪੰਚ ਸਮੇਤ 5 ਪੰਚ ਸਨ। 5 ਪੰਚਾਇਤ ਵਿੱਚੋਂ 2 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਸ੍ਰੋਟੀ(ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ,ਇੱਕ ਮਰਦ) ਅਤੇ 3 ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੋਟੀ(ਦੋ ਮਰਦ,ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਸਨ।

7.2 ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਪੰਚਾਇਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਮਹਤੱਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵਿਵਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੁਖ ਜ਼ਰਿਆ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਐਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੌਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਦਿ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਸਾਲ ਵਿਚ 2 ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹਕਾ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ 20-22 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰੌਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਲੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਰੇਖ, ਸ਼ਸ਼ਕਾਨ ਘਾਟ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਲਾਈਟਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੰਚ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਮ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੇਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸਾਂਝੀ ਸੀ। ਦੇਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਸਾਂਝਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ 10-12 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਗ੍ਰੌਟ ਮਿਲੀ ਜੋ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੱਪਲਾਈ, ਸੀਵਰੇਜ ਅਤੇ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ। ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ 4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਜਿਸ ਵੱਚੋਂ 1.5 ਕਰੋੜ ਐਲੀਮੈਟਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ 2.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਹੇਤੁ ਖਰਚੇ ਗਏ।
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖਰਚੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰੰਪੁਰੀ ਸਰਪੰਚ ਵੱਲੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਗਰਾਂਟਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਉਪਲੱਬਧ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ।
ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਝਗੜੇ ਸੁਲਭਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਆਦਿ ਕੰਮ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ
ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

7.3 ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ

ਸਰਵੇਖਣ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਜੀ.ਐਨ.ਆਰ.ਈ.ਜੀ.
ਏ.ਐਸ (MGNREGAS), ਸਵੱਚ ਭਾਰਤ ਅਭਿਆਨ, ਬੇਟੀ ਬਚਾਓ ਬੇਟੀ ਪੜਾਓ, ਆਟਾ ਦਾਲ, ਸਕੀਮ, ਮਿਡ ਡੇ ਮੀਲ
ਆਦਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਚਾਰ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ
ਮਨੁੱਖੀ ਮਿਡ ਡੇ ਮੀਲ ਅਤੇ ਆਟਾ ਦਾਲ ਆਦਿ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ।

7.4 ਹੋਰ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਇੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ, ਜਨਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ ਸਫਾਈ, ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਰਸਤਿਆਂ ਦਾ
ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਦਿ ਕੰਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਿਕਾਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ
ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਸਨ। ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ
ਵੀ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨੀ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ
ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਪਾਈਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰ
ਇੱਕ ਘਰ ਕੋਲ ਇਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸੀ।

ਸਰਵੇਖਣ ਸਮੇਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੌਲਿਆ ਕਿ ਇੰਨਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ
ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 7 ਏਕੜ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਲੱਗਭਗ ਇੱਕ ਲੱਖ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ
ਆਮਦਨੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਕਬਾ 35-40 ਏਕੜ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ

ਅਧੀਨ ਸੀ। ਸਫੀਪੁਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਏਕੜ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜਮੀਨ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਵੱਲੋਂ ਠੇਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ 30,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਆਮਦਨ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

7.5 ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਨੰਬਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ 'ਨੰਬਰ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਭੁਮਾਲੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ 'ਦਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਪਰਸ਼ੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਮਾਲਿਕ, ਧਾਰਕ, ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨੰਬਰਦਾਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮਾਂ ਮਾਲੀਆ ਦਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਨੰਬਰਦਾਰੀ ਇੱਕ ਪੁਸ਼ਤੇਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਂਝੀ ਜਮੀਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭੁਮਾਲੀਆ, ਕਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਆਦਿ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਐਕਟ 1994 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੰਬਰਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਭੁਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

7.6 ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਬੰਧੀਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇੰਨਾ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਆਸ਼ਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚੌਕੀਦਾਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਂਦਾ ਹੈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਘਟ ਗਈ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਹਜੇ ਵੀ ਚੌਕੀਦਾਰ ਕੋਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

7.7 ਏਥੇ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਯੋਕਟ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਸਿਟੀ ਪ੍ਰਯੋਕਟ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੰਨਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਜਾ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਏਥੇ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਯੋਕਟ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਵੇਂ ਕੇ ਮੁਆਵਜਾ, ਰਾਮਾਡਾ ਦੀ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੀਤੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤ ਚੰਗਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਬੈਠਕਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਈ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਆਪਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪਾਠ - 8

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਅੰਦਰੋਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ

"ਜੋਗ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 " ਕਿਸਾਨਾਂ, ਜ਼ਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ , ਜੋ ਕਿ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ, ਮੁਆਵਜੇ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਐਸ ਆਈ ਏ) ਲਾਜ਼ਮੀਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਪਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਕਾਢੀ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ ਜਮੀਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮੀਨ ਉੱਤੇ ਆਰਥਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪਹਿਲੂ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰੋਸ਼ਿਤ ਚਾਰੇ ਅਣਚਾਹੇਪਹਿਲੂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਦੋਨੋਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸੂਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਅਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

8.1 ਸਕਾਰਾਤਮਕਪ੍ਰਭਾਵ

ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤੱਤਾਂ ਪੱਖੇ ਫਾਇਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਵਾਸ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰੀ, ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਢਾਂਚਾ, ਸਥਾਨਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਆਰਥਿਕ ਮੈਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਵਧੀਆ ਸੜਕਾਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ, ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਾਰਣੀ 8.1 ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣਗੜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੇ ਰੇਸ਼ਨੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 8.1 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤਾਪ

ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤਾਪ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ							
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਾਰਾਇਂਗੜ		ਕੱਲ	
ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	
ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਢਾਂਚਾ	9	75.0%	5	83.3%	28	63.6%	42	68.9%
ਸਥਾਨਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	8	66.7%	5	83.3%	27	61.4%	40	65.6%
ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	8	66.7%	5	83.3%	28	63.6%	41	67.2%
ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	9	75.0%	5	83.3%	28	63.6%	42	68.9%
ਵਧੀਆ ਸੜਕਾਂ	9	75.0%	5	83.3%	31	70.5%	45	73.8%
ਜਾਇਦਾਦ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ	8	66.7%	5	83.3%	29	65.9%	42	68.9%
ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ	8	66.7%	5	83.3%	31	70.5%	44	72.1%
ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ	7	58.3%	5	83.3%	34	77.3%	46	75.4%

8.1.1 ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਢਾਂਚਾ

ਉੱਚ-ਤਕਨੀਕੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ "ਉੱਚ ਤਕਨਾਲੋਜੀ", ਜੇ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ੍ਰੋਟੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਚੈੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਸੀਵਰੇਜ ਸੁਵਿਧਾ, ਨਿਕਾਸੀ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ। ਸਾਰਣੀ 8.1 ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 75.0 ਫੀਸਦੀ, ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 83.3 ਫੀਸਦੀ, ਨਾਰਾਇਂਗੜ ਵਿਚ 63.06 ਫੀਸਦੀ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

8.1.2 ਸਥਾਨਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ

ਸਥਾਨਕ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ, ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਮਰੱਥਾ, ਆਰਥਿਕ ਭਵਿੱਖ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ 8.1 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 66.07 ਫੀਸਦੀ, ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ 83.03 ਫੀਸਦੀ, ਨਾਰਾਇਂਗੜ ਵਿਚ 61.4 ਫੀਸਦੀ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

8.1.3 ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੈਕੇ

ਬਾਕਰਪੁਰ (66.7%), ਰੁੜਕਾ (83.3%), ਨਾਰਾਇਂਗੜ (63.6%) ਦੇ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਰਾਨ, ਸਥਾਨਕ ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਅਕੁਸ਼ਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਮੈਕੇ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੁੜਗਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਸਬੰਧਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨੈਕਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ,ਬਿਉਂਕਿ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵੱਧ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਕਰਕੇ ਕਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ , ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ, ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗਮਾੜਾ ਅਧਿਐਨ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੁਨਰਮੰਦ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

8.1.4 ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣਗੜਾ ਵਿੱਚ, ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਫਾਇਤੀ ਮਕਾਨ , ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ, ਢੁਕਵੀਂ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਪਿੰਡਰੁਕਕਾਵਿਚ ਜਨਤਕ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਦਰਾਡੇ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਕਕਾ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਟੈਕਸੀ ਜਾਂ ਬੱਸ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਏਰੋਸਿਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਸਨ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ (ਬਾਕਰਪੁਰ: 66.7%, ਰੁੜਕਾ: 83.3%, ਨਾਰਾਇਣਗੜ: 70.5%) ਜਿਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸਾਧਿੰਗ ਮਾਲ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ, ਜੋਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

8.1.5 ਵਧੀਆ ਸੜਕਾਂ

ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੋ ਕਿ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇਗੀ। ਬਾਕਰਪੁਰ (75%), ਰੁੜਕਾ (83.3%), ਨਾਰਾਇਣਗੜ (70.5%) ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਆਵਾਜਾਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

8.1.6 ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਧ ਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਤੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਰੇਟ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਬਾਕਰਪੁਰ (66.7%), ਰੁੜਕਾ (83.3%), ਨਾਰਾਇਣਗੜ (65.9%) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

8.1.7 ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਧਰ 'ਵਿਚ ਵਾਧਾ'

ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।ਬਾਕਰਪੁਰ (58.3%), ਰੁੜਕਾ (83.3%) , ਨਾਰਾਇਣਗੜ (77.3%) ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਰਤਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਿਦਿਅਕ ਪੱਧਰ ਵਧੇਗਾ ਜੋ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

8.2 ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ, ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਕਮੀ, ਮਕਾਨ / ਢੁਕਾਨ ਦੀ ਘਾਟ, ਅਰਥ ਵਿਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਘਨ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ, ਪ੍ਰਵਾਸ ਵਿਚ ਵਾਧਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ (ਦਰਖਤ ਦਾ ਕੱਟਣਾ) ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 8.2 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਨਾਰਾਇਣਗੜ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 8.2 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ						ਕੋਲ	
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਾਰਾਇਣਗੜ			
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ	10	83.3 %	4	66.7%	21	47.7 %	35	57.4 %
ਰੋਜ਼ਗਾਰਦਾਨੁਕਸਾਨ	11	91.7 %	6	100.0 %	17	38.6 %	34	55.7 %
ਆਮਦਨਦਾਨੁਕਸਾਨ	9	75.0 %	4	66.7%	14	31.8 %	27	44.3 %
ਘਰ/ਢੁਕਾਨਦਾਨੁਕਸਾਨ	7	58.3 %	3	50.0%	31	70.5 %	41	67.2 %
ਗਾਹਕਅਤੇਸਪਲਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	4	33.3 %	5	83.3%	10	22.7 %	19	31.1 %
ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੁਕਾਵਾਂ	6	50.0 %	6	100.0 %	9	20.5 %	21	34.4 %
ਅਪਰਾਧਦਰਵਿਚਵਾਧਾ	8	66.7 %	3	50.0%	28	63.6 %	39	63.9 %
ਪਰਵਾਸਵਿਚਵਾਧਾ	9	75.0 %	4	66.7%	15	34.1 %	28	45.9 %
ਵਾਤਾਵਰਣਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ	7	58.3 %	3	50.0%	13	29.6 %	23	37.7 %

8.2.1 ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ

ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਕਰ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜੀਵੀਕਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ ਸਗੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਵੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।

ਬਾਕਰਪੁਰ (83.3%), ਰੁੜਕਾ (66.7%), ਨਾਰਾਇਣਗੜ (47.7%) ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਨਾਕਾਰਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੰਨਿਆ। ਉਹਨਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿੱਦਿਆ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਹਨਾ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇਗੀ।

8.2.2 ਆਮਦਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੇਕਾਂ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੁਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨਮਾਲਕ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੇਣੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਮਦਨ ਦਾ ਹੀ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਭੇਜਨ, ਪਸੂ ਅਤੇ ਪਸੂਆਂ ਦੀ ਆਂਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਡੇਅਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਸੂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਪਸੂਆਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰਸਨਾ। ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ (ਬਾਕਰਪੁਰ: 75.0 %, ਰੁੜਕਾ (66.7%), ਨਾਰਾਇਣਗੜ (31.8%) ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਨ ਕਿ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਅਤੇ ਗੈਰ-ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੈਕੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸਨ।

8.2.3 ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ

ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਢਾਂਚੇ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਢਾਂਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ (ਬਾਕਰਪੁਰ: 58.3%, ਰੁੜਕਾ: 50.5%), ਨਾਰਾਇਣਗੜ (70.5%) ਡਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਲਾਲ ਲਾਈਨ (ਲਾਲ ਲਕੀਰ) ਦੇ ਬਾਹਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵੀ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

8.2.4 ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ

ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਲੋਕ(ਬਾਕਰਪੁਰ 58.3%, ਰੁੜਕਾ 50.0%, ਨਾਰਾਇਣਗੜ: 26.6%) ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰੱਖਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਬ, ਸਫੈਦਾ, ਅਮਰੂਦ, ਜਾਮਣ, ਸਹਿਤੂਤ ਆਦਿ ਜੋ ਜੜੋਂ ਪੁੱਟੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

8.2.5 ਪ੍ਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 75.0%; ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 66.7% ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣਗੜ ਵਿੱਚ 34.1% ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਏਥੇ ਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

8.2.6 ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਲੋਕ (ਬਾਕਰਪੁਰ: 66.7%, ਰੁੜਕਾ: 50.0% ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣਗੜ: 63.6%) ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਡਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਸ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਜੁਰਮ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8.2.7 ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ - ਭੇਜਨ, ਪਾਣੀ, ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸੁਰਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਪਾਣੀ, ਭੇਜਨ, ਚਾਰਾ, ਦਵਾਈ, ਆਸਰਾ, ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਈ 8.2 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 91.7% ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 100% ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣਗੜ ਵਿੱਚ 38.6% ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਏਰੋਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਦਾ ਅਵਾ ਕੀਤਾ।

8.2.8 ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਰੁਕਾਵਟਾਂ

ਏਰੋਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਸਣਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਤੀਰੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਰਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (ਬਾਕਰਪੁਰ: 50%; ਰੁੜਕਾ: 100%; ਨਾਰਾਇਣਗੜ: 12.50%) ਦਾ ਮਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਨ ਪਵੇਗਾ।

ਪਾਠ 9

ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਅਸਰ

2004 ਵਿਚ ਵਰਲਡ ਹੈਲਥ ਆਰਗੋਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (WHO) ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ “ਸਿਹਤ ਦੀ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀ ਅਪਣੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਤਨਾਵ ਨਾਲ ਨਾਜਿੱਠਦਾ ਹੈ, ਲਾਭ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਯੋਗਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।” ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਗੈਰਹਜ਼ਰੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕੰਮਕਾਜ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਦਾਸ ਜਾਂ ਨਾਖੂਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ/ਦਿੱਕਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚਿੰਤਾ, ਘਬਰਾਹਟ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋਣਾ, ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦਾ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੱਕ ਨੀਤੀਗਤ ਢਾਂਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਤਣਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚਕੁਝ ਸੂਚਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਐਸ.ਆਈ.ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜ੍ਹਕਾ ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਟਗੜ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇੰਟਰਵਿਊ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸੂਚੀ ਪੀ.ਐਚ.ਕਿਓ (PHQ- Patient Health Questionnaire) ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਡੀ.ਐਸ.ਐਮ4 (DSM 4- Diagnostic and Statistical Manual Fourth Edition) ਤੋਂ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਪੀ.ਐਚ.ਕਿਓ(PHQ)ਜਾਂਚ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿਮਾਰੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਫ਼ਲੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ (primary careEvaluation of Mental Disorders;PRIME-MD) ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਘਬਰਾਹਟ, ਚਿੰਤਾ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਦੰਗ ਵਿੱਚ ਗਾੜਬੜੀ, ਤਣਾਅ, ਡਿਪੈਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਲੱਤ

ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ 1990s ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ, ਧੂਮਪਾਨ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਤਣਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

9.1 ਸਿਹਤ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ (ਉੱਚ ਰਕਤ ਚਾਪ), ਡਾਇਬੀਟੀਜ਼ (ਸੁਗਰ), ਸਿਰ ਦਰਦ, ਜੋੜਾਂ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਦਰਦ, ਅਤੇ ਬਕਾਵਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਬਿਰਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਸੁਨਣ ਅਤੇ ਗਠੀਏ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਸੀ।

9.2 ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿਮਾਰੀਆਂ

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ PHQ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। PHQ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਣਾ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ, ਘਬਰਾਹਟ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਨ। ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 18-45 ਸਾਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਮੈਟੋਫਾਰਮ, ਚਿੰਤਾ, ਘਬਰਾਹਟ, ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੀਂਡਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿੰਡਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਤੰਬਕੂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ।

9.3 ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਣ ਤਣਾ

ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਤਹਿਤ, ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤੇ ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਇਣਗੜ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਦੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਤਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜੇ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਦੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਤਣਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਬਾਕਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਇਣਗੜ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਣਾਅਪੂਰਵਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਕਟ ਕਾਰਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਉਹ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਬਦਲੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਚਿੰਤਿਤ

ਸਨ , ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਆ ਸੁਖਾਲੀ ਹੋਣੀਚਾਹੀਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਇਕੋ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਾ ਬਣੇ ।

ਕੁਝ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਇਸ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਸਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਸਨ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਣ ਵੱਸ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਣ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਰਹੀ ਸੀ (ਨੌਜਵਾਨ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਦਿਕੱਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ) । ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੁਨਰਵਾਸ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ।

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਮਲੇ ਪਾਏ ਗਏ ਪਰ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਤਣਾਅ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ । ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਣ (ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ) ਕਾਰਨ ਚਿੰਤਤ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ । ਖੇਤਰੀ ਸਰਵੇਖਣ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਪੁਨਰ ਸਥਾਪਤੀ ਅਤੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾਬਣੀਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਨ । ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ । ਉਹ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸਨ । ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾਸ਼ਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਿੱਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਹੁਨਰਮੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ।

ਪਾਠ-10

ਜਮੀਨ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸਤੂਸ਼ੁਚੀ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਜਮੀਨ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਉਠਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਰੀਬ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵਰਗ ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਬਿਨਸਨ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ "ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਜਾਨਾਂ ਗੁਆ ਕੇ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।" ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਐਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਐਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਡਲਸਵਰੂਪ ਉਹ ਨਿਰਧਨਤਾ ਵੱਲ ਵੱਧਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

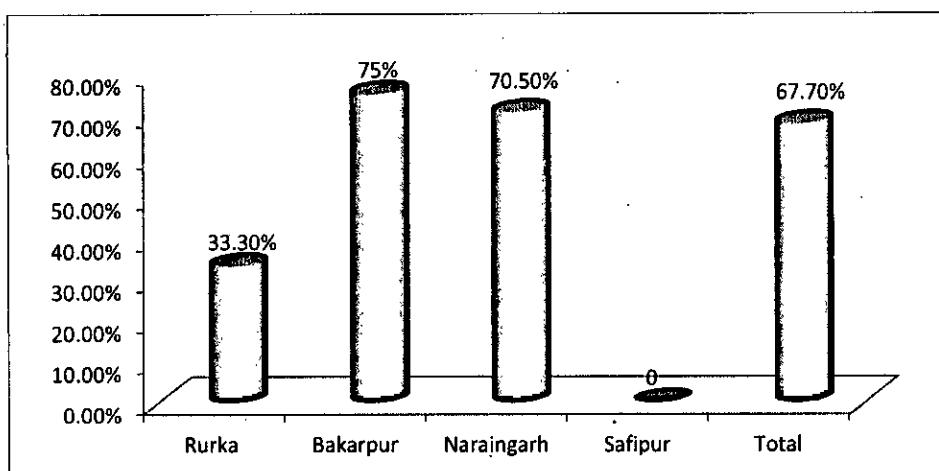
ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਦੇਨਾਂ ਪਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲਾਭ - ਲਾਭ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਸਨੀਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇਨੇ ਲਾਭ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਲਾਭ - ਹਾਨੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕ ਪਿਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਜਾਂ ਮੁਨਾਫਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਲਈ, ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪਿਆਨ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸਤੂਸ਼ੁਚੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਾਲਕ, ਵਸਨੀਕ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਰਣ ਉਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਕਈ ਬਾਰ ਉਜਾੜੇ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਤਪਨ ਕਰ ਦਿੱਦੇ ਹਨ। ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਜਬਰਦਸਤੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਨਾਰਾਜਗੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਆਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ, ਘਰ-ਬਾਰ ਅਤੇ ਸੌਭਾਗਿਕ ਆਚਾਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸੰਬੰਧੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਉਲੱਝਣ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਰੁੜਕਾ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਅਤੇ ਜਮੀਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ 762 ਏਕੜ (ਬਾਕਰਪੁਰ: 600 ਏਕੜ, ਰੁੜਕਾ: 10 ਏਕੜ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ: 146 ਏਕੜ, ਸਾਫ਼ੀਪੁਰ: 6 ਏਕੜ) ਰਕਬਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਬਾਰੇ ਪੁਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ, ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਹੀ ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਾਲ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਸਾਰਿਆ ਦੇ ਬਣਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਸਾਫ਼ੀਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ ਦੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਜਮੀਨ ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ, ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ੀਪੁਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਮੀਨ (196 ਏਕੜ) ਏਰੋਸਿਟੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਜੋ ਜਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 800 ਏਕੜ 2009 ਵਿੱਚ, ਅਤੇ 2011 ਵਿੱਚ I.T ਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

10.1 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸਬ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘਾਟਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਮੀਨ ਦਾ ਹੈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ, ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡ, ਮੁੱਖ ਅਲੋਪ ਘਾਟੇ ਸਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੇਲੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗ੍ਰਾਫ 10.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (67.70%) ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗ੍ਰਾਫ 10.1: ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ

ਗ੍ਰਾਫ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ 33.30%, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 75% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 70.50 % ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਲਈ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਜਮੀਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੇਵਲ ਜਮੀਂਦਾਰ ਉੱਪਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਲੇਕਾਂ ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ, ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਰ ਜਾਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬਲਮੀਕ, ਰਵਿਦਾਸ ਤੇਲੀ, ਸ਼ਿਬੇ, ਗਡਏਗੀਏ, ਬਾਜ਼ੀਗਾਰ, ਘੁਮਿਆਰ, ਕੰਬੋਜ ਆਦਿ ਦੇ ਮੌਬਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸੰਦ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖਰੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਠ 5 ਵਿੱਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕੇ ਗਮਾਡਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਸੰਦਾ ਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

10.2 ਘਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 15 ਤੋਂ 20 ਘਰ ਅਤੇ 3-4 ਦੁਕਾਨਾਂ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 20-25 ਘਰ ਅਤੇ 5-10 ਦੁਕਾਨਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਸਾਫ਼ੀਪੁਰ ਅਤੇ ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਘਰ ਭਾਰੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸਤ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਂਦਾ।

10.3 ਹੋਰ ਉਸਾਰੀਆਂ

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਜਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਕਮਰੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸੰਦ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਮੇਟਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵੱਜੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਮੀਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਸੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੈਡ ਵੀ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਜਮੀਨ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਪਾਈਆਂ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ।

10.4 ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਵਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਸੀ ਅਤੇ 33.3% ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 75.0% ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ 70.5% ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਆਰਬਿਕਤਾ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁ ਸੰਖਿਆਕ ਪਰਿਵਾਰ (ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਤੇ ਹੀ

ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕਿੱਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵਧਾਰਿਕ ਪਲਾਟਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਇਹਨਾਂ ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪੁਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵੱਜੋਂ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੋਧ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਨ ਮੁਆਵਜੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਵਕਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗੀ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰੁੱਖ ਜਿਵੇਂ ਅੰਬ, ਨਿਮ, ਨੀਂਬੂ, ਸਫੈਦਾ, ਅਮਰੂਦ, ਜਾਮੁਣ ਆਦਿ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਰੁੱਖ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਰੁੱਖ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਬਣਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

10.5. ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨੁਕਸਾਨ

ਇੱਨਾ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿੰਦੂ ਆਪਸੀ ਸਹਿਯੋਗ, ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ, ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਆਦਿ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਅਤੇ ਘਰ ਨਾਲ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿੱਤਾ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਨੋਹਰੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਢੂਜੇ ਨਾਲ ਕਾਢੀ ਸਮਾਂ ਗੁਜਾਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਅਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਹਤਰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਲਈ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਵ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਵ ਕਾਰਣ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣਾਬਾਣਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਪਾਠ-11

ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਵਸਤੂਸੂਚੀ

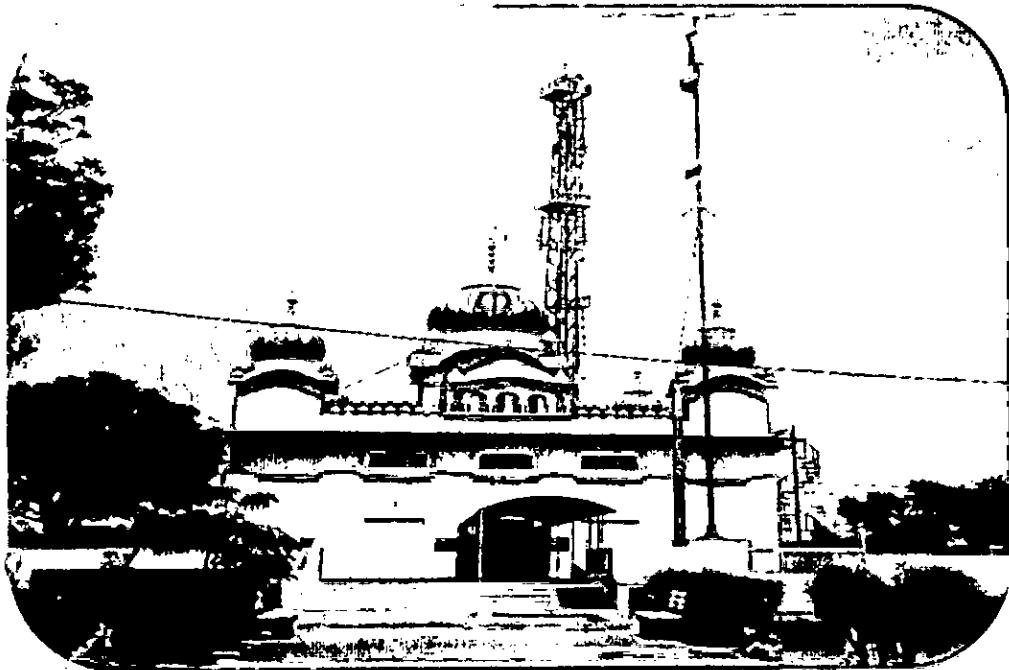
ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸਤੂਸੂਚੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਭੌਤਿਕ ਪ੍ਰੰਜ਼ੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਸਥਾਈ ਦੇਣੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਮੁਲਾਂਕਣ, ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਮ ਧਨ ਦੇ ਸੋਮੇ ਬਲਕਿ ਸੱਭਿਆਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਧਨ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਹਨ।

11.1 ਜਨਤਕ ਉਸਾਰੀ

ਜਨਤਕ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਢਾਂਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਹਾਲ, ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਮੰਦਿਰ, ਸਕੂਲ ਆਦਿ, ਜੋ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

11.1.1 ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ

ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਇੱਕ ਪੰਚਾਇਤ ਘਰ, ਇੱਕ ਜੰਝ ਘਰ(ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤ), ਦੋ ਧਰਮਸਾਲਾ(ਬਾਲਮੀਕੀ ਅਤੇ ਝੂਰ ਸਮੁਦਾਏ ਲਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ), ਇੱਕ ਡਿਸਪੈਸਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਸੂਆਂ ਦਾ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਸਨ। ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਟੈਕੀ ਵੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧਰਮਸਾਲਾ(ਝੂਰ ਸਮੁਦਾਏ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤ) ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਸਨ ਜਿੰਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਏਰੋਸਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੀ।

ਤਸਵੀਰ 11.1 ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਡੇਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਕਰਪੁਰ

11.1.2 ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ

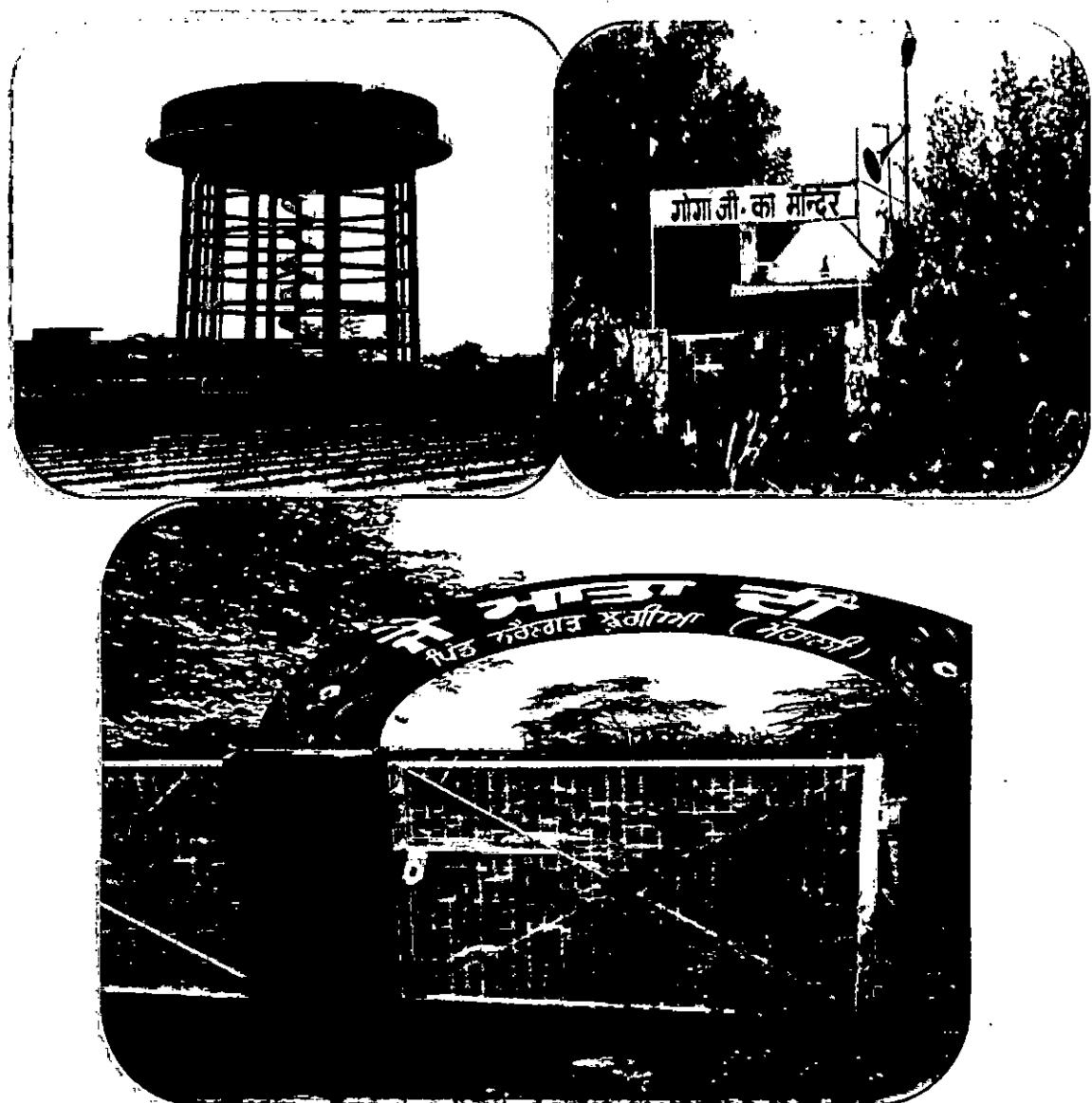
ਰੁੜਕਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

11.1.3 ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡ

ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਸਫੀਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

11.1.4 ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ

ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਗੁੱਗਾ ਮਾੜੀ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਿਰ (ਮਾਤਾ ਦਾ ਸਥਾਨ) ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਟੈਂਕੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬਣਤਰਾਂ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸਨ।

ਤਸਵੀਰ 11.2 ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਨਤਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀਆਂ

11.2 ਸਾਂਝੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਜਾਂ ਸਾਧਨ

ਪਿੰਡ ਬਾਬਰਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜਮੀਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਇਕਲੋਤਾ ਸਾਧਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜਮੀਨ ਦਾ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪੇਸਾ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

11.3 ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ

ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਣ ਵਾਲੇ ਰਾਸਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜਮੀਨ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਜਿਸੀਆਂ ਦਾਰਾਂ ਨੇ

ਕੁਝ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੋਠਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਸੂਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਾੜਾ ਆਦਿ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਇਮਾਰਤਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜਮੀਨ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

11.4 ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਚਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਚਾਣ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਮੋਹਾਲੀ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਖੇਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਬੇੜਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੋਲਣ ਦਾ ਢੰਗ "ਪੁਆਂਦੀ" ਸੀ ਜੋ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਰਖੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਕਾਰਨ, ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਾਠ-12

ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ RFCLRR Act 2013 (Right to Fair Compensation and Transparency in Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act 2013) ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਂਝਾਮੰਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਸਹਿਮਤੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ। ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

RFCLARR ਐਕਟ, 2013 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 30 ਅਤੇ 31 ਮਈ 2018 ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ, ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰਣੀ 12.1 ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 12.1 ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੂਚੀ

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	ਤਾਰੀਖ	ਆਰਜੀ ਸਮਾਂ
ਬੜੀ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ	31.5.2018	11.00 A.M.
(ਕਿਸ਼ਨਪੁਰ) ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਚੁੜਕਾ	31.5.2018	11.45 A.M.
ਮਹੌਲੀ ਅਤੇ ਬਾਕਰਪੁਰ	31.5.2018	12.30 P.M.

ਨਵੇਂ ਸਹਿਰੀਕਰਣ ਦੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ 2013 ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨ-ਪੱਖੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਣੀ 12.2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 12.2 ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਨਿਯਮ

ਕੂਮੀ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਲਈ ਨਵੀ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ (ਕਨਾਲ)	ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟ(ਵਰਗ ਗਜ਼.)	ਵਧਾਰਿਕ ਪਲਾਟ (ਵਰਗ ਗਜ਼.)
1 ਕਨਾਲ	150 ਵਰਗ ਗਜ਼	-
2 ਕਨਾਲ	180 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਡੋਟੇਰਹਾਇਸ਼ੀਪਲਾਟ150 ਵਰਗ ਗਜ਼ (rounding to 200 Sq. yards)	40 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਇੱਕਲਾਬੁਖਦੇ ਨਾਲ FAR 1:1ਨਿਚਲੇ ਸਥਲ
	Or 300 ਵਰਗ ਗਜ਼ (ਰਹਾਇਸ਼ੀਪਲਾਟ)	-
3 ਕਨਾਲ	270 ਵਰਗ ਗਜ਼, 250 300 ਵਰਗ ਗਜ਼	60 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੁਕਾਨਨਾਲFAR 1:2 ਦੇ ਮੰਜ਼ਲੀ ਅਤੇ ਨਿਚਲੇ ਸਥਲ ਦੇ ਨਾਲ
	450 ਵਰਗ ਗਜ਼	-
4 ਕਨਾਲ	380 ਵਰਗ ਗਜ਼ (400 ਵਰਗ ਗਜ਼) lower size 350 500 ਵਰਗ ਗਜ਼, (300+200)	100 ਵਰਗ ਗਜ਼ SCO with FAR 1:3 ਨਿਚਲੇ ਸਥਲ ਦੇ ਨਾਲ 60 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੁਕਾਨ ਨਾਲFAR 1:2 ਦੇ ਮੰਜ਼ਲੀ ਨਿਚਲੇ ਸਥਲ ਦੇ ਨਾਲ
8 ਕਨਾਲ	763 ਵਰਗ ਗਜ਼, (rounded to 800 ਵਰਗ ਗਜ਼, (500+300, 400+400) Or Lower Side (750 ਵਰਗ ਗਜ਼) 500+250 ਵਰਗ ਗਜ਼ 463 ਵਰਗ ਗਜ਼ (rounded to 500 ਵਰਗ ਗਜ਼) lower size 450 1000 ਵਰਗ ਗਜ਼ (500+500), (500+300+200) Or (400+400+200) Or (300+300+400)	SCO 200 ਵਰਗ ਗਜ਼ FAR 1:3 ਨਿਚਲੇ ਸਥਲ ਦੇ ਨਾਲ SCO 300 ਵਰਗ ਗਜ਼ FAR 1:3 ਨਿਚਲੇਸਥਲ ਦੇ ਨਾਲ SCO 121 ਵਰਗ ਗਜ਼ FAR 1:3 ਨਿਚਲੇਸਥਲਦੇ ਨਾਲ

(ਅਨੁਲਗ-4)

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 15% ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ
ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਜੇ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟਰਡ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਵਿਕਰੀ ਭੀਡ (registered transfer
saledeed) ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਸ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਕੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ
ਅਤੇ ਗਲਫ਼ਾਹੀਆ ਦੂਰ ਕਰ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਟੀਮ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ
ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਗਮਾਡਾ-ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਤੋਂ
ਲੋਕ ਨਾਖੁਸ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੀ ਕੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੌਰਾਨ
ਹੋਏ ਧੇਖੇ ਅਤੇ ਨਾਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰੋਗਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਮਾਡਾ
ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀਆਂ ਕੱਢੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਰਾਈਆਂ
(ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਕਲੈਕਟਰ ਰੇਟ (2018-2019) ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ (ਅਨੁਲਗ-5) ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਾਈ
ਗਈ ਹੈ। ਗਮਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਦਲੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁੱਲ
ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਵਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਹ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਨਾਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ।

12.1 ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ

ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਟੀਮ, ਗਮਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਮਿਤੀ 31.05.2018 ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 1 ਵਜੇ ਪਿੰਡ ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਦੇ ਗੁਰੂਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੀ। ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੰਤਵਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਮਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਵੀਨ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਅੱਗੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਖੇ। ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਫੋਟੋਗਾਹਾਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

12.2.1 ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ

ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਚੁੱਕੇ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਮੇਹਰੀ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਦੇ ਦੱਸੇ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ ਗਮਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਖਿਆਂ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਨ।

- ਏਰੋਸਟੀ ਐਕਸਪੋਸ਼ਨ (ਵਿਸਥਾਰ) ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ 100 ਡੀਸਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਇੱਕੋ ਵਾਰੀ 'ਚ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਬਚਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਆਜ ਰਕਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਉਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਆਰ.ਸੀ.ਸੀ. ਕੰਪ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਕੰਕਰੀ ਸੜਕ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।
- ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕੇ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਰੇਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਵੱਧ ਰਕਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

- ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਕਿ ਲੈਡ ਪੁਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਵਲ 15% ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਮਿਲੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈਉਨਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।
- ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨੀ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੋਕ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਥਾਰੇ ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਟੀਮ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਬੇਵਕਤੀ ਦੇਣਾ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।
- ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੂਚੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਕਬਾ ਕਿੰਨਾ ਸੀ।

**DEPARTMENT OF HOUSING & URBAN DEVELOPMENT
ਮਰਾਨ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ
GOVERNMENT OF PUNJAB
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇਵੇਲਪਮੈਂਟ
05 (30-5-2018) FROM 11.45 AM ONWARDS
IN GURUDWARA SAHIB
AT VILLAGE KISHANPURA
OF AERO CITY EXPANSION
ਅਗੋਡਿਆਂ ਔਰਾਪੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੇਂਦਾ ਪ੍ਰਾਂਤ
ਪਿੰਡ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰ
PUBLIC HEARING
ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ
STATE|SIAS|UNIT
[ਹਜ਼ਾਰ ਯਾਈ ਦੇ ਯਾਦਿਦੇ]
ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
PANJAB UNIVERSITY-CHANDIGARH**

ਤਸਵੀਰ 12.1: ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਨਰਾਇਣਗੜ੍ਹ

12.2 ਬਾਕਰਪੁਰ

ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ । ਵਜੇ ਸੁਰੂ ਹੋਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸੰਬੰਧੀ ਗਮਾਡਾ ਦੀ ਆਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਝਿਝਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਮਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਗਮਾਡਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਾਰੇਬਾਜ਼ੀ ਸੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਟੀਮ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫ਼ੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੰਗਾਂ ਨਿਮਨ ਲਿਖਿਤ ਹਨ।

12.2.1 ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ

- ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਂਦੀ ਹੈ।
- ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਵਿਕਲਪਿਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜਥਰਦਸਤੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਥੋਪੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਂਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਨਾਲ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਹੋਵੇਗੀ।ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜਰੂਰਤ ਮੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਸਾਧਨ ਮੁਹਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਂਦਾ ਹੈ।(ਅਨੁਲਗ-8)
- ਜਿਮੀਦਾਰ ਇਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਭੋ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਜਮਾ ਕਰਵਾਏ ਲਿਖਤੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਂਦੇ ਹਨ।(ਅਨੁਲਗ-9)
- ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ (ਪਲਾਟਾਂ ਤੇ) ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤਕ ਬਣਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
- ਭੋ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਇੱਕ ਕਿਸਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਥੋਰ ਅਤੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਜੁੜੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਂਦੇ ਹਨ।
- ਜਿਮੀਦਾਰ ਇਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਲਾਲ ਡੋਰੇ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲਾਲ ਡੋਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਥਿਤ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।(ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅਨੁਲਗ 10 ਦੇਖੋ)
- ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਹ ਵਿਕਲਪ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕੇ ਉਹ ਮੁਆਵਜੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪੈਸੇ।
- ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਲਾਟ/ ਫਲੈਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂ ਦੀ ਮੁਆਵਜਾ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਫਲੈਟ / ਪਲਾਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ।
- ਪਿੰਡ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਜੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਾਰਗ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲੀਆ ਦਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਜੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
- ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਜਾਣਗੇ।

- ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਕ ਮੈਬਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਲਾਟ/ਫਲੈਟ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ਖਰਚਾ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।
- ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟੀ ਦਾ ਬੈਂਕ ਸੈਂਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੇਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਭੇਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਭਿੱਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੁਟਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਏਕੜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਆਈ ਟੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਦਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਉਹ ਜਿਮੀਦਾਰ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਲੈਂਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਏਕੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਟ ਇਕੋ ਥਾਂ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।
- ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈਂਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੇ ਪਲਾਟ / ਫਲੈਟਾਂ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵਿਆਜ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਗਮਾਡਾ ਵਿਚਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਾਅਦੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਤਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

12.3 ਸਫੀਪੁਰ

ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਟੀਮ ਨੇ ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੰਗਾਂ ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ।

12.3.1 ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ

- ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਨਕਦੀ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਐਵਾਰਡ ਸੁਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਭੇਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ।
- ਭੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇਕ ਏਕੜ ਦੇ ਬਦਲੇ ਲੈਂਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਮੁਆਵਜੇ ਵਜੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ 1200 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ 200 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਛਤਣਯੋਗ ਰਕਬਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਅਲੱਗ ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇੜ - ਮਰੋੜ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
- ਲੈਂਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਕਾਨਵੈਸ ਡੀਡ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
- ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਏਰੋਸਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਣਦਾ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ, ਲੈਂਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣਦੇਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਠਨ ਕੀਤੀ ਕਿਸਾਨ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਪੂਰਨ

ਤੇਰ ਤੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੇਮੂਰਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਜਾਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

- ਭੇਂ ਦੀ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਅਤੇ ਲੈਡ ਪੂਲਿੰਗ ਦੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਮੁਕੰਮਲ ਤੇਰ ਤੇ ਟੈਕਸ ਰਹਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਨਕਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਭੇਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਸਹੂਲਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਲੈਡ ਪੂਲਿੰਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਭੇਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਐਵਾਰਡ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਾਂਝੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨ ਜਿਸ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
- ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰੌਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਐਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਸਬੰਧਤ ਭੇਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
- ਲੈਡ ਪੂਲਿੰਗ ਅਧੀਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਟਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਤੋਂ ਛੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
- ਲੈਡ ਪੂਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਅਧੀਨ ਦੇਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। (ਅਨੁਲਗ-9)

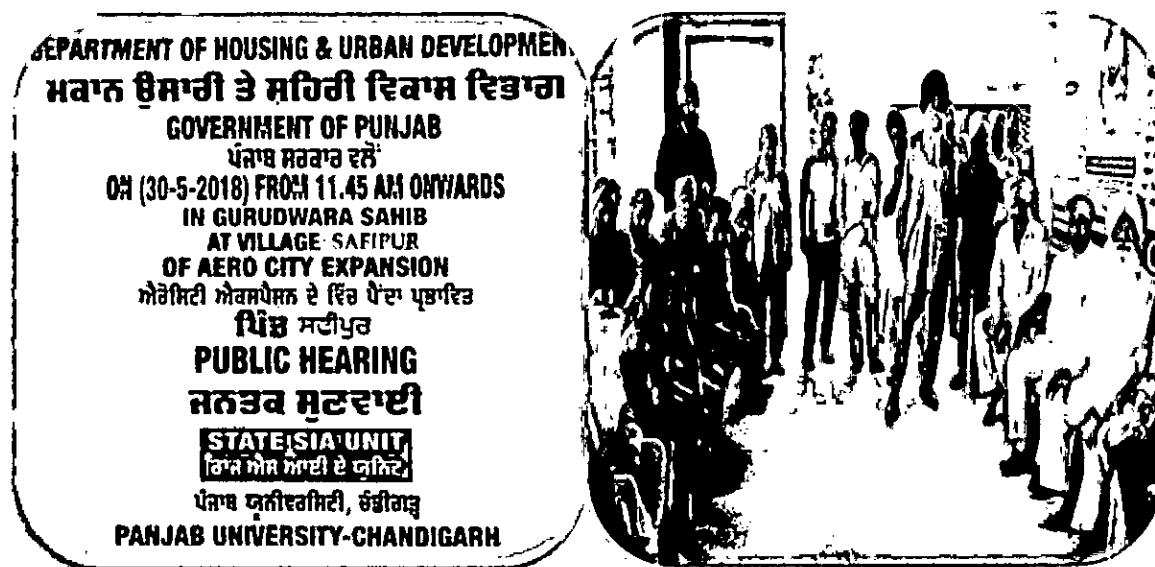

Image12.2 Public Hearing Meeting at Safipur

12.4 ਰੁੜਕਾ

ਰੁੜਕਾ ਦੇ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਧੀਨ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਪਿੰਡ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਮੰਗ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਇਹ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁਆਵਜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਕੀਮਾਂ/ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਤਸਵੀਰ 12.3 ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਰੁੜਕਾ

ਸਿੱਟਾ:

ਉਪਰੋਕਤ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦਰ ਅਤੇ ਲੈਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਮੁਆਵਜੇ ਅਤੇ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੋਕ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਝਿਜਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਇਕੋ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕਰ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਵਿਆਜ਼ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਵਿੱਦੀਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜੰਗਇਆ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਗਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਏਰੋ-ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ।

ਪਾਠ-13

ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ

ਯੋਗ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਹੱਕ, ਤੁਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਾਰਦਾਰਸਿਤਾ, ਪੁਰਨਵਾਸ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਐਕਟ 2013 (Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act 2013) ਦੇ ਅਨੁਭਗ 4(6) ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਪਿੰਡ ਰੁਝਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਜਿੰਨ ਦੀ ਜਮੀਨ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੌਥਾ ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰ ਜੇ ਕਿ ਇਸੇ ਭਾਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਜਮੀਨ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਮਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ।

ਇਸ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਵੇਖਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਬਾਦੀ ਤੇ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਸਣਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰੁਝਕਾ, ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (ਐਸ.ਆਈ.ਏ) ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ -1 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ 762 ਏਕੜ ਹੈ।

13.1 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13.1.1 ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ

ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰੋਗਜਾਰ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਗਾਂਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਸਨ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਜਮੀਨ-ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ, ਪਰ ਜੋ ਉਸ ਜਮੀਨ ਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲਤਾ, ਸੰਭਾਵੀ ਸਿਹਤ ਮੁਦੇ, ਦੁੱਧ-ਧਾਰੀ ਪਸੂਆਂ ਦੇ ਚਰਣ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13.1.2 ਸੰਭਾਵੀ ਸਿਹਤ ਮੁੱਦੇ

ਕੁਝ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਕਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਤਨਾਅ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਟ ਹੈ, ਵਿਕਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਮ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

13.1.3 ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਲਗਾਵ ਦੀ ਭਾਵ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਲਗਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮੁੱਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸੰਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ 'ਭੋਜਨ ਅਦਾਇਗੀ' ਦਾ ਇਕ ਸਾਧਣ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ।

13.1.4 ਰਵਾਇਤੀ/ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੁਖ ਕਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕੌਸ਼ਲ ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜੀ ਦਰ ਪੀੜੀ ਮਿਲੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕੇ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ, ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨਿਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਖੇਤ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਮੌਬਾਲ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਵੇ।

13.1.5 ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਅੰਤਰੁਸ਼ਟਤਾ

ਏਰੋਸਿਟੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਠੱਗੇ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਅੱਗੇ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁੱਲ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ

ਦੀ ਇਵਜ਼ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਡਾਕਟ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਉਹ ਪਿਛਲੀ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ।

13.1.6 ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਮੰਗ

ਭਾਰੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਗਮਾਡਾ ਨਿਰਪੱਖ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਘੱਟ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਕਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਰੋਸ ਦਾ ਕਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਮਾਡਾ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਕੇ ਹੋਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਮੁੱਲ ਤੇ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣੀ ਇਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਏਰੋਸਿਟੀ ਨੂੰ ਇਕ 'ਸ਼ਹਿਰ' ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸੀਵਰੇਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਪਾਰਕ, ਸਬੂਲ ਆਦਿ ਵੀ ਇਥੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਮੁੱਲ ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਕਸਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਦੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦੇ। ਸਾਰਣੀ 13.1 ਉਤਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਸਾਰਣੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਅੰਕਿਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ 66.12% ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੇ ਮਾਲੀਆ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 20.96% ਉਤਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦਰ 70 ਲੱਖ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। 9.67% ਉਤਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ 54-58 ਲੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਸਨ ਜਦਕਿ 1.61% ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀਮਤਾਂ 53 ਲੱਖ ਜਾਂ ਇਸਤੋਂ ਘੱਟ ਸਨ।

ਸਾਰਣੀ 13.1 ਉਤਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਆ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ

ਮਾਲੀਆ ਦਰ(ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ)	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ					
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
53 ਲੱਖ ਤੋਂ ਘੱਟ	0	0.0%	0	0.0%	1	2.3%
54- 58 ਲੱਖ	0	0.0%	0	0.0%	6	13.6%
59-62 ਲੱਖ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
63-70 ਲੱਖ	0	0.0%	1	16.7%	0	0.0%
70 ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ	5	41.7%	4	66.7%	4	9.1%
ਪਤਾ ਨਹੀਂ	7	58.3%	1	16.7%	33	75.0%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%
ਸਰੋਤ: - ਖੇਤਰੀ ਸਰਵੇਖਣ						

ਸਾਰਣੀ 13.1 ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿੱਚ ਅੱਪੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (58.3%) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਕੀਮਤ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। 41.7% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਰੁੜਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 16.7% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਦਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 16.7% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦਰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ '63-'70 ਲੱਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। 66.7% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦਰ '70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸੀ। ਨਰੈਣਗੜ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 75.00% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਦਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 13.6% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦਰ 54-58 ਲੱਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। 9.1% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦਰ '70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸੀ। ਕਾਫ਼ੀ ਘੱਟ 2.3% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਦਰ 53 ਲੱਖ ਜਾ ਇਸਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ।

ਬਾਕਰਪੁਰ ਅਤੇ ਰੁੜਕਾ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਦਰ 72,00,000/- ਅਤੇ ਨਰੈਣਗੜ ਵਿੱਚ 38,76,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸੀ। (ਅਨੁਲਗ 5)

13.1.7 ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ

ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਤੱਕ ਮੰਗੀ ਗਈ। ਸਾਰਣੀ 13.2 ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ (45.16%) ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ 6 ਤੋਂ 10 ਕਰੋੜ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਾਰਣੀ 13.2 ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਉਮੀਦ

ਮੁਆਵਜਾ	ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ					
	ਬਾਕਰਪੁਰ		ਰੁੜਕਾ		ਨਰੈਣਗੜ	
	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%	ਗਿਣਤੀ	%
2-3 ਕਰੋੜ	0	0.0%	1	16.7%	1	2.3%
4-5 ਕਰੋੜ	3	25.0%	0	0.0%	7	15.9%
6-10 ਕਰੋੜ	6	50.0%	3	50.0%	19	43.2%
11-15 ਕਰੋੜ	0	0.0%	1	16.7%	12	27.3%
16-20 ਕਰੋੜ	0	0.0%	0	0.0%	0	0.0%
20 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉਪਰ	2	16.7%	0	0.0%	0	0.0%
ਪਤਾ ਨਹੀਂ	1	8.3%	1	16.7%	5	11.4%
ਕੁੱਲ	12	100.0%	6	100.0%	44	100.0%

ਸਰੋਤ: - ਖੇਤਰੀ ਸਰਵੇਖਣ

ਸਾਰਣੀ 13.2 ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 50% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ '6 ਤੋਂ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। 25% ਜਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 4-5 ਕਰੋੜ ਦੀ

ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਚ 8.3% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। 16.7% ਉਤਰਦਾਤਾ ਵਲੋਂ 20 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਰੁਜ਼ਕਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 50.0% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 6-10 ਕਰੋੜ ਆਂਕੀ ਗਈ ਹੈ। 16.7% ਉਤਰਦਾਤਾ ਵਲੋਂ 2-3 ਕਰੋੜ ਅਤੇ 11-15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 16.7% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਨਰੈਣਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 15.9% ਉਤਰਦਾਤਾ 4-5 ਕਰੋੜ ਅਤੇ 43.2% ਉਤਰਦਾਤਾ 6-10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 27.3% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ 11-15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਦਕਿ 11.4% ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਮੰਗ ਕੀਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਟ੍ਰਾਈ ਸਿਟੀ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਨਾਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਾਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਕਮ ਨੇ ਵੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਮੁਆਵਜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

13.1.8 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਸਰ

ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕੀ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਲੋਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਮੰਦਾਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇਜਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਬਾਰੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

13.1.9 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਖਲਲ

ਭਾਰੀਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਵਨੀ ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਾਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੇਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

13.1.10 ਤਾਲ ਮੇਲ ਵਿਚ ਘਾਟ

ਜ਼ਿਮੰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਇਸ ਫਾਸਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਿਮੰਦਾਰ ਗਮਾਡਾ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸਨ।

13.1.11 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ, 2013 ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ

ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਾਰੇ ਪੁਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ, 2013 ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਸਨ।

13.2 ਉਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ

13.2.1. ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾ ਗ੍ਰਾਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਦੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕੇ 8 ਸਾਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ 121 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦਾ ਪਲਾਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। (ਅਨੁਲਗ-10) ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟ 2 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਭੌਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਧਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਟੈਕਸ ਮੁਕਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਾਉਸ ਪਲਾਨ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਕਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ, ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਾਂ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਜ਼ਿਮੰਦਾਰ ਇਕ ਕਨਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਨੂੰ ਲੈਟਰ ਆਫ ਇੰਟੈਂਟ (LOI) ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਮੰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੁਲੈਕਟਰ (LAC) ਦੀ ਹਾਜ਼ਗੀ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਏ.ਸੀ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ / ਜਾਂ ਐਲ.ਓ.ਆਈ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

13.2.2 ਮੁਆਵਜ਼ਾ

ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤੋਰ ਤੇ ਨਕਦ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੀ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ-ਇਤਰਾਜ਼ ਜੋਗ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵਲੋਂ । ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ 1200 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ 200 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਵਪਾਰਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੇ ਸਹੂਲਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ 5 ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਅਤੇ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਰਾਸ਼ੀ ਤੇ ਵਿਆਜ ਸਮੇਂ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਓਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕਿ ਹੋਰ ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਏਰੋਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਜਾੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ (ਓਸਤੀ ਦੇ ਤੋਰ ਤੇ)।

13.2.3 ਤਾਲ ਮੇਲ ਵਿਚ ਘਾਟ

ਏਰੋਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਸੰਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੌਬਦਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਸੰਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

13.2.4 ਜਨਤਕ ਸੰਪਤੀ

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਢਾਂਚਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਵਾਰਡ ਸੁਨਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਸਰਾ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਖੇਵਟ ਤਹਿਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਖਸਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

13.2.5 ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣੀ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 7158 ਤਾਰੀਕ 5-9-2008 ਦੇ ਐਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 527 ਰਾਹੀਂ 121 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਅਨੁਲਗ-10)। ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਜ਼ਿਮੰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਏਜੰਡਾ ਆਈਟਮ

ਨੰਬਰ 11:07 ਰਾਹੀਂ, ਜਿਸ ਤਰਿਤ ਸਿਰਫ 80 ਵਰਗ ਰਾਜ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਖੇਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

13.2.6 ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਾਇਦਾ

ਉਹ ਪਿੰਡ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਸਟੇਟ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਸਰਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ ਵਿਆਜ ਦਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ :

1. ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਆਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਟ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
2. ਭਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਬਜਾਏ ਇਸਦੇ ਕੇ ਪਲਾਟ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਉਗੀ।
3. ਕਾਲਮ (ਸ) ਵਿੱਚ, ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
4. ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਲਾਕ ਜਾਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਓ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਡਰਾਫਟ ਜਾਂ ਲਾਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਚੁਣਾਵ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

ਮੌਜੂਦਾ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਵ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੋਜ਼ਮਾਰਾਹ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੇ ਹਕ ਵਿੱਚ ਸਨ ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 50% ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਕਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 50% ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਅੰਤਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਬਾਕੀ ਸੰਪੱਤੀ ਆਦਿ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਹਾਲੀ ਲਈ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਸਕਣ।

ਪਾਠ -14

ਉਪਚਾਰ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ਾਂ

ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਚਾਹੇ ਅਤੇ ਅਣਚਾਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਪਚਾਰ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਬੰਧਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਪਚਾਰ ਉਪਾਅ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਇਹ ਪਤਾ ਲਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

14.1 ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨ, 1894 ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ, 1894 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੂਰੂ ਦੇ ਵਿਚ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜਨਤਕ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪੁਨਰ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਆਦਿ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਕੇਵਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਹੀ ਸੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਜੁਲਾਈ 2011 ਵਿਚ, ਯੂ.ਪੀ.ਏ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਨਤਕ ਦਬਦਬਾ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਜਾੜੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ 2013 ਦੇ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ "ਯੋਗ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਿਤਾ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013" ("The Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition, Rehabilitation and Resettlement Act, 2013") ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਐਕਟ ਜੰਮ੍ਹ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਐਕਟ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ (clause) 2, ਉਪ -ਵਿਸ਼ਾ(Sub-clause) i) ਅਤੇ (ii) ਵਿਸ਼ਾ b ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਾਰ੍ਹਾਂ

(Developers) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਸਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 80% ਅਤੇ ਜਨਤਕ-ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 70% ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ ,। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੋਲਿਅਮ ਐਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾ ਕੇ 100% ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾ 30 % ਸੀ। ਸਾਰਣੀ 14.1 ਦੇ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ 1894 ਅਤੇ 2013 ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 14.1 ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ 1894 ਅਤੇ 2013 ਦੀ ਤੁਲਨਾ

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ	1894 ਐਕਟ	2013 ਐਕਟ
1	ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼	ਇਸ ਵਿੱਚ ,ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ,ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।	ਕੁਝ ਖਾਸ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।
2	ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਮਤੀ	ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ	ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ 80% ਅਤੇ ਪਥਲਿਕ-ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ 70% ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ
3	ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ (SIA)	ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ	ਹਰ ਇੱਕ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਐਸ.ਆਈ.ਏ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ
4	ਮੁਆਵਜ਼ਾ	ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ	ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਦਿਹਾਂਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁਣਾ ਹੋ ਗਈ
5	ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ	ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ	(ਏ) ਸਟੈਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕੀਮਤ, ਅਤੇ (ਕੀ) ਨੋੜੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁੱਲ ਦੁਆਰਾ ਚੇਤੀ ਦੇ 50% ਦੀ ਔਸਤ
6	ਸੋਲਿਅਮ ਐਵਾਰਡ	30 %	100 %
7	ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ	ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ	ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਹੋਕਦਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ

2013 ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ 4 (1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਭਾਗ 4 (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ "ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ,ਕੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਬੇਘਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਮਕਾਨ, ਬਸਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਦੀ ਹੱਦ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ 6(1) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੁਹਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ , ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਜਾਂ ਮੁਨਿਸਿਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ , ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ, ਸਥਾਨਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਜਮਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਤੇ ਵੀ ਅੱਪਲੋਡ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਐਸ. ਐਸ. ਨਗਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਏਰੋਸਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ,2013 ਦੇ

ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 14 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਬਾਬਰਪੁਰ, ਰੁੜਕਾ, ਨਗਾਇਣਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਸਫੀਪੁਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਉਪਚਾਰ ਦੇ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

14.2 ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਗਮਾਡਾ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਉਪਚਾਰ ਤੇ ਉਪਾਅ

ਇਕ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਏਰੋ-ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਸਾਰ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਨਾਕਾਰਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸੈਲੀ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ (Policy Makers) ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪਸੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਫਸਲੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਕਾਰਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ, ਅਪਰਾਧ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਂਦਿ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀਂਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਲਾਭਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ।

- ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਟੀਮ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ (ਪੰਚ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ) ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। (ਅਨੁਲਗ-11)
- ਗਮਾਡਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਏਜੰਸੀ, ਲੈਂਡ ਪੂਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।
- ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਇਛਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਦਰਾਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।
- ਗਮਾਡਾ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਹੋਵੇ।

- ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡਰੋਨ (Drone) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਭੂਮੀ ਨਿਰੀਖਣ (land Mapping) ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪਰਾਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਖੇਤਰੀ ਸਰਵੇਖਣ ਲਈ ਡਰੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਰਹੀ ਸੀ।
- ਡਰੋਨ ਮੈਪਿੰਗ (Drone Mapping) ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਡਰੋਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਪਲਾਟਾਂ, ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਜੇਕਰ ਸੜਕਾਂ, ਰੇਲਵੇ, ਨਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਕਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਡਰੋਨ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
- ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਿਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ ਸੈਂਟਰ (PRSC) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੀ.ਆਰ.ਐਸ. ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਰਿਸੀਵਰ ਸੋਫਟਵੇਰ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ (M/s RSI softech India pvt.Ltd.) ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਰੋਨ ਮੈਪਿੰਗ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਪਦੇ ਪਲਾਟਾਂ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੱਦਦ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਥੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਤਾਰੀਖ ਬਾਰੇ ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਵਾਉਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਟੀਮ ਸਮੇਤ 30 ਅਤੇ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਜਨਤਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੰਚ ਦਿੱਤਾ ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗਮਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜਾਹਿਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

14.3 ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ

ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਟੀਮ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ 13 ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਐਸ.ਆਈ. ਏ ਟੀਮ, ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਮੁਹਿਮ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੁਝ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ:

- ਭੋਲੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਢੁਕਵੀਂ ਮੁਆਵਜਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਤਪਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੱਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗੁਜਾਰੇ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉੰਨਾ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਆਵਜੇ ਵੱਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਿਕ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਕਿਉਂਕਿ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬਿਲਡਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਰਾਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਥੀ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜਾ ਰਾਸ਼ੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਮਾਡਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਰਾਮਾਡਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਮੀਨ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ (Land Pooling Scheme) ਵਿਕਲਪਿਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੇ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਉੰਨਾ ਤੇ ਇਹ ਜਬਰਦਸਤੀ ਨਾ ਬੋਧੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਭੀਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜੇ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਜਮੀਨ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਰੇਟਾਂ ਦੀ ਘੇਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਰਪੰਚ, ਪਟਵਾਰੀ ਅਤੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਮੀਨ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗ੍ਰਾਲਤਫ਼ਹਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਭੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਮੀਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਉਸਦਾ ਮੁਆਵਜਾ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਜੇ ਜਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਮੁਆਵਜਾ ਰਾਸ਼ੀ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜੇ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਨਾਗਜ਼ਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ

ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਇੱਕੇ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਆਵਜੇ ਲਈ ਵਾਰ ਵਾਰ ਗਮਾਡਾ ਦਫ਼ਤਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਤ ਖੇਤਰ, ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੁਕਸਾਨ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਜ਼ਮੀਨਦਾਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਏਰੋ ਸਿਟੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੌਰਾਨ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਪਈ ਬੋਝ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਘਰ, ਜੋ ਲਾਲ-ਡੋਰਾ (ਲਾਲ ਲਕੀਰ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਨਿਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਲਾਲ ਲਕੀਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੁਹਾਰ ਅਤੇ ਤਰਖਾਣ ਵਰਗੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸੰਦ-ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੇ ਸੰਦਾਦੀ ਕੋਈ ਜਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਖੁਸ਼ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਲੋਕ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਣਤਰ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਇਕ ਕਦਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਣਡਿੱਠ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਢੁਕਵੇਂ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ANNEXURE -1

113/VCS
12/11/18.

10/11/18
12/11/18

12/11/18

OFFICE OF THE COLLECTOR LAND ACQUISITION & URBAN DEVELOPMENT
PUNJAB, S.A.S. NAGAR

To:

Vice Chancellor
Punjab University.
Chandigarh.

Memo No. MA/LAC/2017/1362.
Dated:- 10-01-2018

Sub:- Carrying out Social Impact Assessment of Aero City Expansion
(GMADA project).

Reference on the subject cited above.

Department of Revenue, Rehabilitation and Disaster Management have issued notification no. 24/84/2013/LR-1/482. dt. 08.01.2016 wherein Department of Anthropology of your University has been notified as State Social Impact Assessment Authority.

Keeping in view of this notification you are requested to depute any responsible officer of your office in connection with carrying out Social Impact Assessment of the area likely to be acquired by GMADA.

It is to inform you that Department of Housing and Urban Development, Government of Punjab has notified initiation of Social Impact Assessment for land acquisition relating to Aero-City Expansion near I.T. City project. This proposed acquisition falls in revenue village Bakarpur, Naraingarh, Kishanpur, Safipur, Kurka, Matran, Bari, Chatt, Saini Majra, Seon, Kurari, Chao Majra, Manauli and Paton, a copy of notification as published in the newspaper is enclosed.

You are requested to carry out SIA at an early date and requested to send the report to the Department of Housing and Urban Development. For your assistance from Government side Parmajeet Singh, Naib Tehsildar (Mob No.98142-83446) and Sh. Kirti Bas (Mob No. 9815158636) will be available. You are further requested to claim required fee from the office of Chief Administrator, GMADA, Puda Bhawan, Sector 62, SAS Nagar.

Director, K.I.C : Please study
and interfere with CTP, etc.

D.P.S. Dhillon
Land Acquisition Collector

Enclosures:

11/11/2018

- 1) Notification and Map
- 2) Land Acquisition Schedule

Discussed with Director CTP. Prof. A.K. Sinha, Dept. of Anthropology, to hold the project inception committee for this time bound assignment.

C.C.:-

- 1) PA/Additional Chief Secretary, Housing and Urban Development for kind information
- 2) Secretary/C.A GMADA for kind information of Chief Administrator.

Prof. A.K. Sinha
C/o ~~Anthropology~~, Dept. of Anthropology
— Director CTP (along with request & Report)

C

(L)

[Extract from the Punjab Govt. Gazette (Extra), dated the 5th December, 2017]

GOVERNMENT OF PUNJAB
DEPARTMENT OF HOUSING AND URBAN DEVELOPMENT
(Housing-I Branch)

NOTIFICATION OF THE SOCIAL IMPACT ASSESSMENT

NOTIFICATION

The 5th December, 2017

No.6/05/2017-6HGJ/1118721/1.-Greater Mohali Area Development Authority, (GMAADA), an Urban Development Authority constituted by the Government of Punjab, has been entrusted with the planned development of SAS Nagar (Mohali). In this connection, GMAADA has proposed to acquire land for Development of Aero City Expansion Project in S.A.S. Nagar as per approved Master Plan of S.A.S. Nagar drawing No. DTP, S.A.S. Nagar 2280/2016, dated 05.12.2016 in the area of Tehsil Mohali, District S.A.S Nagar.

It is hereby notified that the Social Impact Assessment shall be carried out in consultation with the concerned Gram Panchayat in the affected area. The proposed acquisition for the above said project would entail about 762 acres of land. These lands shall be acquired from Villages Bakarpur, Naraingarh, Kishanpura, Sasipur and Rurka, Tehsil and District S.A.S Nagar. Thus affected area shall be Villages Bakarpur, Naraingarh, Kishanpura, Sasipur and Rurka, Tehsil and District S.A.S Nagar. The main objective of SIA is to:-

- (i) Assess whether the proposed acquisition serves public purpose.
- (ii) Estimate number of affected families and number of families among them likely to be displaced.
- (iii) Understand extent of land public and private, houses, settlement and other common properties likely to be affected by the proposed acquisition
- (iv) Understand extent of land required is bare minimum needed for the project
- (v) Analyse alternate place (if any)
- (vi) Study of the Social impacts, nature and cost of addressing them and impact of this cost on the overall cost of the project vis-à-vis the benefit of the project.

This notification is made under the provision of Section-4(l) of The **RIGHT TO FAIR COMPENSATION AND TRANSPARENCY IN LAND ACQUISITION, REHABILITATION AND RESETTLEMENT ACT 2013 (NO. 30 OF 2013)**.

It is hereby notified that the acquisition of land under the proposed project falls under the provision of section 2(l)-(e) *project for planned development*. Thus, provision of section 2 (2) i.e. consent of Gramsabha/land owners is not required for this project. It is to be noted that entire SIA shall be carried out in consultation with Panchayat and land owners.

The SIA shall commence from the date of issue of the SIA notification, which shall be completed within 6 months. The important output of the SIA shall include SIA report and SIMP along with the disclosure as prescribed under section 6 of the said act.

Any person interested in the manner SIA is being carried out may contact at the following address:-

The Collector, Urban Development, Ground Floor, PUJDA Bhawan, Sector 62, S.A.S Nagar, Punjab.

Chandigarh
The 27th November, 2017

VINI MAHAJAN, IAS,
Additional Chief Secretary to Government of Punjab
Department of Housing & Urban Development
Chandigarh.

Aero City Expansion PART-1
Village's List

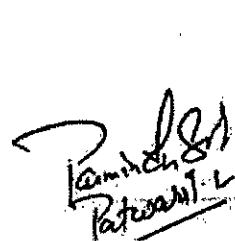
Sr. No	Village	Acre
1	Bakarpur	600
2	Rurka	10
3	Narayangarh	146
4	Safipur	6
Total		762

Aero City Expansion PART-2
Village's List

Sr. No	Village	Acre
1	Matra	190
2	Seon	25
Total		215

Aero City Expansion PART-3
Village's List

Sr. No	Village	Acre
1	Matra	78
2	Bari	398
3	Kishanpura	755
4	Chhat	81
5	Bakarpur	69
6	Seon	47
Total		1428

Aero City Expansion PART-4
Village's List

Sr. No	Village	Acre
1	Seon	156
2	Pätton	38
3	Manauli	52
	Total	246

Aero City Expansion PART-5
Village's List

Sr. No	Village	Acre
1	Seon	374
2	Kurari	586
3	Kishanpura	15
	Total	975

Aero City Expansion PART-6
Village's List

Sr. No	Village	Acre
1	Chau Majra	322
2	Pätton	183
	Total	505

Aero City Expansion PART-7
Village's List

Sr. No	Village	Acre
1	Patton	429
2	kurari	871
	Total	1300

*Ramnath Singh
Rectorate* *Mr. J. S. C. P.*

GOVERNMENT OF PUNJAB
DEPARTMENT OF HOUSING AND URBAN DEVELOPMENT
(HOUSING + I BRANCH)

Notification

The Dated. 18/Aug/2018

No. 6/23/13-6HG1/12062-54/1 In partial modification of the Land Pooling Policy issued by Notification No. 6/23/13-6HG1/1440, dated 19 June 2013 the existing provisions regarding Return of developed Residential Land and Commercial land to Land owners under Land Pooling Scheme as per Table - 1 of Land Pooling Policy 2013 is amended as under:-

Table -1 Amendment in Land Pooling Policy 2013

Land to be acquired (in kanal)	Proposed Developed residential area to be returned (in sq. yard)	Proposed Developed commercial area to be returned (in sq. yard) (except parking)
1 kanal	150 (No Change)	Nil (No Change)
2 kanal	180 Sq.yds. Residential. Lower size 150 Sq.yds. (rounding to 200 Sq.yds.)	40 Sq.yds. Booth single Site with FAR 1:1 with Basement
	or 300 Sq.yds. (Residential Site)	Nil
3 kanal	270 Sq.yds. (R) Lower size 250 (rounded to 300 Sq.yds.)	60 Sq.yds shop with FAR 1:2 Double Story with Basement
	or 450 Sq.yds.(R)	Nil
	380 Sq.yds.(R) (rounded to 400 Sq.yds.) (Lower Size 350)	100 Sq. Yds. SCO with FAR 1:3 with Basement
4 kanal	or 500 Sq.yds (R), (300+200)	60 Sq.yds shop with FAR 1:2 Double Story with Basement
	763 Sq.yds. (R) (rounded to 800 Sq.yds. (500+300,400+400) or Lower size (750 Sq.yds) 500+250	SCO -200 Sq.yds.(C) FAR 1:3 with Basement

ਅਹੰਤਣੇਗ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੌਬਾਨ ਵਜੋਂ ਲਿਖੁੱਕਤ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਗਲਬ ਪੰਜਾਬ
ਫੁੜੀ ਭਾਈ: ਤੇ ਨਿਯੁ
ਅੰਜੇਸ਼ੇਸ਼ਨ, ਰਾਵਲ

3sq.yds 863(R) (rounded to 500 R) or lower size 450 or 1000 Sq.yds. (500+500), (500+300+200) or (400+400+200) or (300+300+400)	500 300 Sq.yds FAR 1:3 with basement or 500 121sq yard with FAR 1:3 with Basement
---	---

Note:-

1. Charges for additional area given as round-off will be taken as per fixed reserve price. In case farmer is not willing to pay the charges for additional area he will be entitled to next lower category as mentioned above and difference of area will be compensated to the farmer as per reserve price.
2. If any land owner who has bigger chunk of land and they wish to club their residential or commercial plots, best effort will be made to club their residential or commercial plots at one location and also to offer bigger size plots if opted.

To illustrate:-

- a) If a land owner owns 4 acres of land, best efforts will be made to club 8 no. of 500 Sq.yds. residential plots adjoining one another at one location subject to layout plan.
- b) If a land owner owns 4 acres of land best efforts will be made to allot 4,000 Sq.yds. at one location, if opted, subject to layout plan.
- c) It will not be permitted to subdivide the plot after issuance LOI into smaller plots.
- d) Efforts will be made to adopt same parameters for commercial,

- e) If any land owner wanted to club his plots/SCOs more than one or above, he has to give his consent before the numbering draw before Estate Officer, GMADA. A Separate draw shall be carried out for such allottees.
3. Land pooling plots shall be allotted/given preferably in the same sector from where land is taken but it may be extended within the same zone as per planning of that zone. The zone and sector shall be earmarked before offering land pooling and it shall be got approved from Competent Authority soon after finalization of this policy.

A. Purchase of land through Registered Transfer Deed using land pooling Mechanism

As per the current regulations those land owners whose land is acquired are exempted from payment of stamp duty for equivalent value of land

obj
purchased within a period of three years. Further following additional charges and facilitation charges as under are also exempted on purchase of land equivalent amount in the state of Punjab within a period of three years from date of sale of property allotted by the Department. The valuation of this Sahuliat (Privilege) Certificate will be equivalent to the amount as per Collector rates or the sold properties whichever is less.

Registration fee	1% or Max. Rs. 2 lac
Infra Dev. fee	1%
Social Security Fund (Urban areas)	3% (Currently waived off until further orders vide letter no. 24/41/17-ST/2/22398-22676 dt.28.08.2017)
PLRS Facilitation charges	Rs. 5000 per acres

Mutation fee	Rs. 300 per acres
Pasting fee	Rs. 100 per acres
Service charge	Rs. 20 per document

B. Purchase of land through Registered Transfer Deed by Paying part Cash compensation:-

Land owners shall be given maximum 15% of their land share as cash compensation in lieu of land which shall be purchased through Registered Transfer sale deed as per compensation worked out under provision of The Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition and Rehabilitation and Resettlement Act 2013. This compensation shall be paid as per the option of the land owner.

C. This partial amendment in Land Pooling Policy 2013 will be applicable for GMADA only.

The above amendment in the notification is approved by the Council of Ministers in its meeting held on 22.03.2018.

Place: Chandigarh
Date: 5-04-2018

Vini Mahajan, IAS,
Additional Chief Secretary to Government of Punjab
Department of Housing & Urban Development,
Chandigarh.

Encl. No. 6/23/2013-6HG1/1206254/2 Dated: 10/04/2018
A copy is forwarded to the Controller, Printing & Stationery,
Punjab, SAS Nagar with a request to publish this notification in the Punjab

Govt. Gazette (Extra Ordinary) and 80 copies thereof may be supplied to this department for official use.

drp
Special Secretary
Dept of Housing & Urban Development

Encl No 623/2013-6HGI/1206254/3-14 Dated: 10/04/2018

A copy is forwarded to the following for information & necessary action:-

1. Principal Secretary to Chief Minister, Punjab for kind information of the Hon'ble Chief Minister Punjab-cum-Minister Housing and Urban Development Department.
2. Principal Secretary, Finance Department.
3. Principal Secretary, Local Government, Punjab.
4. Financial Commissioner, Revenue, Punjab.
5. Chief Administrator, PUDA, SAS Nagar.
6. Additional Chief Administrator, GMADA, SAS Nagar.
7. Director Town & Country Planning, Punjab, Puda Bhawan, SAS Nagar.
8. Deputy Commissioner, S.A.S Nagar.
9. Director, Information and Technology, Punjab.
10. Chief Town Planner, Punjab, Chandigarh.
11. Superintendent, Cabinet Affairs Branch, Main Secy, Chandigarh.
12. Administrative Officer (Policy), GMADA, SAS Nagar.

drp
Special Secretary
Dept of Housing & Urban Development

26.	ਬੈਣ	41	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	31,50,000/- 54,000/-	ਪੜੀ ਇੰਦ੍ਰਾ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	31,50,000/- 54,000/-
27.	ਸਿਵਾਤ	42	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	31,50,000/- 54,000/-	ਪੜੀ ਇੰਦ੍ਰਾ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	31,50,000/- 54,000/-
28.	ਸੋਚੁਰ	46	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	31,50,000/- 54,000/-	ਪੜੀ ਇੰਦ੍ਰਾ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	31,50,000/- 54,000/-
29.	ਗਿੱਦੜੁਹੁਰ	301	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	31,50,000/- 54,000/-	ਪੜੀ ਇੰਦ੍ਰਾ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	31,50,000/- 54,000/-
30.	ਕੋਲ	193	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	81,00,000/- 90,000/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	81,00,000/- 90,000/-
31.	ਚੱਪੜੁਹਿੜੀ ਖੁਰਦ	194	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	81,00,000/- 85,500/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	81,00,000/- 85,500/-
32.	ਹਪੜੁ ਚਿੜੀ ਕਲੂ	195	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	85,50,000/- 90,000/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	85,50,000/- 90,000/-
33.	ਕੱਥਾਂ	196	ਆਖਾਈ ਕਾਮਗੀਅਲ	2,25,000/- 2,79,000/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	2,25,000/- 2,79,000/-
34.	ਕੰਧਾਲੀ	225	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ ਕਾਮਗੀਅਲ	72,00,000/- 1,12,500/- 1,35,000/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	72,00,000/- 1,12,500/- 1,35,000/-
35.	ਕੰਧਾਲ੍ਹ	226	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ ਕਾਮਗੀਅਲ	72,00,000/- 1,17,000/- 1,26,000/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	72,00,000/- 1,17,000/- 1,26,000/-
36.	ਧਨਗੜ੍ਹ	227	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	52,20,000/- 67,500/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	52,20,000/- 67,500/-
37.	ਸਲੀਪੁਰ	228	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	52,20,000/- 67,500/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	52,20,000/- 67,500/-
38.	ਲਹਿਆਲੀ	229	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	52,20,000/- 67,500/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	52,20,000/- 67,500/-
39.	ਚੰਡਾਲਾ	230	ਹਾਂਡੀ ਆਖਾਈ	49,50,000/- 67,500/-	ਪੜੀ ਏਕਜ਼ ਪੜੀ ਮਹਲਾ	49,50,000/- 67,500/-

ਸੰਦੇਸ਼ ਸਟੋਰ
ਮੁਲਾਈ

ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਸਟੋਰ
ਲੋਕ

109
P.
Collector
S.A.S. N. Dugar

40.	અડીપુર	252	ચારી ગામદી	52,20,000/- 67,500/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	52,20,000/- 67,500/-
41.	બિલ્ફોરી	253	ચારી ગામદી	67,50,000/- 81,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	67,50,000/- 81,000/-
42.	સરાલપુર	261	ચારી ગામદી કાળાંગા	67,50,000/- 90,000/- 1,44,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	67,50,000/- 90,000/- 1,44,000/-
43.	બેટુ માસરા	262	ચારી ગામદી	52,20,000/- 63,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	52,20,000/- 63,000/-
✓ 44.	શાંતા	263	ચારી ગામદી	72,00,000/- 54,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	72,00,000/- 54,000/-
✓ 45.	બાણપુર	264	ચારી ગામદી	72,00,000/- 81,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	72,00,000/- 81,000/-
✓ 46.	બાણપુર	265	ચારી ગામદી	52,20,000/- 54,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	52,20,000/- 54,000/-
✓ 47.	બાણપુર	266	ચારી ગામદી	52,20,000/- 54,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	52,20,000/- 54,000/-
✓ 48.	બાણપુર	267	ચારી ગામદી	52,20,000/- 54,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	52,20,000/- 54,000/-
✓ 49.	ચાચુલાંગા	268	ચારી ગામદી	52,20,000/- 54,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	52,20,000/- 54,000/-
50.	પાપારી	269	ચારી ગામદી	67,50,000/- 58,500/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	67,50,000/- 58,500/-
51.	મનોલી	270	ચારી ગામદી કાળાંગા	72,00,000/- 67,500/- 72,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	72,00,000/- 67,500/- 72,000/-
52.	માટો માસરા	271	ચારી ગામદી	52,20,000/- 54,000/-	પૂરી દેયક પૂરી મહિના	52,20,000/- 54,000/-

સાધ બાણસ્ટવર
સાધ

સાધ
સાધ

Collector,
S.A.S. Nager

Collector's Order of Sub-Tenanted Zerfaas for the year 2018-19 Per Acre / Per Sq.Yd./Per Sq.Ft.

Sl.	Vill Name	Pin	Type of Land	Rate for the year 2017-18		Charged in rate for the year 2018-19 14.00% of 2017-18	Proposed Rate for the year 2018-19
				2017-18	2017-18		
20	Loharki 64	64	Barani	16,135.000	13,524.000	13,524.000	13,524.000
			Link Road	16,135.000	13,524.000	13,524.000	13,524.000
			Baran-Bawali 64	16,135.000	13,524.000	13,524.000	13,524.000
			R.Zone	16,135.000	13,524.000	13,524.000	13,524.000
			Residential	6,485	8,485	8,485	8,485
			Commercial	12,112	12,112	12,112	12,112
			Commercial Plot	6,485	8,485	8,485	8,485
			Open Land	6,485	8,485	8,485	8,485
			Gair Mumkin Ghaghara	6,485	8,485	8,485	8,485
21	Muthajiria 857	857	Chahi	1,000.000	1,150.000	1,150.000	1,150.000
			Barani	1,000.000	1,150.000	1,150.000	1,150.000
			Main Road	3,264.000	3,577.600	3,577.600	3,577.600
			Residential	1,175	1,418	1,418	1,418
			Commercial	3,485	3,137	3,137	3,137
			Industrial Plot	7,308	7,757	7,757	7,757
			Gair Mumkin Ghaghara	446.250	401.625	401.625	401.625
22	Meerpur(M) 356	356	Chahi	7,040.000	1,616.000	1,616.000	1,616.000
			Barani	2,040.000	1,616.000	1,616.000	1,616.000
			Main Road	3,264.000	2,937.600	2,937.600	2,937.600
			Residential	1,175	1,148	1,148	1,148
			Commercial	3,485	3,137	3,137	3,137
			Industrial Plot	3,773	2,945	2,945	2,945
			Gair Mumkin Ghaghara	446.250	401.625	401.625	401.625
23	Morthikri 361	361	Chahi	1,955.000	1,759.500	1,759.500	1,759.500
			Barani	1,955.000	1,759.500	1,759.500	1,759.500
			Main Road	3,272.500	2,945.250	2,945.250	2,945.250
			Residential	1,615	1,494	1,494	1,494
			Industrial Plot	2,380	2,342	2,342	2,342
			Commercial	2,805	2,525	2,525	2,525
			Gair Mumkin Ghaghara	446.250	401.625	401.625	401.625
24	Nabha 290	290	Chahi	8,500.000	8,075.000	8,075.000	8,075.000
			Barani	6,500.000	8,075.000	8,075.000	8,075.000
			Main Road (N.H.)	12,240.000	11,628.000	11,628.000	11,628.000
			R.Zone	10,200.000	9,690.000	9,690.000	9,690.000
			Residential	3,273	3,109	3,109	3,109
			Commercial	8,075	7,671	7,671	7,671
25	Nabha (Bawali) 11	11	Chahi	4,080.000	3,876.000	3,876.000	3,876.000
			Barani	4,080.000	3,876.000	3,876.000	3,876.000
			Link Road	5,277.500	4,666.125	4,666.125	4,666.125
			R.Zone	6,120.000	5,814.000	5,814.000	5,814.000
			Residential	1,305	1,050	1,050	1,050
			Commercial	1,870	1,777	1,777	1,777
26	Napla (Zirakpur) 51	51	Chahi	5,567.500	5,289.125	5,289.125	5,289.125
			Barani	5,567.500	5,289.125	5,289.125	5,289.125
			Link Road	6,800.000	6,460.000	6,460.000	6,460.000
			R.Zone	6,120.000	5,814.000	5,814.000	5,814.000
			Residential	2,253	2,140	2,140	2,140
			Commercial	4,675	4,441	4,441	4,441
			Gair Mumkin Ghaghara	603.500	505.625	505.625	505.625

Sub-Divisional Magistrate
District Magistrate

Sub-Divisional Magistrate
District Magistrate

Sub-Divisional Magistrate
District Magistrate

ਮੁੱਲ ਵਿਖੇ।

No - 142 - 7-2-18.

ਮਾਨਯੋਗ ਛਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ,
ਪੰਜਾਬ ਨਗਰ।

ਦਿਸ਼ਾ:- ਪੇਰੇ ਮਿਟੀ ਪੇਕਸ਼ਪੈਨ ਲਈ ਤੁੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ..... ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ/ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਥੇ ਸਥਾਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 11-08-2017 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ
ਪੰਜਾਬ ਮੇਹਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਹਿਏ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡ
ਬਾਕਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ
ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਗਮਾਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਜ਼ਦੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਗਈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੈਂਡ ਬੈਂਕ ਸਕੀਮ ਦਾ
ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਕੇ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਟਾਫ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ
ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੁਫ਼ਤਰੀ ਸਟਾਫ ਵੱਲੋਂ ਮੈਕੇ ਤੇ ਦੀਡਿੱਗੁਣੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਥੇ ਇਹ ਟੱਸਣ
ਉੱਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬ ਮੰਗੀ ਗਈ
ਸੀ। ਪੱਤਰ ਝੰਡੀ 'A' ਨੱਥੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੁਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ
ਗਈ ਜੋ ਮੀਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਤੀ 10-11-2017 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛਾ ਤਵਲ ਵਿਖੇ
ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਹਿਏ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੈਕੇ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਦੁਫ਼ਤਰੀ ਅਮਲੇ ਵੱਲੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਲਈ ਗਈ ਅਤੇ ਦੀਡਿੱਗੁਣੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ
ਮੀਟਿੰਗ ਦੇਰਾਨ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਦੇਣ
ਸਮੇਂ ਅਦਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਵੀ
ਕਰਨਾ ਇਖਾਂ ਗਿਆ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੀਆਂ ਦੇਣਾ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ (ਵਾਇਸ
ਚੇਅਰਪਰਸ਼ਨ, ਪੁੱਛ) ਜੇ ਟੀਡਬੈਂਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਲਈ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਾਨੀ ਸਮਾਚਾਰ ਪੱਤਰ ਅਜੀਤ ਰਿੱਚ

ਮਿਤੀ 03-01-2018 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੋਤੀ ਗਈ ਛੱਡੀ 'B' ਤੇ ਨੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਸਾਨਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਪਲ ਸਮਾਚਾਰ ਪੰਡਤ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਸ਼ਵੇ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੀਵਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਖਕੜੇ ਦੌਸ਼ ਕਿ ਆਈ ਰੇ ਵਿਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕਦਮ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਠੇਰ ਮੰਡ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਥਾਨੀ ਮਿਤੀ 08-01-2018 ਅਤੇ 14-01-2018 ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਪਲ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣੀਆਂ ਜੋ ਛੱਡੀ 'C' ਅਤੇ 'D' ਤੇ ਨੱਖੀ ਹਨ।

ਸੁਖਤ ਤੋਂ ਇਸ਼ਾਹਾ ਇਥੇ ਇਹ ਲੰਮਾਂ ਦੀ ਥੁਭਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿ ਪਿੱਛੇ ਸਿਰੇ ਨੇ ਵਿਸਾਨਾ ਦੀ ਜਮੀਨ 1.50 ਕਰੋੜ ਪਤ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗੁਹਿਣ ਬੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਜਮੀਨ ਅਦਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰਾਈਪਾਰੋਂ ਚਾਰਜਿਜ ਲਗਾ ਕੇ ਵਿਸਾਨਾ ਨੂੰ ਟਿੱਡੀ ਗਈ ਬੀਮਤ ਤੋਂ ਵਾਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਤੇ ਦੇਢੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਢੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਾਨੀ ਸਮਾਚਾਰ ਪੰਤਰ ਮਿਤੀ 15-1-2018 ਮੇਹਾਜ਼ੀ ਤੁਸਕਰ ਵਿੱਚ ਮਖਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਿਤ ਬੀਤੀ ਗਈ ਜੇ ਭੁੰਡੀ "E" ਤੇ ਰੁਕੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਿਸੇ ਦੇ ਪੁਸ਼ਟਨਿਵ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਭਾਪ ਜੀ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਤਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੁੱਟ-ਖਮੁੱਟ ਜਲਹਿਤ ਵਿੱਚ ਰੋਬਿਅਤ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਬਣਦਾ ਮੁਆਫ਼ਤਾ ਭਤੇ ਲੰਡ ਪੁਲਿੰਗ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾਚਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਤ।

नेहोड़ी चरतिरंग मिल
मित्रों के लिए 10 रुपये
7-2-18

सरकारी बिना
चरदीलीय
वृक्षों की जांच
नहु 30/32
सरकारी बिना
गुरुकिंशु लिया
वेग लिया
रारीपु लिया

विद्यावाच

ਦਾਸੀ ਪਿੰਡ ਬਾਬਰਪੁਰ

12.536 | ०६.०१.१५ , । ८८-

ਦਫਤਰ ਵਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਸੀਂਡ ਮੰਗ ਲਵਾਰ।
(ਸੇਵ.ਈ.ਐਸ.)

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ,

ਮੰਗ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ,
ਗਮਾਡਾ,
ਐਸ.ਏ.ਐਸ.ਨਗਰ।

12.745
10.01.18
S. A.S.

ਨੈਵਰ ਐਲ.ਬੀ.ਏ. ਮਿਡੀ:

ਇਸ:- ਜੇਹੇ ਸਿਟੀ ਐਕਸਪੋਨ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਾਪਤੀ - ਲੈਡ ਬੈਂਕ/ਲੈਡ ਪੁਲਿਸ਼ ਸਕੀਮ।

ਹਵਾਲਾ:- ਇਸ ਦਫਤਰ ਦੇ ਪੈਂਤਰ ਨੰਬਰ 142 ਮਿਤੀ 07.02.18 ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ੇ ਸਥਾਨੀ ਹਵਾਲੇ ਅਤੀਤ ਪੈਂਤਰ ਵਾਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਰਣਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ, ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੇਹਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੱਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦੀ ਕਾਪੀ ਆਪ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕ-ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੁਲਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਦੀ ਲੋਤੀਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥੀ ਨੂੰ ਸੁਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਦੀ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ। ਪੰਜ ਇਸ ਸਥਾਨੀ ਆਪ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਤਾਬਕ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਸਥਾਨੀ ਦਰਖਾਸਤ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਤੁਰੰਤ ਇਸ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਪਿੰਡ ਅੰਕਣ ਨੰਬਰ: 357

- ਸ੍ਰੀ -
ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸਿਕਾ.)
ਐਸ.ਏ.ਐਸ.ਨਗਰ।

ਮਿਤੀ 3/4/18

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉਤਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਰਣਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ, ਡਾ: ਮਨੋਲੀ, ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੇਹਾਲੀ ਨੂੰ ਸੁਚਨਾ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਿੱਤ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸਿਕਾ.)
ਐਸ.ਏ.ਐਸ.ਨਗਰ।

किसान बोले-सभी लैंड पूलिंग स्कीम
लेंगे तो 10 हजार प्लॉट कैसे बेच पाएंगे

एक एकड़ एकवायर करने पर एक शोरूम और एक रिहायशी प्लॉट मिलना है किसानों को

जनीन का सैड एक्सीजिशन
फ्लट के तहत अवॉर्ड
सुनाने की मांग कर रहे हैं
किसान, अफसरों को सेटर
देकर उठाई मांग

संस्कृती। संस्कृत

गमाडा की ओर से स्प्रिंगलैट एंटीप में
स्प्रिंगलैट इक्सट्रैक्शन के नाम पर जो
कठीन 5 इंचर एक्स्ट्रैक्शन एक्शनपर
ही आयी है। उसे सेक्युर गमाडा ने
सोशल स्प्रेष्ट अल्लेजेट (एमआईए)
इसनाम से दिया है। उसके नाम सभी किसान

लैटेप्रिस्ट समीक्षा को नवाज़ों दे रहे हैं। इस बात का प्रभाव आपने मेरे अध्ययन पर लिया या रखा है, मैक्सिन असलियत यह है कि इन गांठों से मैक्सिन विस्तार तोड़ पुरीतम के पश्च में नहीं है। उनका दर्शन है कि प्रभाव अमर 4500 या 5 हजार एकड़ जारी रखना लैटेप्रिस्ट यंक करता है तो लिस्टार्स और 2-2 स्टैट प्रिंट एकड़ के लियाह में 10 हजार एकड़

प्रभास। इसमें कल्पना 5 हजार दरवायेवाली
प्लॉट होते और 5 हजार कर्मचारीवाल
ग्रंथम सिलेट होती। जिसमें कांडा दूर
ए है कि इनमें प्लॉट तो गमधारी भी
अस्ती अवश्यक है नहीं बेच पाता तो
जिसमें के प्लॉट कैसे लिखें। प्लॉटों
में अस्तीक संख्या होने के कारण रेट
में भी पर्याप्त विवरण आएगी और प्लॉट
विवरण में जिसमें एक दूसरे से घुसपाला

करता, जबकि गमाडा बिना पेट्टा स्थित
पिप होता है काहे जारीन अपने भाष कर
नहीं। गमाडा जारीन देखत्वा कष परेगा
पांच भी कर्मी परवत्ती रसरीटा नहीं है।
देखत्वा फिसन गमाडा में लैडपूर्ण
मने में दीछे हट गए हैं और ये गमाडा
का जारीन कष लौट एकीकरण पट्ट के

जैसे अवाइ सुनान की भाग कर रहे हैं।
अग्रह सुनाने के बाद लेड्पूलिंग की एक
प्रौद्योगिक तरीके पर किसानों के सम्बन्ध
एवं विवरण लिखित राजकीय कानूनों द्वारा
न बन जाएं जो नेपालीकों द्वारा अधिकान
नहीं है। गम्भीर के इस विवरण से
प्रत्येक व्यक्ति के लालों की ओर से
हिन्दू अधिकान कल्पनों का उत्तर
प्राप्त हो जाएगा। ताकि गम्भीर पर लेड्पू
लिंग विवरण के तहत ही जनीन प्रबन्धित
जाए जिससे देश का विकास जल्दी हो।

• एयरपोर्ट एरिया में एवं बाहर की जाती है 5000 एकड़ जमीन

• गमाड़ा यिना खर्च किए जामीन सेना चाहता है... उसका ली और से जो उपर्युक्त प्रयोग के पास एकाधर की उड़ाती है, उसे संकट किसन उत्कृष्ट वर्षों के मध्यमे रिह दिलाती जात रही है। यात्रा कि गमाड़ा के उपर्युक्त सेप्परिंग उत्कृष्ट रही किसके पर थोक्का चाहता है तो उसका गमाड़ा ३ लक्ष रुपये जामीन में एकाधर कर ले और उसे कोई पैसे नी दर्ता ब छहता दे। उत्कृष्ट यात्रा कि रिहपृष्ठिक उत्कृष्ट कला किसके जामीन पर्वत की दीवाली लैये गमाड़ा का नाम करता है। उसके बदल किसके को दिलाती और उत्कृष्ट का पांच दर्ता एक दर्ता के छिस्तर से दिलाता है। उत्कृष्ट गमाड़ा अपर्युक्त उत्कृष्ट की तरह यात्रा के ब यात्रा करता है एकाधर किस जात एकाधर की उत्कृष्ट होती है और किसके दर्ता संकट भी दर्ता है दिलाती।

• १३ हजार प्लॉट तो गमाडा भी नहीं
बेच पाता, किसान कैसे बेचेंगे...प्लॉट
की ओर है जैसे दिल्लीन
स्ट्रीट कलानी का दी
उसी है, उसी प्लॉट
जिस नाम से कोई प्लॉट
दिया जाता, जिसमें
इसे संबोधित कर क
रिहाय विल होता, और
वह अपने बाजार में

• कई गैर किसानों के पास हो जाएंगे

के पर ५० एकड़ी हो अम्बेया वाह कहने लगे जब
एकटुकु के उपराने दिख आ। उन्होंने कहा कि
एकटुकु किसी तरह नहीं है वह से यह उत्तर जब भयंकर होने
दिया गया है एवं एक वाह कहने की वजह से एक चिकित्सक
के द्वारा दिया गया है। अब यह शब्द तो उसे देखने
परेंगे तुम्हारा दौरा इसका अद्यतन अस्थायी ज
रूप है तिन्‌हीं बाजार जो एक तरल लगाने वालों के
सामाजिकी के दौरा है तो, यहाँ एक अचूक रक्त विसर्जन
का लकड़ा यहीं दिया है। एक ऐसी मिट्टी एकटुकु की तरह
दूषित नहीं है वह एक अचूक रक्त विसर्जन का लकड़ा

• अखाद्य सुनाकर गमाडा पैसे दे, लेंड पूलिंग का ओप्शन रखो...जब
जो कि किसान जगहार सिंह के कहा कि गमाडा जो भी पोटेंट ता रहा है
उसके लिये किसान जरीना देने वाले हैं। लेकिन उसके लिए गमाडा लैंड
इवेंटिलर पॉट का बहुत ज्ञान की स्कॉलरशिप करने और जरीन या अखाद्य
सुनाया। इन अद्याई के दौरान लैंड पूलिंग और पैसे लेने में दो छोटे ओप्शन
युवकों का अधिकार किसानों को दिया जाए। ऐस करके दो लोगों परोपकार की
भरभर होती और न ही किसी प्रकार ने किसानों को कोई परेशानी उठानी
पड़ी। उठानी काहू तिक लटार सैंड पूलिंग द्वारा सार्वजी और किसानों को
ट्रैकर्स में मददगार सेवा की।

• ग्रामांड के एसीए से किसानों ने की मांग... स्पॉटेट रसरद के आवास जिन ग्रामीण जनजीवन प्रबलग्रह की जड़ी हैं। उन जनजीवन के किसानों वे ग्रामीण के एसीए को लैटर दरबन समाज की सुरक्षा के लिए पूरिता के लकड़ा अपनी जनजीवन देख कर लैटर भरती हैं। ऐसे ने लैटर परकारीउत्तर के लिए तकनीक तकनीक देख कर लैटर भरती हैं। ऐसे ने लैटर परकारीउत्तर के लिए तकनीक तकनीक देख कर लैटर भरती हैं। इसमें आवश्यक ही जरूर लिए किसान बाहर से लैटर पूरिता के लकड़ा अपनी जनजीवन देख कर लैटर भरती हैं। उनके उत्तर के देख कर लैटर भरती हैं। ऐसे में जो किसान से लैटर पूरिता लेकर आकर्षण देख कर लैटर भरती हैं। ऐसे लैटर भरती हैं।

Mohali farmers up in arms against land pooling

The grouse: Farmers claim this system, wherein farmers are promised plots for every acre acquired, doesn't work for small farmers who need cash compensation.

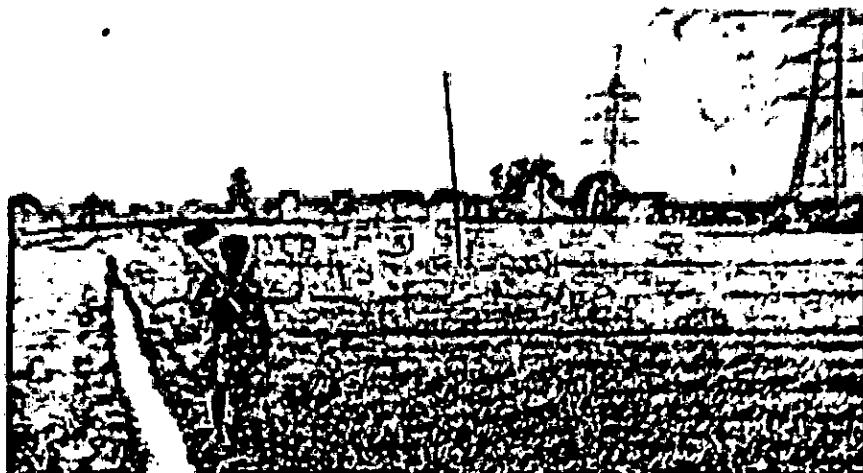
PUNJAB Updated: Jan 08, 2018 10:56 IST

Shub
Hindustan Times, Mohali

Karman

Dhaliwal

Baldev Singh, a farmer in Bakarpur village near Aerocity Road, says authorities are forcing them to accept land pooling scheme, but they want money in return. (Karun Sharma/HT)

Eight years ago, Greater Mohali Area Development Authority (GMADA) had acquired 15-acre land of Gurmeet Singh and other members of his family in Bakarpur village on the Aerocity Road under the land pooling scheme to build IT City adjacent to Aerocity. Under the scheme, against each acre of his acquired land GMADA was to give him 1,100 yards of land in the developed area of IT City or Aerocity.

As the Greater Mohali Area Development Authority (GMADA) is preparing to acquire 4,500 acres in the periphery of the Chandigarh International Airport, the lines of worry have started deepening on the face of Bakarpur village's Gurmeet Singh and other residents here.

In the package of 1,100 yards, Singh was to be given plots measuring 500 yards, 300 yards, 200 yards, besides a showroom measuring 100 yards. "But till date I don't have any idea which plots have been allotted to me and where is the location of my showroom," said Gurmeet Singh.

GMADA officials had to beat a hasty retreat at several places where villagers asked them about the promised plots in lieu of land.

"Like me many others — Amarjeet Singh, Sohan Singh, Balhaar Singh, to name a few — are also suffering the same fate." A strong wave of resentment is building up in the villages on the periphery of Aerocity and Chandigarh international airport against the decision of the Greater Mohali Area Development Authority (GMADA) to acquire their land under the land pooling system.

GMADA has already announced its decision to acquire 4500 acres of land around the international airport. It is also conducting a social impact assessment of this initiative.

For the last several days, GMADA officials are trying to convince villagers to give their land to the authority. The 15 villages from which land will be acquired include Manoli, Chhatt, Badi, Sau, Kundi, Kishampur, Paton, Chau Majra, Matran, Nakarpur, Rurka, Sasipur, Sainimajra (Premgarh), Naraingarh, and Kishampur.

The GMADA chief administrator, Ravi Bhagat, said, "This land is being acquired to develop the area as a commercial, residential and institutional hub. Since the international airport is located nearby, there will be a lot of demand for commercial activity and big institutions in the area."

'Those who opted for cash got it'

Gurbachan Singh, former sarpanch of Sainimajra village said, "The land of many farmers of my village was also acquired and some of them had opted for land pooling system under which they were to be given plots in the developed area. Till now, they have not got the plots and have been visited GMADA office many times."

He further said the ones that opted for the money have already got cash and purchased land elsewhere. GMADA officials now are embarrassed when people ask to first tell them about their previous plots, said Gurbachan. Besides, the land was acquired by several colonisers with the active collaboration of Punjab government for expansion of Mohali, from Sectors 80 to 115. Land of several villages was acquired for this purpose.

GMADA officials had to beat a hasty retreat at several places where villagers asked them about the promised plots in lieu of land.

Bitter experience

Amarik Singh, sarpanch of Paton village, fumed, "Most of the small farmers are illiterate and want compensation in cash, which the authorities are not willing to provide. GMADA has no cash, it wants to do business without spending a paisa on the acquisition of land through the land pooling system."

Calling land pooling financially unviable for small farmers, he said it will take several years before the area gets fully developed and the real estate starts commanding a profitable price. "The farmers will have to wait for many years to sell their land. What will small farmers who have barely two to three acres of land do to survive in the interregnum? Also, the government might take several years to allot the plots to them," he said.

Sources in GMADA said this opposition to land pooling is prompting the authorities to introduce a component of cash compensation of up to 15% for farmers. The proposal will be sent to the cabinet for approval in the coming months. Villagers said the Aerocity may take many years to develop. "It takes a minimum of five years to develop a city, a farmer can't wait that long," said Satinder Singh of Manoli village.

"Only property dealers support the land pooling system, the farmers are against it," he alleged.

'We are clearing backlog'

"We have cleared a large backlog of cases in which farmers didn't get residential plots in the land pooling scheme and the process is still on. It's because of this that all the draw of lots that we have conducted recently have been done for farmers who opted for the land pooling scheme," said Ravi Bhagat. He added, "We will make sure we don't repeat the mistakes that were made in the past."

ਮੇਲਾ ਵਿਧੇ

1. ਮਾਨਯੋਗ ਪ੍ਰਭ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ
2. ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ
3. ਮਕਾਨ ਉਸਾਈ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਿਕਾਸ਼ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ
4. ਪ੍ਰੈਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਗਮਾਡਾ
5. ਕੌ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੱਖਤਰ
ਪੁੰਡ ਭਲਨ, ਫੇਸ-8, S.A.S. ਨਗਰ, ਪੰਜਾਬ

ਨਿਵਾਰਣ:-

ਦੇਣਦਿਹ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਛਸਾ ਦਲੋਂ ਐਹੋਮਿਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਐਦਾਜ਼ਨ 5350 ਏਕੜ ਐਕਵਾਈਰ ਕਰਨ ਤਜ਼ੀਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਧਾਰੇ ਇਤਤਰਜਾ।

ਆਪੀ ਸਾਂਝੇ ਤੇ ਮਾਲਕ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਨ ਇੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਿਤੀ 31-03-2018 ਨੂੰ ਪੰਡ ਬਾਬੁਗੁਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭੇਟਾ ਸਾਹਿਬ ਇਥੇ ਭਾਵੀ ਇਕੱਠੇ ਦੇ ਤੇਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਇੰਤ ਬਚਾਉ ਕਮੀਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗਮਾਡਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਐਹੋਮਿਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਐਦਾਜ਼ਨ 5350 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨਵੀਂ ਲੈੜ ਪੁਲਿੰਗ ਸਰੀਮ ਮੈਂ ਅਪਬਾਹਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਦਾ ਜਥੁਰਦਸਤ ਵਿਹੇਥ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੈੜ ਪੁਲਿੰਗ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਮਾਹੂ ਨੀਤੀ ਦੱਸ ਕਿ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਜ਼ੀਜ਼ ਹੋਖੀਆਂ ਹਾਈਆਂ ਹਨ :-

1. ਐਕਵਾਈਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਬਾਰੇ ਨਗਦੀ ਅਤੇ ਲੈੜ ਪੁਲਿੰਗ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਅਵਾਰਡ ਸਨਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਚਜ਼ਿਸਟਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ।
2. ਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਈ ਇੱਕ ਏਕੜ ਤੇ ਬਦਲੇ ਲੈੜ ਪੁਲਿੰਗ ਮੁਆਵਜੇ ਵਜੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ 1200 ਵਰਗ ਰਾਜ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ 200 ਵਰਗ ਰਾਜ ਛੱਡਲੋਗੇਰਾ ਰਕਬਾ ਇੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਾਰਕਿੰਗ ਅਲੈਂਗ ਤੋਂ ਇੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤੈਜ਼ਮਹੀਨ ਕਿ ਨਾ ਇੱਤੀ ਜਾਵੇ।
3. ਲੈੜ ਪੁਲਿੰਗ ਸਰੀਮ ਤਹਿਤ ਗਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਕੰਨਵੈਨਸ ਡੀਡ ਦੇ ਬਰਥੇ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਛੋਟ ਇੱਤੀ ਜਾਵੇ।
4. ਗਮਾਡਾ ਵੱਲੋਂ ਐਹੋਮਿਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਐਕਵਾਈਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਦਾ ਬਣਦਾ ਛੁਕਵਾਂ ਨਕਦ (ਜਾਂ ਕਾਸ਼ੀ ਰੋਈ ਦੂਰ ਸਿਆਂਕ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ) ਮੁਆਵਜਾ ਲੈੜ ਪੁਲਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣਦੇ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਠਤ ਕੀਤੀ ਕਿਸਾਨ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਪੁਰਨ ਤੇਰ ਤੇ ਸਲਾਹ ਮਸਵਰਾ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇਤਲੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੇਖਰਾਨ ਵਜੋਂ ਨਿਯੋਕਤ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

5. ਤੇ ਦਾ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ ਰਕਮ ਅਤੇ ਲੈਡ ਪ੍ਰਲੰਗਾ ਦੇ ਪਲਾਟਾਂ (ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ) ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਮੁਕੱਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਟੈਕਸ ਰਹਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
6. ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਸਹੂਲਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਲੈਡ ਪ੍ਰਲੰਗਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸਟੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
7. ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਵਿੱਚ ਪੇਂਦੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਟਰਕਚਰ (ਮਕਾਨਾਤ, ਟਿਊਬਲੈਲ, ਦਰਖਤਾਨ ਆਦਿ) ਦੀ ਬਣਦੀ ਢੁੱਕਵੀ ਮੁਆਵਜਾ ਰਕਮ ਦਾ ਛੁਗਤਾਨ ਅਵਾਰਡ ਸੁਨਾਉਣ ਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਈਆ ਬੇਵਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨ ਜਿਸ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਤੇ ਕਾਸਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਮੁਆਜਵਜਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
8. ਜਮੀਨ ਗ੍ਰਾਊਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਸਬੰਧਤ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
9. ਲੈਡ ਪ੍ਰਲੰਗਾ ਅਧੀਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਟਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸਾਹੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਕਸ਼ਾਓਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਤੇ ਮੁਕੱਮਲ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
10. ਲੈਡ ਪ੍ਰਲੰਗਾ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਥਜਾ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਅਧੀਨ ਦੇਣ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।
11. ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਥਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਦੇਂ ਤੀਕ ਗਮਾਡਾ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਸੀਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਜਗਾਂ ਦੀ ਵੇਚ/ਅਲਾਟਮੈਟ ਨਾ ਕਰਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਵਾਰਡਾਂ ਦੇਰਾਨ ਆਪਣੇ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ/ਅਲਾਟ ਕਰਕੇ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾਪੜੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
12. ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਈ ਧਾਰਾ 4 ਜਾ 11 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਥਜਾ ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਉੱਤੇ ਠੇਕੇ/ਚਕੈਤੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਛੁਗਤਾਨ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਗਮਾਡਾ ਆਪਣੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਤੇ ਵਸੂਲਦਾ ਹੈ।
13. ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਜਮੀਨ ਅਲੈਕਲਾਇਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਸਾਤੇ ਕਾਰਨ ਔਸਟੀ ਵਜੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਟ ਧਿਨਾ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਾਰਨਹ ਫੇਸਿੰਗ ਪਾਰਕ ਆਦਿ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

14. ਐਕਵਾਇਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਹਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਥਨ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਾਉਡਰੀ ਰਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।
15. ਮਿਤੀ 13-2-2018 ਬਾਰੇ ਗਮਾਡਾ ਵਿਖੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਐਰੋਪਿਟੀ ਅਵਾਰਡ 508. ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੈਟੀਫੀਵੇਸ਼ਨ 7158 ਮਿਤੀ 5-9-2008 ਰਾਹੀਂ ਲੈਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਤਹਿਤ ਵਪਾਰਕ ਰਕਬਾ 121 ਵਰਗ ਰਾਸ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਅਲਾਟਮੈਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਜਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ 8 ਮਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।
16. ਅਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 527 ਤਹਿਤ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੈਟੀਫੀਵੇਸ਼ਨ 7158 ਮਿਤੀ 5-9-2008 ਰਾਹੀਂ ਲੈਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਤਹਿਤ ਵਪਾਰਕ ਰਕਬਾ 121 ਵਰਗ ਰਾਸ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਅਲਾਟਮੈਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸਾਰੇ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ/ਵਪਾਰਕ ਆਦਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਈਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਨਾਲ ਕਿ ਅਜੰਡਾ ਅਈਟਮ ਨੰਬਰ 11.07 ਰਾਹੀਂ ਘਟਾ ਕੇ ਸਿਜਫ 80 ਵਰਗ ਰਾਸ਼ ਦਾ ਬਿਲਟਅਪ ਏਤੀਆ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
17. ਸੰਬੰਧਤ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮੰਜ਼ਦੂਰਾ ਕਿਤੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾਕੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਣਾ ਵਸੇਬਾ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੂੰ ਨੈਕਰੀ ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
18. ਜੇਕਰ ਤੇ ਮਾਲਕ ਨਗਦ ਮੁਆਵਜਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਨੁਕਸਾਨੀ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੀ।
19. ਸਿਹੜੇ ਤੇ ਮਾਲਕ ਲੈਡ ਪ੍ਰਲਿੰਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਟਾਈਟਲਮੈਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਉਪਰ ਤੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਨੂੰ ਉਕੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਈਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਹੱਦ ਰਕਬੇ ਕੀ ਲੈਡਪ੍ਰਲਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਐਲਡਿਆਈ, ਐਲਏਸੀ, ਦਫਤਰ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।
20. ਨਵੀਂ ਸੌਧੀ ਹੋਈ ਲੈਡਪ੍ਰਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿੱਚ 1 ਕਰੋਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ LOI ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਕਲੱਬ ਕਰਨਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਗਮਾਡਾ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸੇ ਕੀਮਤ ਤਹਿਤ ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਸਰੰਡਰ ਕਰਕੇ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜਾ ਲੈ ਸਕੇ।
21. ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰ. 2 ਵਿੱਚ ਪਲਾਟ ਕਲੱਬ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਦੀ ਥਾਂ ਯਕੀਨਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

22. ਕਾਲਮ ਨੰ. 2 ਦੇ (੮) ਵਿੱਚ ਇਰੰਧੀ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਦੀ ਥਾ' , ਫੈਮਿਲੀ ਕਲੱਬ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਕਿਆ ਜਾਵੇ।

23. ਕਾਲਮ ਨੰ. (੮) ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਨੂੰ ਵੀ ਕਲੱਬ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

24. ਗਮਾਡਾ ਜਿਸ ਵੀ ਬਲੋਕ ਜਾਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ SCO ਦੀ ਸਾਈਟ ਕੱਟਾ, ਜਿਸ ਸਾਰੀ ਸਾਈਟ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਡਰਾਫ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਨੋਂ ਇਹ ਦੁਜਾ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸ਼ਰਤ 'ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਲਜ਼ੂਰ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲਾਇਮਪੈਕਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਾ' ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇਦੇ, ਮੁਲਾਜਮ ਗਮਾਡਾ ਚਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾ ਆਪਣਾ ਸਮੁੱਲਕਾਦ ਕਰਨ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਕਿਸਾਨੁੰ ਦਾ।

ਮਿਤੀ ੩੧-੫.੨.੦੧੮ ਮਰਾਈ ੧੯੮੮ ਸਮੁਹ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾ/ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸਾਨ

31.8-5 P. 22
31.828 H. 22

L-T-1
30/11/99

Sunita Singh

Barth
Vanderbilt

二三

Aug 19th 1865.

Jeffrey Lee

Salient Signs

1967-10-1

संगीत विज्ञान

ପ୍ରକାଶ ମେଲୁ

卷之三

Gerninder Sarg

Hannover Ein

Digitized by Google

ପ୍ରକାଶକ

DATA (n = 1)

ॐ श्री

WHO 2

wunden
Fahrer

1961

卷之三

卷之三

Diego S.

سید علی

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ

1. ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੈਡਰੀ, ਪੰਜਾਬ
2. ਮਾਲ ਮੈਡਰੀ, ਪੰਜਾਬ
3. ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਸਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੈਡਰੀ, ਪੰਜਾਬ
4. ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਗਾਮਾਂਡਾ
5. ਭੈ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਫ਼ਤਰ
ਪੁੰਡਾ ਭਵਨ, ਫੇਸ-8, S.A.S. ਨਗਰ, ਪੰਜਾਬ

ਵਿਸ਼ਾ:- ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਐਰੋਸਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਅੰਦਰਾਨ 5350 ਏਕੜ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਤਜਵੀਜਤ ਸਮੀਨ ਥਾਰੇ ਇਤਤਾਜ਼।

ਅਸੀਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੋਂ ਮਾਲਕ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਿਤੀ 31-03-2018 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬਾਕਰਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰਦੁਆਰਾ ਡੇਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਭਾਗੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਤੇਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਹਿੱਤ ਬਚਾਓ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਰਾਮਾਂਡਾ ਵੱਲੋਂ ਐਰੋਸਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਅੰਦਰਾਨ 5350 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲਈ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਅਖ਼਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਦੀ ਲਈ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਮਾਹੂ ਨੀਤੀ ਦੌਸ ਕਿ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ :-

1. ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਥਾਰੇ ਨਗਾਈ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਦੇਣ ਥਾਰੇ ਅਵਾਰਡ ਸਨਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਤੋਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੀਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ।
2. ਤੋਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਈ ਇੱਕ ਏਕੜ ਤੋਂ ਬਦਲੇ ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਮੁਆਵਜੇ ਵਜੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ 1200 ਵਰਗ ਰਸਤੇ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ 200 ਵਰਗ ਰਸਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟ ਦੀ ਕੰਨਵੈਨਸ ਛੀਡ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਛੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
3. ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟ ਦੀ ਕੰਨਵੈਨਸ ਛੀਡ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਛੇਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
4. ਰਾਮਾਂਡਾ ਵੱਲੋਂ ਐਰੋਸਟੀ ਐਕਸਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ, ਲੈਂਡ ਪੁਲਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਣਦੇ ਲਾਭ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ ਕਿਸਾਨ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਪੁਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਲਾਹ ਮਸਵੇਰਾ ਲੋਕ ਉਪਰੰਤ ਸਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਭੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮੈਥਰਾਨ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਸਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

5. ਤੇ ਦਾ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ ਰਕਮ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੂਲਿੰਗ ਦੇ ਪਲਾਟਾਂ (ਵਪਰਕ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ) ਦੀ ਵਿਵਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਮੁਕੈਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਰਹਿਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
6. ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ ਲੋਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਸਹੂਲਤ ਸਟੋਰੀਫਿਟ ਵੀ ਲੋੜ ਪੂਲਿੰਗ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੈਸ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
7. ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਟਰਕਚਰ (ਮਕਾਨਾਤ, ਟਿਊਬਵੈਲ, ਦਰਖਤਾਨ ਆਦਿ) ਦੀ ਬਣਦੀ ਢੁਕਵੀ ਮੁਆਵਜਾ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਵਾਰਡ ਸੁਨਾਉਣ ਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਝੀਆਂ ਥੇਵਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨ ਜਿਸ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ ਤੇ ਕਾਸਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਮੁਆਵਜਾ ਉਸਨੂੰ ਟਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
8. ਜਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਸਥਾਨ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਨਕਦ ਮੁਆਵਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
9. ਲੋੜ ਪੂਲਿੰਗ ਅਧੀਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਟਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਕਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੀਸ ਤੇ ਮੁਕੈਮਲ ਛੇਟ ਟਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।
10. ਲੋੜ ਪੂਲਿੰਗ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਪਰਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਅਧੀਨ ਦੇਣ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।
11. ਜਦੋਂ ਤੀਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਟਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਦੇ ਤੀਕ ਗਮਾਡਾ ਅਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ, ਵਪਰਕ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਜਹਾਂ ਦੀ ਵੇਚ/ਅਲਾਟਮੈਟ ਨਾ ਕਰਨੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਵਾਰਡਾਂ ਦੇਗਾਨ ਅਪਣੇ ਰੁਕੱਦੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ/ਅਲਾਟ ਕਰਕੇ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਪੇਖਾਚੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
12. ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਈ ਧਰਾਂ 4 ਜਾ 11 ਦੀ ਨੈਟੀਫਿਲੋਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਉੱਤੇ ਠੇਕੇ/ਚਕੇਤੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਗਮਾਡਾ ਅਪਣੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਤੇ ਵਸੂਲਦਾ ਹੈ।
13. ਗਮਾਡਾ ਵਲੋਂ ਜਮੀਨ ਅਲੈਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਸਾਕੇ ਕਾਰਨ ਔਸਟੀ ਵਜੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਟ ਬਿਨਾ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਕਾਰਨ ਫੇਮੀਨਿਗ ਪਾਰਕ ਆਦਿ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

14. ਐਕਵਾਇਰ ਹੈਣ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਵਿਵਾਸ ਸ਼ਾਹਿਰੀ ਮਿਲਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਗਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤਥਨ ਆਸਟੇਟ ਦੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਘਾਉਫਰੀ ਰਹਿਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।
15. ਮਿਤੀ 13-2-2018 ਮਾਂਚੇ ਗਾਮਾਡਾ ਵਿਖੇ ਧੋਨੀਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕੌਂਝੀਆਂ ਜਾਈਆਂ ਕਿ ਐਗੇਸਟੀ ਅਵਾਰਡ 508, ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਸਹਕਾਰ ਦੀ ਨੈਟੀਵੀਕੇਸ਼ਨ 7158 ਮਿਤੀ 5-9-2008 ਰਾਹੀਂ ਲੈਡ ਪ੍ਰੂਲੰਗ ਤਹਿਤ ਵਪਾਰਕ ਰਕਬਾ 121 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਅਲਾਟੀਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਕਿਸੂਕਿ ਜਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਨੂੰ 8 ਸਾਲੂ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।
16. ਅਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 527 ਤਹਿਤ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੈਟੀਵੀਕੇਸ਼ਨ 7158 ਮਿਤੀ 5-9-2008 ਰਾਹੀਂ ਲੈਡ ਪ੍ਰੂਲੰਗ ਤਹਿਤ ਵਪਾਰਕ ਰਕਬਾ 121 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਅਲਾਟੀਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸਾਰੇ ਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ/ਵਪਾਰਕ ਆਦਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਈਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਨਾਲ ਕਿ ਅਜੰਡਾ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 11.07 ਰਾਹੀਂ ਘਟਾ ਕੇ ਸਿਜਫ 80 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦਾ ਬਿਲਟਾਪ ਏਗਿਆ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
17. ਸਬੰਧਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਉਸਾਕੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵਸੇਖੇ ਲਈ ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਤੇ ਕਿਹਾਇਸ਼ੀ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਣਾ ਵਸੇਖਾ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੂੰ ਨੈਕਤੀ ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
18. ਸੇਕਰ ਤੇ ਮਾਲਕ ਨਗਦ ਮਾਆਵਜਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਨੁਕਸਾਨੀ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੀ।
19. ਜਿਹੜੇ ਤੇ ਮਾਲਕ ਲੈਡ ਪ੍ਰੂਲੰਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਟਾਈਟਲਮੈਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਉਪਰ ਤੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਰੂਮਾਈਂਡੇ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਈਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੇ ਰਕਬੇ ਵੀ ਲੈਭਪੁਲਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਤੇ ਐਲਾਈਆਈ, ਐਲਾਈਸੈਂਸੀ, ਢਫਤਰ ਵਿਖੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।
20. ਨਵੀਂ ਸੇਵੀ ਹੋਈ ਲੈਡਪੁਲਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿੱਚ 1 ਕਲਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਸਪੈਸਲ LOI ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਕਲੱਬ ਕਰਨਯੋਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਗਮਾਡਾ ਦੀ ਕਿਸ਼ਰਵ ਕੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸੇ ਕੀਮਤ ਤਹਿਤ ਗਮਾਡਾ ਨੂੰ ਸਰੰਡਰ ਕਰਕੇ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜਾ ਲੈ ਸਕੇ।
21. ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰ. 2 ਵਿੱਚ ਪਲਾਟ ਕਲੱਬ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਦੀ ਥਾਂ ਯਕੀਨਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

22. ਕਾਲਮ ਨੰ. 2 ਦੇ (੮) ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਦੀ ਥਾ' , ਫੈਮਿਲੀ ਕਲੱਬ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।
 23. ਕਾਲਮ ਨੰ. (੮) ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਨੂੰ ਦੀ ਕਲੱਬ ਕਰਨਾ ਧਾਰਕੀਨਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
 24. ਗਮਾਡਾ ਜਿਸ ਵੀ ਬਲਾਕ ਜਾਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ SCO ਦੀ ਸਾਈਟ ਕਟਿਆ, ਉਸ ਸਾਰੀ ਸਾਈਟ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਡਰਾਫਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਸੋਸਲਿਟਿਮਪੈਕਟ ਕਰਨ ਲਈ
ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਮੁਲਾਜਮ ਗਮਾਡਾ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾ ਆਪਣਾ
ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ।

मित्री
Nee Baidwan

ਸਮਝ ਹੁਆ ਪੰਚਾਇਤ/ਸੀਬੀਪਿਤ ਕਿਸਾਨ

ਸਗਰ ਚ Niranjan Kaur
ਗੁਰਮੈ ਪੰਜਾਬਿਤ, ਪਿੰਡ ਬੀਬੀਪੁਰ
ਭੜਕ ਭੈਜ਼ਿਆ ਆਗ ਮੈਂ ਅੰਨ੍ਹ ਲੱਭਾਵ

20.40 fm
D.M. fm
m.p.m.
Pompeii fm
15.50 fm
Prayd. fm
Wash. fm
20.50 fm
Tulsa fm
Prima fm
16.20 fm
Wata fm
20.50 fm
Wash. fm

ਨੰ 143/07-3M/7158
 ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
 ਮਾਲ ਤੋਂ ਪੁਨਰਵਾਮ ਵਿਭਾਗ
 (ਤੇ ਮਾਲੀਆ ਮਾਪਾ)

ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਥ

ਗਜ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ
 ਮੌਜੂਦਾ ਦੇ ਕੰਮਾਨਹਮ, ਜਿਪੱਟੀ ਬਹਿਮਨਹਮ
 ਅਤੇ ਉਪ ਮੌਜੂਦ ਮੌਜੂਦਾਨਾ

ਦੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮਿਤੀ 5-9-2004

ਵਿਸ਼- ਪੰਜਾਬ ਨੰ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਾਈਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਪੂਰੀਆਂ ਸਰੀਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
 ਸੀ ਪ੍ਰਣ ਜੀ.

ਮੈਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸੇ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਗਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 6-12-2006 ਨੂੰ ਲੋਕ ਵਿਤੀ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸੰਘ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕ
 ਪੂਰੀਆਂ ਸਰੀਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧਾਤਾ ਨੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤੂਹੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਬਜਾਤੀ
 ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਤੇ ਗਏ ਮੁਅਵਜੇ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਵਿਕਾਸਤ ਤੋਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਲੋਕ ਪੂਰੀਆਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ
 ਕਰਨ ਲਈ ਕਵੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਵਰ ਉਪਰੋਕਤ ਹੋਸ਼ ਲਿਖੇ ਕੈਸ਼ ਲਈ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਮਿਤੀ 21-8-08 ਨੂੰ ਹੋਈ
 ਮੰਤੁਰੀ ਪ੍ਰੀਸਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ

- (ੴ) ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਏਕੜ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜਾਂ ਮੁਅਵਜ਼ੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ-
- (੧) ਵਿਕਾਸਤ ਵਿਧਾਇਸ਼ੀ ਰਕਬੇ ਦਾ ਅੱਧ
 - (੨) ਵਿਕਾਸਤ ਵਪਾਰਕ ਰਕਬੇ ਦਾ ਅੱਧ
- (੫) ਸਮੇਂ ਦੇ ਥਾਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਭੁਗੋਲਿਕ ਸਾਹਿਤੀ ਦੇ ਮੰਨੇਗਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਿਯਮੋਂ ਵਿੱਚ
 ਬਦਲਾਵ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੁਅਵਜ਼ਾ ਏਣ ਲਈ ਜਾ ਤੋਂ ਲੋਕ ਭੇਵਜ਼ੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ
 ਆਮ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣੀਆਂ ਜਾ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੈਕੇਜ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਚਿਹਿ
 ਇਕ ਭੇਵਜ਼ੀਸ਼ਨ ਸਰੀਰ ਤਹਿਤ ਮੁਅਵਜ਼ਾ ਦੇ ਵੇਖਵੱਡ ਤੁਰੀਬੇ ਅਕਾਲ੍ਹੇਂਦੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।
- (੬) ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਗਜ਼ ਸਲ੍ਹ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਜ਼ਮੀਨੇ ਵਜੋਂ,
 ਟਾਊਨ ਪਲਾਟਿੰਗ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇਗੇ।
- (੭) ਲੋਕ ਪੂਰੀਆਂ ਸਰੀਰ ਤਹਿਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁਅਵਜ਼ਾ ਤਾਵਿਲ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।
- (੮) ਉਪਰ ਇਹ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਨੀਤੀ ਸਾਹਿਤੀਆਂ ਅਤਥਨ ਡਿਵੇਲਪਮੈਂਟ ਅਥਵਾਟੀਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਕਾਨ ਉਸਾਹੀ
 ਵਿਭਾਗ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਵਿਭਾਗ, ਪੱਤਾ ਜਾਮਚਾ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰਸਟਾਂ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਤੌਰ ਸੱਭਵ
 ਹੋ ਸਕੇ ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਤਾਵਿਲ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
੧. ਮਿਤੀ 21-8-2008 ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੰਤੁਰੀ ਪ੍ਰੀਸਟ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਵਰ ਕਰਨ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਰੋਕਤ
 (੧) (੫) (੬) (੭) ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ।
੨. ਮੰਤੁਰੀ ਪ੍ਰੀਸਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੇਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਗਲੀ ਵਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।
੩. ਇਸ ਪੰਤਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਰਮੀਟ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉਤਾਰ ਮਾਰੇ ਹਿੜੀ ਵਾਸ਼ਨਗ, ਪ੍ਰੋਗ ਸਰੰਤਰ ਅਤੇ ਪੁੰਧਰੀ ਸਰੰਤਰ ਨੂੰ ਸੂਝਾ
ਅਤੇ ਮੱਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸਟ ਦੇ ਫੇਸਲੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕਰਨ ਸਿੱਧੀ ਥੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਧੀਨ ਸਰੰਤਰ ਮਾਲ (ਸ)

ਮੇਹਾ ਵਿਖੇ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੜੀ ਵਾਸ਼ਨਗ,
ਪ੍ਰੋਗ ਸਰੰਤਰ ਅਤੇ ਪੁੰਧਰੀ ਸਰੰਤਰ।

ਅਹੰਿਪਨੀ ਨੰ ।।੧੩੩/੦੮/੭੧੬੯

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮਿਤੀ ੫-੯-੦੮

ਅਹੰਿਪਨੀ ।।੧੩੩/੦੮/੭੧੬੦

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮਿਤੀ ੫-੯-੦੮

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉਤਾਰ ਡਾਈਰੈਕਟਰ ਲੈਡ ਐਕਾਡਮੀ-ਡਾਈਰੈਕਟਰ ਲੈਡ ਰਿਕਾਊਂਡ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਰੋਡ,
ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਹਿੱਤ-ਤੇਜ਼ੀਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਧੀਨ ਸਰੰਤਰ ਮਾਲ (ਸ)

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਉਤਾਰ ਉਪ ਸਰੰਤਰ, ਤਾਲਮੇਲ, ਆਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਭਾਗ, ਮੱਤਰੀ ਮੈਡਲ ਮਾਮਲੇ
ਸਾਥ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਹੰਿਪਨੀ ।।੬੩/੨੦੦੬-੧ ਵੈਧਨਿਟ/੩੯੦੮, ਮਿਤੀ ੨੯-੦੯-੦੮, ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਹਿੱਤ-ਤੇਜ਼ੀਆਂ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਧੀਨ ਸਰੰਤਰ ਮਾਲ (ਸ)

ਮੇਹਾ ਵਿਖੇ

ਉਪ ਸਰੰਤਰ,
ਤਾਲਮੇਲ, ਆਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਭਾਗ (ਮੱਤਰੀ ਮੈਡਲ ਮਾਮਲੇ ਸਾਥ)

ਅਹੰਿਪਨੀ ।।੧੩੩/੦੮/੭੧੬੧

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮਿਤੀ ੫-੯-੨੦੦੮

ROUGH COST BENEFIT ANALYSIS OF ACQUIRING LAND DEVELOPMENT ON FOR SHARING BASIS WITH LAND OWNER.

Development cost (Reported by C E., GMADA) Per acre

Internal Development	=	
External Development	=	Rs. 1.00 crore
Miscellaneous expenditure	=	Rs. 0.35 crore
Total		Rs. 1.35 crore (A)

Taking 1.00 acre land for analysis

Out of 1 acre of 4840 sq. yds. 50% land is available for sale & 50% for common services.		
Distribution of 50% land for sale	Authority's share	Farmer's share
Residential 1936 Sq. yds	968 Sq. yds.	968 sq. yds.
Commercial 242 sq. yds	121 sq. yds.	121 sq. yds.
Institutional 242 sq. yds.	242 sq. yds.	

Returns to Authority

1. Residential	=	968sq. ydsxRs. 9000 Rs. 0.87 crore
2. Commercial	=	121xRs. 27000 Rs. 0.32 crores
3. Institutional	=	242xRs. 18000 Rs. 0.44 crores
	Total =	Rs. 1.63 crores (B)
Profit (B-A)	=	Rs. 1.63 - Rs. 1.35 = Rs. 0.28 crore

Note : Rs. 9000/- per Sq yd. is taken for Residential plot and taking this figure as (x), 2x is taken for institutional & 3x for commercial)

Land owners share:

1. Residential	=	968xRs. 9000 Rs. 0.87 crore
2. Commercial	=	121xRs. 27000 Rs. 0.33 crore
Total share of land owner	=	Rs. 0.87 +Rs. 0.33
	=	Rs. 1.20 crore (C)

Thus

Net gain to GMADA	=	Rs. 1.63-Rs. 1.35 = Rs. 0.28 crore.
Net gain to Farmer	=	Rs. 1.20 crores -Rs. 0.85 crore (the present value of land per acre in Mohali)
	=	Rs. 0.35 crores.

GREATER MOHALI AREA DEVELOPMENT AUTHORITY

PUBLIC CONSULTATION

OPTION OF LAND POOLING SCHEME

AERO -CITY EXPANSION URBAN ESTATE PROJECT

**GREATER MOHALI AREA
DEVELOPMENT AUTHORITY**

PUBLIC CONSULTATION

Consultation has been conducted in the villages where land pooling is proposed to develop strategies for further community dialogues and involvement in land pooling process. The consultation mechanism has ensured involvement of local community (land owners and Panchayat representative), property consultant including village level real estate agent for understanding of people's choices of land pooling vis-a-vis cash compensation. Opinion and preferences of important stakeholders shall be integrated in further planning and implementation of land pooling scheme. Key strategies towards meaningful consultation was based on information dissemination, one-one canvassing, disclosure of land pooling policy through pamphlet distribution, key features on bill board of villages and explaining land pooling policy in front of villagers.

Prior information of meeting was given to villagers and Panchayat Pradhan. The Collector, Land Acquisition sent a letter to Panchayat Pradhan. (Attachment 1) The information regarding meeting was also shared with peer groups of villages. The meeting was held in the following villages.

Table1: Schedule of Consultation

Sl.No.	Village	Date of meting	Nos. of Participants	Major decisions
1.	Bakarpur	11.08.2017	100 approx.	
2.	Naraingarh	11.08.2017	55	
3.	Matra	14.08.2017	50	
4.	Seon	14.08.2017	40	
5.	Kishanpura	16.08.2017	30	
6.	Badi	16.08.2017	45	
7.	Patton	17.08.2017	40	
8.	Kurdi	17.08.2017	125	

At the outset of meeting, The LAC department explained about experiences of land pooling in previous projects such as Aerocity, IT City, Eco-City-I, Sector 8889 urban estate. It was revealed by the representative that those land owners who has taken land pooling is benefited more than that of those who took cash compensation. It was also informed that GMADA is going to develop urban estate in newly designated residential area.

A handout is also distributed among land owners. The hand out is based on Land Pooling Policy of Department of Housing and Urban Development (June 2013). (Attached)

Photographs Showing Meeting in Villages

Land Owners Handing Over Memorandum to The Collector, Land Acquisition

Details of issues and concern raised by the land owners and suggestion given are presented in the following Table. The Collector, Land Acquisition responded to the concern of land owners as per policy provisions of Land Pooling policy of Jue 2013 and other related policy of Government of Punjab. Summary of issues and concern raised by the land owners about land pooling is presented in the following section.

1. GMADA should inform that which area of Aero- City is being acquired first. There are about 5000 acres land are proposed for residential areas. GMADA should come out with khasra number details in the meeting.
2. Farmers require their land pooling in the same area where their land is situated. Some of the farmers requested that their land pooling should be given on their own land.

3. Villagers demanded that 'Chukauta' (Land rent) should be given as soon as land is acquired. GMADA should pay fine if it is delayed.
4. The Land pooling policy should be in Punjabi Language because most of villagers do not understand English. Further details of land pooling policy should be properly informed to the villagers.
5. The Land owners raised concern over oustee given to them. They want that the oustee plot should be given as and when basis at the time land owners demanded their plots. At this moment, it is not known when they will get oustee plots.
6. Villagers ask that land pooling policy should not apply forcefully. There should be option of compensation also, because
 - a. Titles are not cleared
 - b. Bank loan on land,
 - c. Court cases,
 - d. Disputes among the family members,
 - e. Village common land,
7. The village should not have walls along their phirni. The red line area should be increased as new houses sprawl in contiguous to the houses in village. Wide roads should be proposed around the villages and other side urban area should be planned.
8. Corner plots allotted to landowners in lieu of land pooling should not be charged additional 10% as premium.
9. The drains and sewerage of the village should be connected with main roads of the village.
10. The villager should be give compensation of their tube wells, structure, trees and other assets at the time of giving compensation or land pooling. Unnecessary harassment by GMADA officers should be avoided. Otherwise GMADA should pay fine (perhaps asking for interest) for delay payment.
11. There should be reservation in jobs for the children of land owners. Further, there should be reservation in hospitals and other institutions coming out in their land.
12. GMADA should inform maximum time required for allotment of plots. In case of IT city, it is almost six years now and we have not got allotments. (SAB KUCH HAWA ME HAI)
13. The land should be acquired as per Land Acquisition act 2013 so that we can go for enhancement of compensation.
14. The land pooling plots in lieu of land should be given as it is given for sector 76-80 special package scheme.

15. The compensation should be distributed in villages itself. There is harassment in getting compensation.
16. The time period for **Sahuliyat** certificate should be increased. There should not be requirement of paper for Sahuliyaat certificate because it should be given along with compensation.
17. There should not be development charges for land owners seeking land pooling plots.
18. The commercial plots (SCOs) should be allotted on main roads.
19. The farmers having tube well connection which is acquired by the GMADA should be replaced at the newly purchased land by the land owners without any fee.
20. Share of roads 'pahi' connecting plots should be worked out.
21. The land owners should be given 'smart card' like AADHAR so that there shall not be harassment(Khajal-Khawari) with the people.
22. The dairy plots should be earmarked at one side of city for sustainable supply of milk in the city. This will help GMADA to keep city clean.
23. There should be proper connectivity to the existing village after development of city. In case of Narayangarh village, there are no connectivity and people risks of moving in wrong direction of traffic. As a result, there are chances of accident and traffic police also charges fine. Proper street lights should be given. There should be two big parks in the village.
24. Before doing land pooling, GADA should do notification and announce award. Land pooling scheme should not be forcibly implemented. Oustee plot also to be given to owners who opt for land pooling.
25. Farmers opting for land pooling shall be given free Conveyance Deed facilities for plot transfer.
26. In village Bakarpur, Some of land owners opine that GMADA should sell entire plots even of land pooling plot because it is difficult to sell land pooling plots of land owner, whereas GMADA plots are sold easily.
27. Show room given for land pooling plots is on same commercial area in one line.
28. Labour working in the Land pooling land should also be assisted as they will be jobless.

29. Some old man opine that old age home should be given in the layout plan because land pooling plots are generally snatched by the son or other younger sibling from old man by getting their sign forcefully.
30. If a house is coming under land pooling then relocation should be given to them as per policy.

Photographs of Meeting in the Villages

